EX LIBRIS
NORMA UND ALFRED WEISZ

URI DIVAT

VÍGJÁTÉK HÁROM FELVONÁSBAN

ÍRTA

MOLNÁR FERENC

BUDAPEST
FRANKLIN-TÁRSULAT
magyar irod. intézet és könyvnyomda
KIADÁSA

Fordítás joga minden nyelven fenntartva.

★

Előadás joga fenntartva.

★

Copyright 1917 by F. Bárd & Brother,
Vienna, Budapest.

La Eur
M7276ur1

610103
4.7.55

Franklin-Társulat nyomdája

SZEMÉLYEK.

JUHÁSZ PÉTER...*Rózsahegyi Kálmán.*
ADÉL, a felesége.*Nagy Teréz.*
PAULA.....*Bayor Gizi.*
MEZEI OSZKÁR...*Mészáros Alajos.*
FÜLÖP ÚR.....*Hajdu József.*
A GRÓF .....*Gyenes László.*
MÁTÉ.....*Pethes Imre.*
DOMOKOS.....*Pataki József.*
SÁNTHA .....*Nárczisz Gyula.*
ADOLF.....*Gabányi László.*
BOLTI SZOLGA....*Szőke Sándor.*
IDEGEN BOLTI-
SZOLGA .....*Szathmáry Lajos.*
KOCSIS .....*Fehér Ö. László.*
MÉLTÓSÁGOS
ASSZONY .....*Horváth Paula.*
SZERÉNY HÖLGY..*Rozsos Gizi.*
AGGÓDÓ HÖLGY ..*Mészáros Paula*
ALAPOS HÖLGY ..*V. Molnár Rózsi*

ELÉGEDETLEN
HÖLGY ..... *Somló Emma.*
TÜRELMES HÖLGY *Kelemen Mária.*
FIATAL ÚR ..... *Lubinszky Tibor.*
ÖREG ÚR ..... *Fehér Gyula.*
IDEGES ÚR ..... *Uray Tivadar.*
CSELÉD ..... *Iványi Irén.*

Először adták a budapesti Nemzeti Színházban 1917 november 23-án.

ELSŐ FELVONÁS.

Kis férfi és női divatüzlet a Belvárosban. Balról elől a kirakat belső ablaka. Balról hátul az utcai bejáró. Hátul pult. Jobbról pult. Jobbról hátul ajtó nélküli falnyílás, amely az üzlet hátsó részébe vezet. Hátul is és jobbról is a pultok fölött fenn keskeny galéria. Balról a kirakatablak és az ajtó közt pénztár, fizetőgéppel. A kirakatablak előtt asztal, nyitott skatulyákkal, amelyekben nyakkendők, nadrágtartók, női övek és szines shawlok vannak, mellette botállvány sétabotokkal, parfümös-skatulyák. A hátsó pult előtt két támlátlan szék, a jobboldali pult előtt szintén két támlátlan szék. A két pult közt tág járás. Este van.

Mikor a függöny felgördül, Adél a pénztárban ül, Oszkár a hátsó pult

mögött áll és halkan beszélget Szerény hölggyel, aki a pult előtt ül. Körülötte szövetek. Juhász a jobboldali pult mögött áll és Méltóságos asszonyt szolgálja ki, aki a pult előtt ül elől. Előtte rengeteg nyári blúz-szövet.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. Ha jól emlékszem, kedves Juhász úr, ez az, amit Hohensperg őméltóságán láttam Tátralomniczon

JUHÁSZ. Az meglehet. Meg kellene néznem a könyvben. *Adélhoz:* Mondd édesem . . . *felmutatja a szövetet* ez az Agréable zefir ugyanaz, amiből Hohensperg grófné őméltóságának csináltunk a mult hónapban?

ADÉL. Lehet, fiam, én nem tudom biztosan.

OSZKÁR *Szerény hölgyhöz.* Bocsánatot kérek nagyságos asszonyom. *Juhászhoz hangosan.* Bocsánat, igenis, ebből kapott Hohensperg grófné.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. Úgy-e?

OSZKÁR. Igen, méltóságos asszonyom. Ennek a Chatterton-féle Agréablenak tizenkét színe van és ebből kapott ötöt a grófné.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY *Juhászhoz.* Hát akkor ne haragudjék, de erről szó sem lehet, kedves Juhász úr. Igazán, annyit fárad velem.

JUHÁSZ. De méltóságos asszonyom...

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. Maga egy aranyos ember, Juhász úr, maga arra született, hogy az asszonyok szeszélyeit olyan türelmesen viselje, mint egy kis bárány. Az az áldott szíve . . .

JUHÁSZ *rakosgatva.* De méltóságos asszonyom, hiszen azért vagyunk itt.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY *turkál a szövetek között.* Igazán megvagyok akadva. Ez is jó, de nem nekem való, ez erősebb hölgynek való . . . ez soványabbnak. Ez fiatalabbnak . . . ez meg öregebbnek. Ez feltünő. Ez unalmas. Itt volna ez az egy, ez meg megvan

Hohensperg grófnénak, erről szó sem lehet.

JUHÁSZ. Hát akkor hagyjuk talán az Agréablet és térjünk át a Biarritzra. Azt én, őszintén megvallva, sokkal jobb minőségnek tartom.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY *végignéz a szöveteken.* Áttérni? még át is térni, miután a fél üzletét kirakta itt már nekem?

JUHÁSZ. De nagyon szívesen, méltóságos asszonyom, azért vagyunk itt. A Biarritzok benn vannak a hátsó teremben. Ha olyan kegyes volna velem odafáradni . . . vagy ki is hozhatom.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY *feláll.* Még ki is hozná! A világért sem. *Adél felé fordul.* A kis felesége már szeretne hazamenni.

ADÉL. Oh dehogy, méltóságos asszonyom, csak tessék.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. Hét óra mult, maguk ilyenkor már zárni szoktak!

ADÉL. Oh csak méltóztassék. *Oszkár felé mutat.* Hiszen még ott is . . . És benn is van még egy úr.

OSZKÁR *ezalatt Juhászhoz lépett.* Kérlek, a nagyságos asszonynak idáig nyúlik a füle, ő hallotta, hogy itt van egy zefir, amiből Hohensperg grófnénak csináltunk . . .

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. Arról szó sem lehet, kérem.

OSZKÁR. Nem, nem, méltóságos asszonyom. *Halkan:* Ez a hölgy hallotta, hogy itt miről van szó.

JUHÁSZ *ezalatt Szerény hölgyhöz ment.*

OSZKÁR. És ő szeretné azt a grófi zefirt látni.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY *szánakozó mosollyal mutatja.* Ez az.

OSZKÁR. Köszönöm. Ő más társadalmi osztály. *Viszi a zefirt Szerényhez.*

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY *Adélhoz.* Hogy még mindig vannak ilyen majmok.

JUHÁSZ *a nyílás előtt.* Ha parancsolja, méltóságos asszonyom.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY *Juhászné*hoz. Mindjárt végzünk, kis Juhászné, ne haragudjék. *Juhászhoz:* Jövök. *El, hátul jobbra.*

JUHÁSZ *előre bocsátja és utána el.*

SZERÉNY. Akkor ezt kérem hatodiknak.

OSZKÁR *rakosgatva.* Egy, kettő, három, négy, öt és grófi zefir, az hat.

SZERÉNY. És nem fog megint oly sokáig tartani?

OSZKÁR. Nem, nagyságos asszonyom, tudjuk, hogy 20-án méltóztatnak utazni Lellére és onnan Pusztabánlakra, utolsó posta Berettyó-Szentpéter. *Szerény feláll.* Egyébbel nem szolgálhatok, nagyságos asszonyom? Igen szép apart öveket kaptunk. *Egy skatulya után nyul.*

SZERÉNY. Köszönöm, most már későn van.

OSZKÁR. De nagyságos asszonyom, azért vagyunk itt. *Mutat.* Autófőkötők . . . ezek most jöttek. Igazán a

legújabb, ami ebben a zsánerben elképzelhető.

SZERÉNY *a kezébe veszi.* A hét végén úgyis bejövök még . . . Mi ennek az ára?

OSZKÁR. Szabad kérnem. *Megnézi a cédulát.* Hetven korona.

SZERÉNY. Ez a semmiség?

OSZKÁR. De a façon, nagyságos asszonyom. Van könnyebb minőség is, az negyven és ötven korona közt van.

SZERÉNY. Köszönöm, majd bejövök. A címem megvan, úgy-e?

OSZKÁR *gyorsan.* Nagykorona-utca negyven, első emelet kettő.

SZERÉNY. Könyv nélkül tudja, milyen kedves.

OSZKÁR. Balra az iroda, jobbra a lakás.

SZERÉNY. Úgy van. Hát kérem, csak pontosan. Jóestét.

OSZKÁR *az ajtót nyitva.* Méltóztassék csak bizalommal lenni, minden

rendben lesz Kezeit csókolom. *Szerény el. Oszkár beteszi az ajtót, visszamegy a helyére. Elrakja a holmit, külön teszi a kiválasztott szöveteket, ír rájuk valamit, ezalatt beszél.* Ezek olyan esti szépségek . . . ez a kettő . . . mindig zárás előtt jönnek, az ember alig tud szabadulni tőlük.

ADÉL. Még Fülöp úrral is van benn valaki.

OSZKÁR *benéz a nyíláson.* A kis Norbert fiú. És a férjed még csak most mászik fel a létrán. *Órájára néz.* Szépen vagyunk.

ADÉL *a pénztár alsó polcáról veszi a kalapját.*

OSZKÁR *idegesen.* Mi az?

ADÉL. A kalapomat veszem.

OSZKÁR *izgatottan.* Hát hol akarsz beszélni vele?

ADÉL. Csöndesebben az Istenért . .. és mondtam már: a boltban ne tegezz.

OSZKÁR *a nyílásra néz.* Nem hallja,

fenn van a létrán és ma már úgyis mindegy *Adélhoz*. Haza akarsz menni vele?

ADÉL. Nem én. Csak elővettem a kalapomat.

OSZKÁR. Itt kell végezned vele az üzletben.

ADÉL. Jó, jó.

OSZKÁR *izgatottan*. Nem tűröm, hogy hazamenj vele.

ADÉL. Ne légy oly izgatott. Itt fogok vele beszélni, de meg kell csak várnom, míg a vevők elmennek.

OSZKÁR. Jó, jó, jó. *Izgatottan rakosgat*. Bocsáss meg gyöngyvirágom, de borzasztó izgatott vagyok. Nem csoda.

ADÉL. Én se vagyok nyugodt, de türtőztetem magamat.

OSZKÁR. A közelben leszek és amikor szükség lesz rám, előjövök. Légy okos, csak most légy okos.

ADÉL. Bízz rám mindent. Ha érezni fogom, hogy rád szükség van, be foglak hívni.

OSZKÁR. Jó, jó, jó. Csak egyre kérlek. Simán menjen minden, botrány ne legyen.

ADÉL. Az nála ki van zárva.

OSZKÁR. És te ma már nem mehetsz vele haza, az ő lakásába. Neked innen ma már csak anyádhoz vezethet az utad.

ADÉL. Csak ne izgasd magad, édesem.

OSZKÁR *idegesen.* Bocsáss meg, kutyuskám, de ez a természetem. Az életem fordulópontja előtt állok. Én az ilyet nem tudom nyugodtan viselni. Nekem mindjárt szívdobogásom van. A családomban több komoly szívbajos van. Nekem vigyáznom kell. Istenem . . . *abbahagyja a rakosgatást* ha meggondolom, hogy ez az egyszerű tavaszi este . . . ez a közönséges csütörtök este . . . ez az az este . . . hogy te az enyém leszel, végleg és örökre és a tested és a lelked és a . . . Gyere ide.

ADÉL. Vigyázz, az Istenért.

OSZKÁR *izgatottan*. Gyere ide, gyere ide.

ADÉL *odamegy*. Csöndesen, te bolond . . . megint olyan szenvedélyes vagy . . .

OSZKÁR. Csak a kezedet, a kezedet ... egy pillanatra.

ADÉL. De Oszkár!

OSZKÁR. A kezedet! Ne izgasd a szívbajomat.

ADÉL *kezet ad neki*.

OSZKÁR *fogja a kezét, kinéz jobbra, halkan, de szenvedélyesen*. Az enyém leszel a világ, az emberek előtt . . . a tested, a lelked . . . a feleségem leszel . . . És ketten, együtt indulunk egy lobogó, nagy, új életet kezdeni . . . elviszlek ebből a börtönből, ne húzd el a kezedet, nem szeretem, ha elhúzod a kezedet.

ADÉL *visszamegy a pénztárba*. Maradj nyugton Oszkár, olyan forró a kezed, még engem is idegessé teszel.

OSZKÁR. A kezedet, a kezedet. A szájadat.

ADÉL. Ugyan, te gyerek . . . Nekem most szükségem van az eszemre. Rakd el a zefireket.

OSZKÁR. Rakni, rakni, most, amikor robbanni szeretnék, most rakjak. Na de hiszen . . . meddig rakok még! *Ránéz.* Ha meggondolom, te hófehér, te illatos, te bársonyos . . . *A nyílásra néz, ott észrevesz valamit. Hirtelen más hangon.* Nagykorona-utca negyven *Irja.* első emelet kettő, doktor Szelényi Aurélné!

Fülöp és a fiatal úr a nyíláson belépnek.

FÜLÖP. Erre tessék, méltóságos báró úr. *Megelőzi.*

FIATAL ÚR. Holnap küldi vagy még ma küldi.

FÜLÖP *a pénztárnál.* Ha parancsolja báró úr, még ma.

FIATAL ÚR *a pénztárnál.* Ráér rögtön is.

FÜLÖP *Adélhoz.* Háromszáznyolcvan korona marad.

FIATAL ÚR *négy százast ad Adélnak.*

ADÉL. *Csönget a gépen, visszaad.* Háromszáznyolcvannyolc . . . és tizenkettő, az négyszáz. Köszönjük szépen.

FIATAL ÚR. A címemet tudják?

OSZKÁR *hadarva.* Muzeum-utca harminckettő, földszint egy.

FIATAL ÚR. Egy váratlan hang. Úgy van. Ön eltalálta. Jó napot.

OSZKÁR *ajtót nyit neki.* Ajánlom magam, báró úr.

Egyszerre. FIATAL ÚR. Jó napot. *El az ajtón.*

FÜLÖP. Volt szerencsém, alázatos szolgája méltóságos uram.

Pillanatnyi szünet.

OSZKÁR. Na most még csak az a rettenetes nő menjen el, aztán . . .

Fülöphöz. Fülöp úr, rakja el azokat a rongyokat. *Jobbra előre mutat.*

FÜLÖP *indul arra felé.*

ADÉL. Ha jól tudom, Fülöp úrnak ma jegye van a Lohengrinbe.

OSZKÁR *a nyílás felé menet.* Hova van jegye?

ADÉL. Az Operába.

FÜLÖP *rakosgatás közben.* Nem baj az, kérem.

OSZKÁR. Az csak félnyolckor kezdődik. *El a nyíláson.*

Kis szünet.

FÜLÖP. Az ugyan már elkezdődött hétkor, de nem baj.

ADÉL. Hagyja azokat a végeket, Fülöp úr, menjen az Operába.

FÜLÖP. Most már úgyis mindegy, kérem. Én már tizenhatszor voltam a Lohengrinben és mindig későn jöttem. Most késem el tizenhetedszer.

ADÉL. Hát hagyja azt és menjen.

FÜLÖP. Most már mindegy, ha egy

óra mulva megyek is. Könyv nélkül tudom az egész Lohengrint. Csak azért veszek mindig jegyet hozzá, mert az elejét még sohse sikerült látnom. Azt mondják, ott is bejön a hattyu és az húzza be a Lohengrint. Ezt szeretném már egyszer látni. Most már megint késő. A hattyu már rég vacsorázni ment. *Rakosgat.*

ADÉL. Majd elrakja az uram. Ne legyen olyan önfejű.

FÜLÖP. Ejnye, de tetszik küldeni. A nagyságos asszony ma egy kicsit ideges.

ADÉL. Igazán nem tudom, miből látja ezt.

FÜLÖP. Érzem.

ADÉL. Rosszul érzi.

FÜLÖP. Talán jobb ha nem is szólok.

ADÉL. Lássa, ebben igaza van. Pedig, ha tudná . . .

FÜLÖP. Kérem, kérem, csak ne tessék nekem semmit megmondani. Engem tessék kihagyni.

ADÉL. Miből?

FÜLÖP. Abból, ami itt készül. Én egy magányos öreg ember vagyok.

ADÉL. Aki gyülölködik. *Hévvel.* Maga gyülöli Oszkárt, mert ő az üzlet lelke, mert ő ügyes, fiatal, élelmes, zseniális, mert jobban ért a szakmához, mint maga, mert jobban szeretik a vevők, mindezért irigykedik reá.

FÜLÖP. Oszkár úr egy ordináré ember.

ADÉL. Szeretem a finom kereskedősegédet.

FÜLÖP. Olyannak is kell lenni.

Juhász és a méltóságos asszony belépnek a nyíláson.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. Biarritz ide, Biarritz oda, ez se az én esetem, ez a Lipótvárosnak való.

JUHÁSZ. Legyen szerencsém talán a jövő héten. Jelezve van Bécsből egy

egész új kollekció. Végül mégis csak fogunk találni valamit.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY *a kasszához megy.* Az Ön türelme végtelen, kedves Juhász úr.

JUHÁSZ. A türelem a kereskedő udvariassága.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. Maga egy angyal, maga egy galamb. *Adélhoz.* Nem haragszik, hogy így bókolok a férjének?

ADÉL. Oh méltóságos asszonyom.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. Már hozzá van szokva, mi? Juhász urat mindenki imádja.

JUHÁSZ. De méltóságos asszonyom.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. Boldog fiatal asszony, akinek ilyen ura van.

JUHÁSZ. Én vagyok a boldog, méltóságos asszonyom, akinek ilyen önfeláldozó kis felesége van. Itt ül szegényke reggeltől estig.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. A kegyelmes gróf mikor volt itt?

ADÉL. A mi pártfogónk.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. Az üzlet védőszentje.

JUHÁSZ. Tegnapelőtt volt itt.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. Na és hogy van, mit csinál?

ADÉL. Szereti az uramat.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. Ne csúfolódjék fiatal asszony, hogy úgy szeretik az urát. Mindenki szereti és végül a szíve mégis csak a magáé. Pá angyalom. Majd bejövök még . . . ezeket a Biarritzokat megnézem nappali világításnál, és ezeket is ott . . . hogy is hívják?

FÜLÖP *mérgesen, de édesen.* Agréable.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. Agréable. Na Isten velük.

ADÉL

JUHÁSZ *egyszerre.* Kezét csókolom.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY *el az ajtón.*

JUHÁSZ *beteszi az ajtót.* Miért nem köszön, Fülöp úr.

FÜLÖP *mérgesen*. Csókolom a kezeit, méltóságos asszony.

JUHÁSZ. Ejnye, ejnye. *Adélhoz.* Milyen szép asszony.

FÜLÖP. Csak már nagyon régen szép. És már többel tartozik, mint amilyen szép. Maga az egyetlen ember Pesten, aki ennek még hitelez. Ő meg csak hordja el innen az árút, mintha ingyen volna.

JUHÁSZ. Mit csináljon szegény? Elég tragédia az, ha valaki koldus és mégis méltóságos asszony. Neki fenn muszáj tartani a pozicióját.

FÜLÖP. De nem a maga pénzén!

JUHÁSZ. Én nem birom nézni a nyomort . . . még a jószagú nyomort se . . . inkább vigyen el mindent.

ADÉL. Fülöp úr haragszik, mert megint lekésett a hattyuról.

JUHÁSZ *órájára néz.* Megint volt jegye a Lohengrinbe?

FÜLÖP. Nem volt, hanem van.

JUHÁSZ. Hát miért nem mondta?

Tudja, hogy félhétkor elerésztettem volna. Ez igazán bosszant. Már mondtam a multkor.

FÜLÖP. Én nem élek vissza a szívével.

JUHÁSZ. Megint a szívem. Hagyják már a szívemet. Úgy beszélnek róla, mint egy primadonnáról.

ADÉL. Juhász urat mindenki imádja.

JUHÁSZ. Hát menjen legalább most.

FÜLÖP. Köszönöm, ma egyáltalán nem megyek. *El a nyíláson.*

Pillanatnyi szünet.

JUHÁSZ. Mi baja van Fülöp úrnak.

ADÉL. Igazán nem érdekelnek a divatárus-segédek lelki problémái.

JUHÁSZ. Szigorú vagy, angyalom.

ADÉL *kijön a pénztárból.* Nem, Péter . . . ne haragudjál . . . egy kicsit ideges vagyok. A mai napon nagy elhatározásokra jutottam . . . és úgy érzem . . . hogy ma mindent meg kell neked mondanom.

JUHÁSZ. No édes fiam . . . csak nincs valami bánatod.

ADÉL. Nincs is . . . és van is. Te oly kivételesen jó vagy . . . jobb, mint a többi emberek . . . hogy nem is tudom, hogyan kezdjem. Roppant nehéz lesz neked mindent elmondani, amit akarok.

JUHÁSZ. Nehéz lesz? Nekem? Na öltözzél fel és majd az úton elmondod. Vagy otthon.

ADÉL. Nem, nem Péter, ezt nem lehet az úton. Ezt itt kell elmondanom.

JUHÁSZ. Épen itt?

ADÉL. Ennek is megvan az oka. És . . . most mindjárt.

JUHÁSZ. Ejnye, de sürgős. *A nyílás felé szól.* Adolf, zárjunk, zárjunk!

ADÉL. Meg fogod látni . . . a körülmények olyanok . . .

Paula belép.

PAULA. *Az irodakisasszony, írásokkal jön a nyíláson.* Kérem, nagyságos asszony . . . bocsánat, ha zavarok . . .

ADÉL. Tessék.

PAULA. Semlinger és Weisz sürget bennünket azok miatt a bőrszegélyű automobiltakarók miatt. Azt írja, hogy huszonnégy darabot rezervált nekünk.

ADÉL *idegesen.* Mutassa. *Elveszi tőle a levelet.*

JUHÁSZ *belenéz a levélbe.* Hát nem válaszolt neki a mult héten?

PAULA. A nagyságos asszony azt mondta, hogy várjunk.

ADÉL. Hogy mer ilyet mondani?

JUHÁSZ. De édesem . . .

PAULA. Ez így van.

JUHÁSZ. Ha Paula kisasszony mondja.

ADÉL. Ő nem tévedhet.

PAULA. Tévedhetek, de nem szoktam.

ADÉL. Bánom is én. *Eldobja a leve-*

let. Hagyjanak engem Semlinger és Weiszszel. *Ellép tőlük.*

JUHÁSZ *felvéve a levelet.* A feleségem egy kicsit ideges. Legyen szíves, írja meg nekik, kedves Paula kisasszony, hogy reflektálunk mind a huszonnégy darabra. *Átadja a levelet neki. Órájára néz.* De ne most, hanem majd holnap. Most menjen szépen haza. Holnap is van nap.

PAULA. Köszönöm, főnök úr, de amíg elintézni valóm van, nem megyek haza.

JUHÁSZ. Agyondolgozza magátPaula kisasszony és magának gyönge a szeme. Ezt nem fogom engedni.

PAULA. Köszönöm, főnök úr. De most már meg kell keresnem az első levelet, mert abban impregnált köpenyekről is volt szó. *El a nyíláson.*

JUHÁSZ. Milyen pedáns. Milyen rendes.

ADÉL. Nem csinálja ingyen. Te mindenkinek csak a jó oldalát látod.

JUHÁSZ. Ha én felém csak a jó oldalát fordítja, mért nézzek mást?

Adolf belép.

ADOLF *a boltiszolga, a nyíláson jön, a kampós rúddal.*

JUHÁSZ. Zárjunk, zárjunk, félnyolc.

ADOLF *az ajtóhoz megy.*

JUHÁSZ. Ülj le szívecském. *Adélhoz.* Csak húzza le, mi majd kimegyünk hátul. *Adélhoz.* Egy kicsit izgatott vagy.

ADOLF. *Kiment, előbb lehúzza a kirakat redőnyét az utcán, aztán a boltajtó redőnyét, de ezt csak félig, mert megakadályozza benne*

A GRÓF. *Künn.* Hó, hó! Megálljunk csak! *Bebujik a félig lehúzott redőny alatt.* Ép jókor! Várjunk csak egy kicsit.

JUHÁSZ *Örömmel.* A kegyelmes grófl Hozta Isten, kegyelmes uram.

GRÓF. Jó napot, jó napot.

ADÉL *mély meghajlással.* Jó estét, kegyelmes uram.

GRÓF. Mi ez, kérem? Kicsukják a kuncsaftot az üzletből?

JUHÁSZ. Ha tudtuk volna, kegyelmes uram! *Adolfhoz.* Tolja vissza!

Adolf a redőnyt ismét feltolja és kimegy jobbra a nyíláson.

GRÓF. A zsokédresszek miatt jöttem, kedves Juhász.

JUHÁSZ. Kegyelmes uram, úgy volt, hogy csak holnap adom postára.

GRÓF. Tudom, Juhász, de én ma éjjel a pusztára utazom automobilon . . . szeretnék egy ilyen dreszt magammal vinni, mert a sógorom is látni kívánja még a bécsi versenyek előtt.

JUHÁSZ. Maga a dressz már készen van, de a sapkáért telefonálni kellene a kalaposhoz. Egy pillanat kegyelmes uram. *Elsiet a nyíláson.*

ADÉL. Parancsoljon helyet foglalni, kegyelmes úr.

GRÓF. Köszönöm, megyek tovább. Mi ujság?

ADÉL. Hát . . . megvagyunk, kegyelmes uram.

GRÓF. Az üzlet hogy megy?

ADÉL. Hát . . .

GRÓF. Mi az? nem megy jól?

ADÉL. Nem illik ugyan . . . de a kegyelmes úr nekünk olyan atyai jótevőnk, hogy talán . . . nem veszi rossz néven... de bizony nem megy jól.

GRÓF. Miért nem megy jól?

ADÉL. Nem akar kegyelmes uram. Két évig ment, most a harmadik évben megakadt. Nem akar.

GRÓF. Tudtommal az egész családom idejár . . . minden barátom . . . minden ismerösöm . . .

ADÉL. Oh tudjuk, hogy mindent a kegyelmes úrnak köszönhetünk . . . hiszen a kegyelmes gróf úr nemcsak hogy berendezte az üzletet az uramnak, hanem igazán még vevőkkel is ellátta.

GRÓF. Bizonyára a Juhász mindenkinek elengedi az adósságot. *Adél igent int.* A Juhász talán ingyen adja a nyakkendőket, azért van baj.

ADÉL. Ha rajta állna, ő ingyen adná.

GRÓF. Mikor nálam hivatalnok volt, akkor is ez volt a hibája. Vele mindenki azt csinál, amit akar.

ADÉL. Ő sokban hibás.

GRÓF. De hiszen maguk úgy dicsérték nekem itt ezt a fiatalembert. Egy genie legyen. Egy kereskedelmi lángész. Az izé! Az Oszkár úr ugy-e?

ADÉL. Oh az mindent megtesz és én is . . .

GRÓF. És a kedves Paula kisasszony . . . a szorgalmas és komoly nő!

ADÉL. A kegyelmes úr kedvence.

GRÓF. Én el vagyok tőle ragadtatva.

Paula belép.

PAULA *a nyíláson jön, írással.* Jó estét kegyelmes uram. *Mélyen meghajol.*

GRÓF. Jó estét. Épp magát szidtam.

PAULA. Nagyon kedves. Bocsánat. *Adélhoz.* Jól emlékeztem nagyságos asszony, Semlinger és Weisz húsz darab impregnált köpenyt is ajánlott és most erre is kell válaszolnunk. *Nyujtja az írást.*

ADÉL *türelmetlenül.* Oszkár úrnak mutassa.

PAULA. Oszkár úr a nagyságos asszonyhoz utasított.

ADÉL *mint fent.* Nem kell impregnált köpeny.

GRÓF. Miért nem kell impregnált köpeny? Hiszen az nagyon jó. Azon nem megy át az eső.

ADÉL. Ha a kegyelmes úr parancsol egyet?

GRÓF. Isten ments. Én úgy gyűlölöm az impregnált köpenyt, mint egy sze-

mélyes ellenséget. *Paulát nézi.* A szép kisasszony ezen mosolyog, mert ő bizonyára szereti az impregnált köpenyt. Úgy-e?

PAULA. Bocsánat, kegyelmes uram.

GRÓF. Hát miért mosolyog? Kinevetjük az öreg urat?

PAULA. Oh . . . öreg úr?

GRÓF. Na, nem egészen.

PAULA. Sőt ellenkezőleg. Olyan fiatalos gyűlölettel méltóztatott beszélni az impregnált köpenyről . . .

ADÉL. Kérem, Paula kisasszony, kimehet.

PAULA *mélyen meghajol a gróf felé és el a nyíláson.*

GRÓF *utána néz.* Miért oly szigorú ehhez a gyönyörű teremtéshez?

ADÉL. Egy kicsit vakmerő volt.

GRÓF. Ugyan, ez a komoly leány.

ADÉL. Alattomos teremtés, nem szívelhetem. Mindig komoly és szigorú, de ha a kegyelmes úr itt van, akkor fürge, akkor mosolyog, mint a

nap, folyton ki-be jár, egyszerre mintha más nő lenne.

GRÓF. Ha így van, erre csak büszke vagyok.

Juhász belép.

JUHÁSZ *a nyílásból, kezében zöldszalagos barna selyem zsokédressz.* Nem birok összeköttetést kapni a kalapossal. Most Oszkár kínlódik a telefonnál. De a dressz már itt volt . . . méltóztassék.

GRÓF *szemüveget tesz fel.* Ehhez már fel kell vennem a cvikkert. *Nézi.* Igen, ez jó lesz. Hát kérem ezt becsomagolni, kedves Juhász. *Visszaadja a dresszt.*

Oszkár belép.

OSZKÁR *a nyílásból, hadarva.* Alázatos szolgája kegyelmes uram, szerencsénk van kegyelmes uram, a sapkák készen vannak, holnap reggel akarta küldeni, de azt mondja, ha paran-

csolni méltóztatik, azonnal küldheti.

GRÓF *bámulva, szemrehányólag.* Jó napot.

OSZKÁR. Legalázatosabb szolgája, kegyelmes uram.

GRÓF *nézi Oszkárt.*

JUHÁSZ. Meg méltóztatik hagyni, hova küldjük egy negyedóra mulva?

GRÓF *Oszkárt nézve.* Igen, igen. Hát ezt nem lehet. Várjon csak.

Paula belép a nyíláson, megáll.

GRÓF. Tessék, tessék.

PAULA. Bocsánat, nem akartam zavarni.

OSZKÁR. Hát jöjjön be, ha a kegyelmes úr mondja.

PAULA *beljebb jön.* Csak jelenteni akarom, hogy a kalapos megint telefonált, az ember már úton van. Tíz perc mulva itt a sapka. Mondtam, hogy jöjjön villamoson.

GRÓF. Milyen okos. Nagyon köszönöm.

PAULA. Nincs mit, kegyelmes uram. *El a nyíláson.*

GRÓF *utána nézve.* Hát kérem. Valamit akartam mondani.

JUHÁSZ. Hogy hova küldjük.

GRÓF. Igen. Hát sehova. Én most megyek a kaszinóba, onnan Budára . . . onnan indulok az autóval . . majd megállok itt.

OSZKÁR *hadarva.* Parancsára, kegyelmes uram, azonnal csomagoljuk ezt a mintát, van szerencsém magamat ajánlani, kegyelmes uram. *Elsiet a nyíláson.*

GRÓF *utána néz. Mikor Oszkár már künn van.* Jó napot.

JUHÁSZ *mosolyogva, szeliden.* Ő mindig siet.

GRÓF *egészen közel megy Juhászhoz.* Az üzlet nem akar menni?

JUHÁSZ *Adélra néz.*

GRÓF. Igen, ő mondta.

ADÉL. A kegyelmes úr előtt azt hiszem . . .

JUHÁSZ. A kegyelmes úr előtt nincs titkunk. Csak nem szeretném, ha panaszkodott volna.

GRÓF. Nem panaszkodott. Én kérdeztem és ő korrektül felelt.

JUHÁSZ. Hát egy kis nehézség van, de . . . majd csak elmulik. Megbukni nem fogunk.

GRÓF. Na még csak az kéne.

JUHÁSZ. Mindig tisztességgel dolgoztunk. Hát . . . vannak derűs napok és vannak borús napok. Majd kiderül.

GRÓF *szeretettel.* Az rosszul esnék nekem, ha az én Juhász barátomnak szomorúsága volna. Na? Meg kell mondani, ha baj van.

JUHÁSZ. Nincs baj, kegyelmes uram. És ami a fődolog, van jó egészség, van egy jó kis feleségem . . . *megfogja a kezét* aki szeret . . .

GRÓF *Adélhoz.* Bravó, bravó.

JUHÁSZ. Vannak barátaim . . . ez a hű, okos Oszkár, ez valósággal lelke az üzletemnek . . .

GRÓF. Egy kicsit siet.

JUHÁSZ. Igen. És itt van a szigorú Paula. Mi bajom lehet nekem?

GRÓF. Hát édes Juhász . . . *búcsúzás közben* ment már magának máskor is rosszul . . . akkor is azt mondtam, amit most mondok . . . maga nálam Gerelypusztán tizenöt évig ült egy íróasztal mellett és nekem sem azelőtt, sem azóta olyan derék emberem nem volt. Egy kicsit sokat foglalkozott a madarakkal és erélyes sohasem volt . . .

JUHÁSZ. Ebből ki lehet gyógyulni.

GRÓF. Soha, de ez nem baj, nálam a tisztesség a fontos. Annál az íróasztalnál három év óta nem ül senki. Magának az életben baja nem lehet, mert ahhoz az íróasztalhoz maga mindig visszaülhet, amíg Gerelypuszta az enyém, vagy a családomé.

JUHÁSZ. Oh, kegyelmes uram . . .

GRÓF. Bár tudna valakit, aki félig oly becsületes mint maga. Most szer-

vezzük át a nagy sajtexportot, főleg Angliába.

JUHÁSZ. A pusztagerelyi sajt!

GRÓF. Igen . . . az nagy karriert csinált. A londoniak meg vannak bolondulva azzal a sajttal. Igaz, hogy én is. Díjat nyertem vele Londonban és Edinburgban is. Lássa, erre büszke vagyok!

JUHÁSZ. Én még emlékszem az első kísérletekre.

GRÓF. Mi lett azóta abból! *Hévvel.* Sikerült kereszteznem két fajt. A Camembert-t, ezt az érett szépséget és a Roquefort-t, ezt a csípős, gúnyos öreg urat. És az új sajt, ez nekem a szívemhez van nőve, ezt én neveltem mint egy gyermeket és most boldogan látom hogy olyan sikere van, olyan arányokat kezd ölteni . . . No de megyek. Also : Kopf hoch és semmi csüggedés. Ha minden kötél szakad : íróasztal, Gerelypuszta, sajtexport. Jónapot.

ADÉL. Jó éjszakát, kegyelmes uram.

JUHÁSZ *ajtót nyit neki.* A viszontlátásra kegyelmes uram.

GRÓF *el az ajtón.*

JUHÁSZ *beteszi az ajtót.* Nem szeretem, hogy panaszkodtál, fiam.

ADÉL. Nem panaszkodtam, ő kérdezte.

JUHÁSZ. Nem akarom, hogy furcsa színezete legyen. Ő már annyit tett értem az életben, mint az apám se.

ADÉL *idegesen.* Most végre . . . ráérsz egy percre?

JUHÁSZ. Hogyne, angyalom, sőt . . . igazán kíváncsi vagyok, mi lehet az . . . ami . . . *megfogja Adél fejét* . . . ezt a szép fejecskét nyomja . . . *a szemébe néz* nézd csak . . . könny van a szemedben . . . Ejnye, csak nem valami komoly?

ADÉL. De igen, Péter, komoly. Nagyon komoly.

JUHÁSZ. Na!

ADÉL *székei hoz.* Ülj le ide Péter.

JUHÁSZ. Le is kell ülni? Olyan komoly? *Leül.*

ADÉL. Két külön dologról van szó, drága Péter, de egyik súlyosabb, mint a másik.

JUHÁSZ. Ez már beszéd. Hát előbb a súlyosabbat.

ADÉL. Azért súlyos, mert te olyan áldott jó ember vagy. Egy ilyen aranyszívű embernek ilyesmit megvallani. . . *a szemét törli.*

JUHÁSZ. Bátran, angyalom, te semmi esetre se tettél olyat, amiért sírnod kellene.

ADÉL. Nem azért sirok. Téged siratlak.

JUHÁSZ. Engem?

ADÉL. Péter! . . . *megtörli a szemét, összeszedi magát.* Te nekem három év óta mindig adtál kisebb és nagyobb összegeket . . . illetve . . . én követeltem, hogy add ide őket . . . mert tőled elkérik és te odaadod, mert te mindenkin segítesz és tőled el lehet

szedni a pénzt, mint egy gyerektől . . . és én mondtam, hogy ezeket a pénzeket a takarékba teszem és ez így is volt és felgyűlt, tudod, ötvenegyezer koronára.

JUHÁSZ. Tudom.

ADÉL. Már most én hallottam Oszkár úrtól, hogy a hitelezők összejöttek és doktor Singer ügyvéd itt volt nálad, te ezt nem is mondtad nekem.

JUHÁSZ. Nem, angyalom.

ADÉL. Tudom, drága fiam, gyöngédségből nem mondtad, tudom, édesem. Te a hitelezőknek felajánlottad ezt az ötvenegyezer koronát és ők azt mondták, hogy elfogadják és akkor nem kérnek csődöt ellened, mert ők is szeretnek téged és bíznak benned . . . *elpityeredve* . . . mert te vagy a legjobb és legbecsületesebb ember ezen a világon.

JUHÁSZ. Így történt, igen. Kértem Oszkárt, hogy ne említse előtted.

ADÉL. De említette és jól tette. Már most, édes szívem, borzasztó ezt neked így egyszerűen a szemedbe mondani . . .

JUHÁSZ. Költöttél belőle, nem baj, fiam. Ne izgasd magad.

ADÉL. Istenem, Istenem . . .

JUHÁSZ. Az egész pénz nem éri meg, hogy így felizgasd magad, drágaságom. Mondd meg szépen, mennyit kell pótolni, majd szaladgálok egy kicsit és meglesz.

ADÉL. Nagyon . . . nagyon sokat kell pótolni.

JUHÁSZ. Mindegy, fiam, akármennyit. Amit költöttél, jó helyre tetted, szükséged volt rá.

ADÉL. Péter . . . bocsáss meg nekem . . . Istenem! Az egészet kell pótolni.

JUHÁSZ. Az egészet?

ADÉL. Mindent. Az ötvenegyezer koronából nincs egy krajcár se. Péter... *sírva* ölj meg engem! Én a te keserves

munkával megtakarított vagyonkádat . . . mind, mind elköltöttem.

Kis szünet.

JUHÁSZ. Édes szívem . . . Hát hiszen . . . ami azt illeti . . . Én azt hittem, tudja Isten, milyen borzasztó baj van, de ha ez az egész, hát Istenem . .

ADÉL. Nem, Péter, én tudom, hogy doktor Singer a hitelezők utolsó üzenetét hozta. Csakhogy amikor ezt megtudtam, már késő volt. A pénz már nem volt meg.

JUHÁSZ. Nekem csak egy fontos: hogy te ne sírj és te boldog légy. Igazán gyerekség . . . így a szívedre venni. Lesz, ahogy lesz. És doktor Singer sincs kőből.

ADÉL *sírva*. De minden doktor Singer kőből van.

JUHÁSZ. Majd beszélünk vele megint. Az én pénzem a te pénzed is, — úgy kell nekem, mért nem tartottam

magamnál. Jól tetted, ha elköltötted. Csókolj meg, szívem és mondd el a másik bajodat is. Hála Istennek, hogy ez az egész, már igazán azt kezdtem hinni, hogy valami komoly.

ADÉL *megcsókolja*. Az csak a könyvekben van, ilyen csak a regényekben van, hogy te milyen jóságos vagy.

JUHÁSZ. Na gyerünk a másik szerencsétlenséggel.

ADÉL. Az sokkal súlyosabb.

JUHÁSZ. Nem baj, szívem, attól félek, ez se lesz komoly.

ADÉL. Tudod, hogy én hű feleséged vagyok három év óta . . . gyerekünk nincs . . . és nem voltunk szerelmi házasság, de minden szeretetem a tied volt mindig.

JUHÁSZ *megfogja a kezét.*

ADÉL. Én soha más férfira nem néztem, nem gondoltam, éppen ezért borzasztó az én helyzetem, ha nem volnék tisztességes nő, könnyen segí-

tenék magamon . . . De egy ilyen embernek hazudni, azt nem lehet . . .

Kis szünet.

JUHÁSZ. Mást . . . szeretsz?

ADÉL *igent int.*

JUHÁSZ *halkan, elgondolkozva.* Igen.

Szünet.

ADÉL. A tisztességem nem engedi, hogy egy ilyen embert csak egy percig is abban a hitben tartsak . . .

Szünet.

JUHÁSZ. Már nem szeretsz engem.

ADÉL. Szeretlek, de . . .

JUHÁSZ. Másba vagy szerelmes.

ADÉL. Téged szeretlek, mint a testvéremet . . . Hisz tudod, a testedet sohasem szerettem, én csak a lelkedet becsültem. Én eleget küzdöttem magammal, de ha a szívem másé . . . hát egy pillanatig se hallgathatom el előtted.

JUHÁSZ. Ez egy kicsit . . . hirtelen

jött . . . én egy egyszerű, dolgozó ember vagyok . . . én nem tudom . . . mit mondanak ilyenkor a gavallérok . . . én nem tanultam lélektant.

ADÉL *felzokog.*

JUHÁSZ. Csak azt látom, hogy te tisztességesen megmondod nekem ezt . . . szegény jó fiam . . . Ez egy betegség . . . majd elmúlik . . . Minden asszony átmegy ilyen krízisen . . . És én majd tapintattal és gyöngédséggel segíteni fogom a gyógyulásodat . . . és majd lassan eszedre térsz. . . Megnyugszol . . . Megint a régi, jókedvű Adél leszel . . . az én jó, hű feleségem . . . az én kis vidámságom. . . Nem tudom a gavallérok így szokták-e, de én így gondolom . . . Mi az? Megint sírsz?

ADÉL. Azt nem lehet kimondani, hogy te milyen jó vagy Péter. Én ezt nem bírom ki.

JUHÁSZ. Talán . . . ezt se kellett volna mondanom?

ADÉL. Péter, ez nem olyan futó érzés, mint te gondolod. Én nemcsak szeretem ezt az embert.

JUHÁSZ. Hanem?

ADÉL. Péter . . . én az övé akarok lenni.

Szünet.

JUHÁSZ. Ez már . . . erősebb egy kicsit. *Járkál, leül, a fejét kezébe hajtja.* Egyedül maradni . . . az én küzdelmes életemmel . . .

IDEGEN BOLTISZOLGA *belép az ajtón.* Jó estét kívánok. *Három óriási skatulya és egy nagy hintaló van nála.* Juhász Péter úr.

JUHÁSZ *odamegy.* Igen, igen. A játékáruházból . . . Jól van fiam, csak tegye le. *Borravalót ad neki.* Adolf!

IDEGEN BOLTISZOLGA. Köszönöm szépen. Jó éjszakát. *El.*

ADOLF *belép a nyíláson.*

JUHÁSZ. Ezt a kis fiának vettem, holnapra . . . A születésnapjára. Egy

ló, egy automobil és egy gőzhajó. És ez itt . . . a kis leánynak, hogy ne sírjon, mert a másik kapott valamit.

ADOLF *kezet akar csókolni.* Kezét csókolom.

JUHÁSZ. Jó, most ezeket vigye el, a gőzhajót tegye ide külön . . . mert aztán majd megmagyarázom a gőzhajót . . . Az automobilt könnyű fel húzni, de a hajónak nehéz szerkezete van . . . majd megmutatom, mielőtt hazamegyek.

ADOLF *összeszedi a csomagokat, a gőzhajót a jobb pult eleje mögé elteszi és el a nyíláson.*

JUHÁSZ. Bocsáss meg . . . a keresztfiam . . . Igen.

ADÉL *aki eddig csöndesen sirdogált.* Péter . . . Ha tudnád, hogy milyen borzasztó ez nekem.

JUHÁSZ. Megfájdult a fejem, fiam . . . ne haragudjál . . . hogy ilyen nehezen... nagyon egyszerre jött ez mind . . . egy kicsit kegyetlen voltál . . .

ADÉL. Ölj meg, Péter.

JUHÁSZ. De tisztességes voltál. Mást nem csinálhattál. Így többet kínlódom . . ., mintha megcsaltál volna . . . és te is szenvedsz . . .

ADÉL. Péter én nem tudlak megcsalni. Én úgy szeretlek, hogy nem tudlak megcsalni. *Sírva.* Ne kívánd ezt tőlem!

JUHÁSZ. Mit csináljak, fiam. Ha a más felesége akarsz lenni . . . Én egy szegény boltos vagyok . . . De ember vagyok. Menj. Biztosan különb ember, mint én.

ADÉL. Nem, nem!

JUHÁSZ. Ha miatta elhagysz?

ADÉL. Ezt nem lehet magyarázni . . . Péter . . . Te vagy a különb, és mégis... nem tudom én ezt . . . Nem vagyok én regényíró.

JUHÁSZ. Fiatalabb, szebb . . .

ADÉL. Nem tudod, kicsoda.

JUHÁSZ. Nem is akarom tudni, fiam.

ADÉL. Most tudom . . . hogy ezzel

újabb fájdalmat okozok, de hiszen úgyis rögtön megtudnád.

JUHÁSZ. Rögtön megtudnám?

Kis szünet.

ADÉL. Oszkár.

JUHÁSZ. Oszkár ... a mi Oszkárunk?

ADÉL. Az.

Szünet.

JUHÁSZ. Hát ez ... hát ez ...

ADÉL *hévvel.* Szeretem, Péter és ő imád engem és elmegyünk Pestről, nem is hallasz többé rólunk.

JUHÁSZ. Oszkár ...

ADÉL. Úgy-e látod, megcsalhattunk volna. Hisz együtt élünk itt, mint egy család. Sohse tudtad volna meg. De az ilyen embert, mint te ... és Oszkár se bírta volna. Ő is úgy szeret téged, mint a testvérét.

JUHÁSZ. Tudom. Ti nagyon szerettek engem.

ADÉL. Berlinbe utazunk, ott új

élet vár ránk és te ezt nem fogod megérteni, mert benned nincs kalandvágy és szabadulás, ebből a ketrecből . . . ki a nagy életbe . . . szerencsét próbálni . . . meggazdagodni, az embereken uralkodni . . . innen el . . . ebből a kasszából . . . Engedd meg, hogy behívjam.

JUHÁSZ. Ha akarod.

ADÉL. Ő úgy szeret téged . . . neki úgy táj. *A nyílás felé szalad.* Oszkár! *Visszajön előre.*

Oszkár belép.

OSZKÁR *lassan és bánatosan jön be a nyíláson. Megáll.* Tud mindent?

ADÉL. Igen.

OSZKÁR. Ennek a pillanatnak el kellett jönnie, Péter.

JUHÁSZ. Hagyd ezt, fiam.

OSZKÁR *szavalva.* A mi viselkedésünk . . .

JUHÁSZ. Nem azon gondolkozom. Az én viselkedésemen gondolkozom.

OSZKÁR. Én máris látom, hogy te nobilis vagy.

JUHÁSZ. Nobilis vagyok.

OSZKÁR. Vagy ölj meg bennünket.

JUHÁSZ. Nagyon kérlek, ezt engedd el. Nem állhatok az utatokba. Nem tudom, egy korrekt világfi is ezt mondaná-e?

OSZKÁR } *egyszerre.* Ezt! Ezt! Ezt!
ADÉL }

JUHÁSZ. Én így érzem.

OSZKÁR. Te a világ leg . . . leg . . . leg . . . *Hirtelen kezet csókol neki.*

JUHÁSZ. Megbolondultál?

OSZKÁR. Pardon. Csak egyetlen dolgot akarok hangsúlyozni, mielőtt örökre elválunk. De ehhez aztán a becsületemet kötöm . . az életemet! A pénzt az első napon, mikor rendelkezem vele, megküldöm neked.

JUHÁSZ. Milyen pénzt?

OSZKÁR *Adélra néz.*

ADÉL *zavarban, gyorsan.* Azt előbb nem mondhattam, mert ezt csak

most így együtt lehet megérteni. Azt az ötvenegyezer koronát, azt én nem költöttem el . . . azt én oda-adtam Oszkárnak.

Oszkár *gyorsan.* Illetve nem annyira nekem, mint annak a vállalatnak, amelyben Berlinben társ lettem, egy kis áruház, amelyben negyedrészes vagyok . . . negyedrészesek vagyunk... Stőger és «társai». Stőger, az Stőger és «társai», az én vagyok, illetve előbb úgy volt, hogy «és társa», de tekintve, hogy a pénzt Adél *is* . . . hát most «társai», mert a legkorrektebben akartam . . .

Juhász. A pénzt neked adta?

Oszkár. Nem nekem kellett. Én megélek vizen és kenyéren. De Adélt nem vihetem lelkiismeretlenül egy kereskedősegéd nyomorába . . . engedj meg! Nekem biztosítanom kellett az ő jövőjét!

Juhász. Ha ő neked adta, a tied.

Oszkár. Te engem joggal vetnél

meg, ha egy bizonytalan életbe vinném ki. Én ezzel neked tartoztam!

JUHÁSZ. Meg kell vallani . . . okosan jártál el.

OSZKÁR. Én felemelt fővel jártam el! És úgy állok előtted és ő is úgy áll. Akármit is gondolsz, mi oly tisztán szeretjük egymást, mint két gyermek. Ezt hangsúlyozom!

JUHÁSZ. Kérlek . . . Most még az én feleségem . . . és az ő nevében visszautasítom ezt a hangsúlyt. Az ő tisztaságához kétség nem fér.

OSZKÁR *aggresszíven*. Ezt el is vártam tőled.

Fülöp megjelenik a nyílásban.

FÜLÖP. Főnök urat a telefonhoz.

JUHÁSZ. Igen. *El a nyíláson. Fülöp előrebocsátja, ridegen néz vissza Adélra és Oszkárra, azután ő is el.*

ADÉL *hirtelen*. Miért kiabálsz vele?

OSZKÁR. A pszichológiát bízd rám. Te sírj, én majd kiabálok. És most

hamar vedd a kalapodat, ő nekem nagyon is meghatóan viselkedik, vedd a kalapodat.

ADÉL. De hát búcsúzni . . .

OSZKÁR. Vedd a kalapodat, ha mondom, tudom mit beszélek, ne izgass, ne csinálj nekem szívdobogást.

Juhász belép.

JUHÁSZ *látva Adél kezében a kalapot.* A hugod telefonált, hogy otthon vacsorázunk-e. Azt mondtam . . . hogy . . . nem tudom.

OSZKÁR. Adél az édesanyjához megy.

JUHÁSZ. Most mindjárt?

OSZKÁR. Most mindjárt.

Szünet.

JUHÁSZ. Már . . . ma este . . . nem jössz haza?

OSZKÁR. Úgy határoztunk, hogyha neked megvallottunk mindent . . . akkor már neki nincs keresnivalója a régi otthonában. Ez neked fájdal-

mas volna . . . és nekünk kötelességünk a te megsebzett lelkedet . . . hogy is mondják . . . regardirozni.

ADÉL. Gyöngédségből határoztunk így.

JUHÁSZ. Igazatok van. Jobb így.

ADÉL. Én anyámhoz megyek, Oszkár pedig már holnap utazik Berlinbe. Amíg a válópör el nem dől . . . addig nem is látom.

OSZKÁR. A legkorrektebben. Mindent a legkorrektebben, ahogy a te jóságod és aranytiszta becsületed egyenesen megköveteli. És vedd a becsületszavamat, hogy a pénzt nem is az első nettóból, hanem egyáltalán az első bruttó pénzből, amit kézhez kapok, abban az órában elküldöm neked. *A kezét nyujtja.*

JUHÁSZ. Fölösleges a becsületszó. A te szavad ebben a komoly órában nekem szentírás.

OSZKÁR. Ezt el is vártam tőled.

JUHÁSZ *Adélhoz, aki közben fel-*

öltözött. Hát akkor . . . sokáig . . . nagyon sokáig nem látlak . . . talán . . . soha többé!

Oszkár *idegesen.* Ne mondj ilyet, kérlek. Ne mondj ilyet, kérlek. Ne élj vissza a helyzettel. Én azt akarom, hogyha egyszer kijössz Berlinbe, te nálunk úgy légy, mint otthon.

Juhász. Nagyon köszönöm.

Oszkár. És ne hosszabbítsuk ezt a búcsú-pillanatot. Kérlek, regardirozd a szívbajomat. Nekem árt az ilyen izgalom . . . Én nem birom nézni, hogy neked egy kellemetlen, vagy pláne fájdalmas érzésed . . .

Adél. Isten veled Péter, csókolj meg.

Oszkár. Csókold meg, ő megérdemli. *Elfordul és a szemét törli.*

Juhász *megcsókolja Adélt.* Ne sírj, Adél. Ez súlyos órája az én életemnek, de te úgy cselekedtél, ahogy ezer asszony közül egy se tette volna. Úgy tanultuk, hogy ez a tiszta élet.

Na, föl a fejet és mosolyogj rám. Jó feleségem voltál . . . és most jó barátom vagy. *Adél igent int.* Kísérjelek el az édesanyádhoz?

ADÉL. Nem, nem . . . Kocsit veszek. Isten veled, Péter. *Némán fejet hajt Oszkár felé és sietve el az ajtón.*

Kis szünet.

OSZKÁR. Még csak egy szót Péter, üzleti ügyben, aztán mi is kezet szorítunk. Én beszéltem doktor Singerrel.

JUHÁSZ. De kérlek . . .

OSZKÁR. Nekem arról is illett gondoskodnom, hogy te csődbe ne menj. *Irást ad át.* Itt az írás. Tedd el és majd otthon olvasd át. Az van benne, hogy a hitelezők, ismerve a te közmondásos becsületességedet, nem kérnek csődöt ellened, hanem várnak, még egy félévig, erre az ötvenezer koronára, amit te nekem kölcsön adtál.

JUHÁSZ. Kölcsön adtam. Ja, vagy úgy. Igen.

Oszkár. És ezt én neked becsületszavamra megküldöm . . . Lehet, hogy két hét mulva, lehet, hogy két-három hónap mulva, de a féléven belül becsületszavamra.

Juhász *az írást forgatva.* Igen.

Oszkár. De egy feltételük van a hitelezőknek. Az üzletet addig nem te vezeted, hanem egy szakember, akit ők bíznak meg.

Juhász. Szakember?

Oszkár. Ők . . . hogy is mondjam . .. rosszul ítélik meg a te egyéniségedet . . . Ők kereskedők, nem költők, mint én . . . és sok tekintetben igazuk van . . . Te nem vagy erélyes az adósokkal . . . és a személyzettel . . ., ahol sarkadra kellene állni, ott ellágyulsz . . . ahol pofozni kellene, ott megbocsátasz . . . ide egy erős kéz kell, hogy az üzletet lábra állítsa. Előbb engem kértek fel, de hát én . . . Ők nem tudhatták, mi történt, nekik csak annyit mondtam, hogy kül-

földre megyek. A fő, hogy azon a napon, amikor a pénzt leteszed, ismét a tied az üzlet.

JUHÁSZ. És . . . az a szakember . . . mikor veszi át a boltot?

OSZKÁR. Amikor én elutazom.

JUHÁSZ. Azt mondtátok az előbb . . . hogy holnap utazol . . .

OSZKÁR Igen.

JUHÁSZ. Hát akkor . . .

OSZKÁR. Holnap reggel nyolc órakor itt az új üzletvezető.

JUHÁSZ. Vagyis . . . akkor ez a bolt már nem is az enyém . . . Holnap reggel akár már be se jöjjek . . .

OSZKÁR. Istenem, milyen kegyetlen vagy! Hát bejöhetsz!

JUHÁSZ. Mint segéd a saját üzletembe?

OSZKÁR. Ne mondj ilyeneket, kérlek. Ne törd össze a szívemet. Engedj meg, kérlek, bocsáss meg. Nem érdemlem meg tőled ezt a hangot. Én mindent megtettem, szaladgáltam,

fáradtam, intézkedtem . . . *egyre sértődöttebben.* Bocsáss meg, kérlek, én nem utazom hálára, de ez nem járja. Engedj meg. A pénzt pedig becsületszavamra . . .

JUHÁSZ. Tudom.

OSZKÁR *kezét megfogja.* Isten veled. *A nyílásra mutat.* Erre megyek, még abba az utcába se akarok lépni, ahol Adél jár, amíg a válópör el nem dől. *A nyílás előtt.* Kérlek, ne nézz így . . . *Felháborodva.* Én egy asszonyt nem vihettem el az urától a bizonytalanba és nem vagyok egy csirkefogó. *El.*

Juhász egyedül marad. Nézi az írást és zsebreteszi. Körülnéz a boltban. Kicsit bámul maga elé, aztán fáradtan leül a jobbpult elé és a semmibe néz.

PAULA *jön a nyíláson, írással.*

JUHÁSZ. Mi az, Paula, maga még itt van?

PAULA. Kérem, főnök úr, az impregnált köpenyek miatt. Oszkár úr a nagyságos asszonyhoz utasított . . .

Észreveszi, hogy Adél nincs itt, szünetet tart . . . a nagyságos asszony egy kicsit ideges volt, meg se nézte, csak azt mondta, nem kell. Én viszont előnyösnek tartanám, ha egy pár darabot hozatnánk. *Várja a választ.*

JUHÁSZ *maga elé mélázva.* Igen.

Szünet.

PAULA. Főnök úr megengedi, hogy megrendeljem?

JUHÁSZ *ránéz.* Hogyan? Ja igen.

PAULA. Hogy rendeljek legalább tíz darabot.

Szünet.

JUHÁSZ. Hát kérem Paula . . . *feláll,* ez a dolog úgy áll, hogy rövid legyek ... Ez az üzlet holnap reggeltől kezdve nem az enyém.

PAULA. Nem a főnök úré?

JUHÁSZ. Ne szaporítsuk a szót, Paula. Engem a feleségem elhagyott és Oszkár úrral Berlinbe megy . . .

és én megbuktam, Paula . . . mert ide holnap reggel már a hitelezők megbizottja ül be . . . és az lesz itt a főnök . . . a Fülöp úr főnöke . . . meg a magáé is, Paulácska . . . és majd *az* törje a fejét, hogy kell-e impregnált köpeny, vagy sem.

Szünet.

Paula. Nem . . . nem tudok mit mondani főnök úr.

Juhász. Ne is mondjon semmit, fiam, én se mondtam semmit. Egy szó nem sok, annyit se mondtam. És most már ne irkáljon, fiam, nem engedem, hogy lámpánál rontsa a gyönge szemét.

Paula. A főnök úrnak ilyen nagy baja van . . . és az én gyönge szememmel törődik.

Juhász. Nincs nekem . . . bajom . . .

Paula. De ez az érzés . . .

Juhász. Egy kicsit furcsa. Úgy maradtam itt, mint egy fa a városliget-

ben . . . ami csak arra volt jó a szerelmeseknek . . ., hogy találkozzanak alatta.

PAULA. És otthagyják.

JUHÁSZ. De előbb . . . éles bicskával belém karcolták a nevüket . . .

Adolf belép a nyíláson, a rúddal.

JUHÁSZ. Mi az?

ADOLF. Nyolc óra, főnök úr.

JUHÁSZ *még mindig kábultan.* Igen. Most már igazán becsukhatja a boltot, Adolf. *Adolf kimegy az ajtón és félig lehúzza a redőnyt.*

GRÓF *hangja az utcáról.* Na, na, na, na! Megint ki akar zárni? *A gróf bebújik a redőny alatt. Autóbunda, főkötő van rajta.*

ADOLF *vigyorogva jön be utána a rúddal.*

GRÓF *Adolfhoz.* Mondja, kedves barátom, maga utazik rám?

ADOLF. Kezét csókolom kegyelmes úr.

JUHÁSZ. Menjen hátra, Adolf.

GRÓF *Adolfhoz.* Maga mindig akkor jön evvel a hosszú fával lehúzni azt a vasat, amikor én be akarok jönni. Maga nem szeret engem, mi?

ADOLF *röhög.*

GRÓF. Hát ezt hagyja abba, kérem. Itt van . . . *Pénzt ad neki.* Itt van húsz fillér . . . de szeressen engem jobban.

ADOLF *kezet akar csókolni.*

GRÓF. Csak hagyja. *Előre jön.*

Adolf el a nyíláson.

GRÓF. Ő mindig be akarja zárni az orrom előtt a boltot. *Nézi őket.* Na, mi az? A Juhász olyan ünnepélyes.

JUHÁSZ. Kegyelmes uram . . Nem is tudom, hogy mondjam meg a kegyelmes úrnak . . .

PAULA *indul.*

JUHÁSZ. Csak maradjon Paula kisasszony.

PAULA. Meg kell néznem, elhozták-e már a kalapostól a kegyelmes úr sapkáit.

GRÓF. Köszönöm, Paulácska.

PAULA. Nagyon szívesen kegyelmes uram. *El a nyíláson.*

GRÓF. Na, mi az? Hát mégis baj van?

JUHÁSZ. Baj nincs, kegyelmes uram, az soha sincs. Hanem a kegyelmes úr volt oly szíves az előbb ismét említeni.. amit oly sokszor mondott . . . *széket tol oda* . . . parancsoljon helyet foglalni.

GRÓF. Nos? *Leül.*

JUHÁSZ. Hogy Gerelypusztán van egy íróasztal . . . amelyikhez én . . . a kegyelmes úr kegyes jóságából . . . mindig visszaülhetek . . .

GRÓF. Igen, igen. Na és?

JUHÁSZ. Hát . . . azóta ez az íróasztal . . . már aktuális is lett . . .

GRÓF. Hogyan? Tíz perc alatt?

JUHÁSZ. Tíz perc alatt.

GRÓF. Hát ez érdekes. *Szétnéz.* Hol a felesége?

JUHÁSZ. Ez az éppen, kegyelmes uram.

GRÓF. Nem értem, Juház.

JUHÁSZ. A feleségem elválik tőlem és Oszkár úr felesége lesz. Az üzletembe beül holnap a hitelezők megbizottja és én már e pillanatban olyan egyedül vagyok, mint az ujjam és olyan szabad vagyok, mint a madár.

GRÓF *örömmel.* Kedves Juhász, maga nem egy madár, hanem m ga e pillanatban *már* a pusztagerelyi sajt-export-vállalat üzemigazgatója, sőt üzemfővezérigazgatója.

JUHÁSZ. A kegyelmes úr jósága végtelen.

GRÓF. A pusztagerelyi sajt jósága végtelen és az én szerencsém végtelen, hogy magát megkaphattam. Ezt a sajtot én még a testvéremre se bíztam volna . . . ezt én csak magára bízhattam, Juhász.

JUHÁSZ. Boldog volnék, ha . . .

GRÓF. Én volnék boldog. Mikor jöhet? Jöjjön ma éjjel, velem.

JUHÁSZ. Mégis, kegyelmes uram a dolgaim, a lakásom . . .

GRÓF. Gyorsan és röviden: mikor jöhet?

JUHÁSZ. Istenem . . . hát a hét végén . . . A jövő hét elején.

GRÓF. Minél előbb. Jöjjön tegnap, az volna a legjobb. *Feláll.* Gratulálok magamnak. *Paula belép a nyíláson.* Ezt meg fogjuk szervezni most, Juhász. Világcég leszünk! «Chase of Pusztagerely, Lted. Co» és végzünk báró Goldberger úrral, a szomszédommal, aki konkurrenciát csinált nekem . . . De igaz, szegény barátom, milyen önző vagyok, elfelejtettem az Ön baját . . .

JUHÁSZ. És én meg a kegyelmes úr sapkáit . . . *indul* . . . bocsánat.

PAULA. A sapkák ebben a pillanatban jöttek meg. Most bontja ki Fülöp úr.

JUHÁSZ. Hát akkor egyet hozzá kell csomagolni a dresszhez. *El a nyíláson.*

Szünet.

GRÓF. Nos, Paula kisasszony? Mit szól hozzá?

PAULA. Nagyon szép piros, kegyelmes uram.

GRÓF. Micsoda?

PAULA. A sapka.

GRÓF. Nem azt értem, maga kis csacsi. Mit szól ehhez a családi tragédiához?

PAULA. Mit szóljak hozzá, kegyelmes uram? *Közelebb jön.* Nekem nagy baj, mert én elveszítem az állásomat.

GRÓF. Hogyan? A Juhász nem adja Önt át az utódjának?

PAULA. Oh Juhász úr átadna, de az édesanyám úgy aggódik értem, hogy a világért sem enged ittmaradni más főnök alatt . . . Csak Juhász úrban bízik . . . neki úgy adott át, mint második apámnak . . és én nem merek a mamának ellentmondani . . . Beteg szegény . . . és elég baja van a

rossz öcsémmel . . . aki annyi bánatot okoz neki.

GRÓF. *Ezalatt fixirozta.* Kár. Én nagyon sajnálom, hogy magát nem láthatom többé.

PAULA. Oh, kérem . . .

GRÓF. Még ha itt maradna is. Én ide többé be nem teszem a lábamat. Én csak a Juhász miatt jártam ide.

PAULA. A kegyelmes úr tökéletes gavallér.

GRÓF. Na, ja.

PAULA. A kegyelmes úr igazi középkori úr.

GRÓF. Nagyon kedves. Én nagyon sajnálom, hogy magát nem láthatom többé.

PAULA. Oh, kegyelmes uram.

GRÓF. Az nekem mindig kedves öröm volt . . . mikor ide bejöttem . . . ezt a kedves kis Paulát itt látni . . . Ezt a graciőz és gusztiőz Paula kisasszonyt.

PAULA. Igazán . . . zavarba hoz.

GRÓF. Én búcsúzóul egy vallomást teszek a kedves Paulának. Én sokszor . . . direkt azért jöttem ide be, hogy a kedves Paulával egypár szót beszélgethessek. Ma is. A kedves Paula ugyan ma kinevetett engem,

PAULA. De kegyelmes úr . . .

GRÓF. Mert én öreg legény vagyok..., de nem mind öreg, ami fénylik. Az én szívem nem is húsz éves, hanem tizenkilenc . . . és tizennyolc, ha kell... és tizenhét, ha a kedves Paula azokkal az egészen romlott szemeivel rám néz.

PAULA. De kegyelmes uram . . .

GRÓF. Hagyjuk csak azt a «kegyelmes ur»-at.

Fülöp belép a nyíláson.

PAULA. *Nem látja Fülöpöt.* Istenem . . . csak azt ne mondaná a kegyelmes úr, hogy én öregnek nézem.

GRÓF. Jó, jó. Maga haszontalan.

PAULA. A fehér haja . . . ez a szép

rajta . . . És ha tudná . . . én hogy megundorodtam ezektől a mai fiatalemberektől . . . és ha egy ilyen nobilis öreg urat látok . . . Istenem, bocsásson meg, kegyelmes uram, megyek a csomagért . . . *Mozdul.*

GRÓF. Jó, jó, majd hozza azt a Juhász. Ne vegye el tőlem ezt az utolsó percet!

PAULA *finom kacérsággal.* Utolsó?

GRÓF. Maga hazamegy a mamához, én megyek Gerelypusztára . . . maga okos . . . én se vagyok buta . . . Én megtalálhatnám magát itt Pesten . . De egy öreg úrnak már épen úgy kell vigyázni magára . . . mint egy kisleánynak . . . és én egy nagyon okos öreg úr szeretnék lenni . . . én szépen el fogok menni a kis Paula elől . . . szép csöndesen . . . el . . . hogy baj ne legyen . . . Igazán jókor bukott meg nekem ez a szegény Juhász, épen jókor . . .

Juhász belép.

JUHÁSZ. *A nyíláson jön két csomaggal.* Megvan, kegyelmes uram, itt a csomag. *Megy az ajtó felé.* Odaadom a soffőrnek.

GRÓF. Mi az, két csomagot csinált?

JUHÁSZ. Nem. A dressz ebben van. *Mutatja az egyiket.*

GRÓF. És a másik?

JUHÁSZ. A soffőrnek adok egy kis nagyon finom magyar sonkát az útra, meg egy almát. *El az ajtón.*

FÜLÖP *megszólal.* Egy darab dresszt és egy darab sapkát csomagoltunk be, kegyelmes uram.

GRÓF *megfordul.* Ah, a kedves Fülöp úr is itt van?

FÜLÖP. Itt vagyok, kegyelmes uram.

GRÓF. Hát . . . *Paula felé fordul.* Isten vele kedves Paula.

PAULA *mélyen meghajol.* Kegyelmes uram.

GRÓF. Nem is ad kezet?

PAULA. Oh . . . *Kezetfognak.*

GRÓF *Fülöphöz.* Jóestét! *Indul.*

FÜLÖP. Kezeit csókolom.

GRÓF *az ajtóból.* Meg lehet mondani annak az embernek, avval a hosszú fával, hogy most már le lehet ereszteni ezt a vasat. *Kibujik alatta. El.*

JUHÁSZ *hangja künn.* Ajánlom magamat, kegyelmes uram.

Az autó elmegy.

JUHÁSZ *belép.* Na gyerekek . . . öltözzünk, most már igazán ideje, hogy hazamenjünk. *Kiveszi a pénztár-fiókot ezalatt és kiviszi, a nyíláson el.*

PAULA. Hát akkor . . . mi is búcsúzunk, Fülöp úr. Maga megmarad.

FÜLÖP. Meg. Ravasz lány maga, Paula.

PAULA. Én? Miért?

FÜLÖP. Csak kérdezze? Hallottam mindent.

PAULA. Ugyan mi rosszat hallott?

FÜLÖP. Rosszat semmit. Okosat sokat.

PAULA. Micsoda beszéd ez?

FÜLÖP. Van esze magának, fiam. Tudja maga, kinek mit kell mondani. De most már késő az okosság. Nincs Juhász, nincs üzlet, nincs gróf, nincs találkozás, fuccs.

PAULA. Fuccs? Gondolja, hogy fuccs?

FÜLÖP. Gondolom. A gróf jól megmondta magának.

PAULA *bántva*. Korán örül, Fülöp úr!

FÜLÖP. Leöntötték hidegvízzel fiam.

PAULA. Ahhoz . . . korábban kell a grófnak felkelnie!

FÜLÖP. Hoppon maradt, fiam!

PAULA. Ne legyen olyan biztos a dolgában!

FÜLÖP. Miben?

PAULA. Hogy én nem látom többé a grófot.

FÜLÖP. Ejnye, de tüzes!

PAULA *egyre izgatottabban*. Itt ma sok minden borult fel, Fülöp úr, mikor ez a kis üzlet tönkrement!

FÜLÖP. Én nem borultam föl, azt tudom.

PAULA. De én igen! *Izgatottan.* Innen ma kirepültek a madarak . . . Én is kiröpülök, Fülöp úr!

FÜLÖP. Hova?

PAULA *elszántan.* Gerelypusztára megyek a grófhoz.

FÜLÖP. Szent Isten . . . *Összecsapja a kezét.*

PAULA. Három év óta él itt velem együtt és nem ismer!

FÜLÖP. És . . . ezt mikor határozta el?

PAULA. Most . . . ebben a percben . . . *Nagyon izgatottan.* Már egy év óta kínoz ez az asszony . . . aki most megszökött . . . hisz látta maga is . . . úgy bánt velem, mint egy kutyával . . . ki akart marni innen! Mit gondol, miért tűrtem én, miért hallgattam?

FÜLÖP. Paula kisasszony!

PAULA. *Még izgatottabban.* Miért

szenvedtem? *Az ajtóra mutat.* A jövőmért, kedves Fülöp úr . . . A jövőmért, ami most ment ki az ajtón, most ment el az automobilon. De én utána megyek, Fülöp úr! Itt ma sok minden omlott össze . . . de senkinek se omlott össze annyija, mint nekem. Egy éve már . . . ez az öreg úr már egy éve néz engem . . . fal a szemével . . . és én . . . lassan és okosan . . . vittem előre a dolgot . . . nem egy piszkos kalandért, Fülöp úr . . . nem . . . de . . . itt élek, sóhajtozom itt az autóköpenyek közt, amik mind Párisba mennek . . . meg Ostendébe... és a szép útifátyolok . . . Londonba . . . Montecarlóba . . . ki a világba, a boldog, fényes életbe . . . Én *élni* akarok, Fülöp úr, élni élni . . . és most egyszerre . . . vége legyen, mert a kis bolt összedűlt? Nem, édes Fülöp úr, én nem engedem ki a kezemből ezt a szép kegyelmes urat!

FÜLÖP. Nem engedi ki . . .

PAULA. Utána megyek Gerelypusztára. A többit bízza rám!

FÜLÖP. És ... az anyjának mit mond?

PAULA. Hogy Juhász úr vitt el magával. Vele elereszt.

FÜLÖP. És mit mond ... Juhász úrnak?

PAULA. Hogy nem hagyom el a nyomorában. Hogy nem tudok megválni tőle!

FÜLÖP. Maga is becsapja? Maga is kifosztja?

PAULA. Igenis!

FÜLÖP. Felhasználja ... ilyen célra!

PAULA. Utálom a nyomort, Fülöp úr, ha tudná, hogy megutáltam a nyomort!

FÜLÖP. Rettenetes.

PAULA. Minden forradalom csunya, Fülöp úr és ez az én forradalmam! Nem fogok egy írógép mellett megöregedni. Esküszöm magának, nem fogok egy sötét irodában elhervadni.

FÜLÖP. De hogy . . . Juhász úrral teszi ezt . . .

PAULA. Én nem törődöm senkivel, csak magammal. Aki az utamba áll, annak keresztül megyek a lelkén, aki a hátára vesz, annak a hátára ülök. Nekem kell a Juhász, hát vigyen ő.

FÜLÖP. Ez már nem is gonoszság. Ez egy kisgyereknek az önzése. És hogy villog a szeme!

PAULA. Ez az én nagy napom, Fülöp úr.

FÜLÖP. És ha valakinek eszébe jutna, hogy elrontsa ezt a maga nagy napját?

PAULA. Ugyan.

FÜLÖP. Ha én . . . most mindjárt felvilágosítanám Juhász urat?

PAULA. Addig ugratott . . . amíg kicsalta belőlem ezt . . . buta voltam . . . de most künn van . . . mindegy. De az olyan biztos, hogy maga ezt nem mondja meg neki . . . Az olyan szentírás! Akit mindenki

szeret, az az ilyesmit sohse tudja meg.

FÜLÖP. És ha mégis?

PAULA. Én biztos vagyok a dolgomban, Fülöp úr. Maga hallgatni fog, mint egy csuka.

FÜLÖP. Fel vagyok háborodva, Paula kisasszony!

Juhász belép.

JUHÁSZ. *A nyíláson jön, kezében bot és kalap.* Hát . . . kedves Paula kisasszony . . . még ez az egy nehéz kötelességem is hátra van. Én az Ön édesanyjától úgy vettem át magát, hogy apja helyett apja leszek . . . és most . . . vissza kell Önt adnom a mamájának. Én . . . bocsásson meg ezért a hivatalos formáért . . . Én felmondok Önnek Paula kisasszony... de még holnap intézkedem . . . hogy az új főnök lehetőleg megtartsa Önt.

PAULA *határozottan.* Szükségtelen, főnök úr.

JUHÁSZ. Nem akarja az állását megtartani?

PAULA. Nem.

JUHÁSZ. Miért?

PAULA. Mert én . . . Önnel megyek, főnök úr.

JUHÁSZ. Velem?

PAULA. Önnel . . . Akárhova megy. Ha a száműzetésbe, hát oda. Ha a nyomorúságba, hát — a nyomorúságba.

JUHÁSZ *megdöbbenve.* Paula kisasszony . . .

PAULA. Kérem ne szóljon egy szót sem. Ismerhet engem. Amit én mondok, azt meg is teszem.

JUHÁSZ *leteszi a botot és a kalapot.* Velem . . . Paula kisasszony?

PAULA. Önnel.

JUHÁSZ. De hisz én . . . egy szegény kis hivatalba megyek . . . falura . . . pusztára . . . a világ végire . . .

PAULA. Oda is . . .

JUHÁSZ. Egy gazdaságba . . . az Isten hátamögé!

PAULA. Mindegy. Én önnel maradok.

JUHÁSZ. Istenem . . . hogyan érdemeltem én meg ennyit . .

PAULA. Valami kis irnok-munka majd akad ott nekem is.

JUHÁSZ. Ennyi jóságot . . . Egy fiatal életet . . . Paula kisasszony . . . itt akarja hagyni Pestet . . . ezt a nagy lehetőséget . . . most, hogy annyi új vállalkozás . . . és az Ön tehetségével és szorgalmával . . .

PAULA. Ne beszéljünk annyit, főnök úr. Én Önnel meqyek.

JUHÁSZ. Hallja ezt Fülöp úr?

FÜLÖP. Hallom.

JUHÁSZ *Paulához.* Mit mondjak Önnek?

PAULA. Mondja, [illegible] magával visz. Mondja, hogy . . . továbbra is gyermekének tekint . . . barátjának . . .

JUHÁSZ. Paula kisasszony . . . én

most mindenért kárpótolva vagyok, ami fájdalom ma ért . . . a jó Isten mégis szeret engem.

PAULA. *Én* szeretem Önt, főnök úr és rám nézve ebben a pillanatban csak ez a fontos. Megbocsát, de veszem a kalapomat, mert az anyám nem fogja tudni, hol maradok. *Indul.* Különben is azt hiszem, Fülöp úrnak van Önhöz még valami mondanivalója. *El a nyíláson.*

Szünet.

JUHÁSZ *mélyen meghatva.* Egy ilyen kis írógépes lányban . . . ennyi lelki nagyság . . . Ide jöjjenek a papok . . . a szenteket meg a martirokat keresni . . . *fojtogatott hangon;* . . . ide a kis boltok mögé . . . a sötét lukakba... ahol ilyen névtelen kis hősök kínlódnak . . . *a szemét törli.* Itt még van becsület.

FÜLÖP. *Kalapot, botot vesz elő, kesztyűt húz.*

JUHÁSZ. Valamit akar még mondani nekem, Fülöp úr?

FÜLÖP. Hát tudja kérem . . . *Abbahagyja.*

JUHÁSZ. Nos?

FÜLÖP. Hát tudja . . . tulajdonképen . . .

JUHÁSZ. Maga is . . . meg van hatva . . . ne adja itt a cinikust, maga öreg medve . . . tudom én, hogy maga a hallgatagsága, meg a gorombasága mögött . . .

FÜLÖP. Hagyja azt, kérem.

JUHÁSZ. Olyan jó, mint egy gyerek. Én ismerem a maga hű szívét, Fülöp. Ne izéljen itt . . . Ne restelje . . . maga nagyon meg van hatva.

FÜLÖP *lesüti a szemét.* Igaza van.

JUHÁSZ. Na, úgy-e?

FÜLÖP *halkan.* Meg vagyok hatva.

JUHÁSZ. És . . . mit akart mondani?

FÜLÖP. Nem akartam . . . semmit mondani . . .

Kis szünet.

JUHÁSZ. *Veszi botját és kalapját.* Tulajdonképen boldognak kellene éreznem magam . . . minden fájdalom mellett is . . . Ezek az emberek . . . másként is tehettek volna . . . de mert szeretnek . . . ez a becsületesség. Az asszonynak a korrektsége . . . és Oszkár . . . ahogy gondoskodott, hogy visszakaphassam az üzletemet . . . És a grófnak ez a nagy jósága . . . És végül ez a koronája mindennek . . . ez a hű kis állat . . . ez az önfeláldozás . . . Higyje el, Fülöp, érdemes volt egy életen keresztül szeretni az embereket és bízni bennük ... higyje el, Fülöp ... Ne nézzen olyan mogorván.

FÜLÖP. Hát Isten áldja meg, főnök úr.

JUHÁSZ. Tartson itt rendet, amíg visszajöhetek . . . Én azt hiszem, őszig megküldik a pénzt.

FÜLÖP. Azt hiszi?

JUHÁSZ. Oszkár? Az inkább éhezik, de megküldi.

Paula belép felöltözve, mögötte Adolf a rúddal.

FÜLÖP. Jójcakát kivánok.

JUHÁSZ. Az Operába megy?

FÜLÖP. Nem én. Már odaadtam a jegyet a kalaposinasnak.

JUHÁSZ. Hát akkor . . . nem kiséri haza Paulácskát? Minden este maga szokta.

FÜLÖP. Köszönöm, ma másfelé megyek. Jójcakát.

PAULA. Jójcakát.

JUHÁSZ. Jójcakát.

Fülöp el az ajtón. Kis szünet.

JUHÁSZ. Mi baja van Fülöp úrnak?

PAULA. Nem csuda, ő sincs . . . fából . . . ő is szereti Önt . . .

Kis szünet.

ADOLF. Csukhatok kérem?

JUHÁSZ. Hogyne.

Adolf kimegy az ajtón.

Kis szünet.

JUHÁSZ. Na, mi az? Miért nem húzza le?

ADOLF *bedugja a fejét.* Néztem, nem gyön-e megint a kegyelmes úr. *Eltünik. Hallatszik, amint künn lehúzza a redőnyt.*

JUHÁSZ. Hát akkor . . . ha nem veszi rossz néven, Paula . . . ma én kisérem hazáig.

PAULA. Ne fáradjon, főnök úr, hisz itt lakom a szomszédban.

JUHÁSZ. Mindegy, mindegy. Higyje el . . . ma nem sietek.

SZOLGA *a nyíláson jön.* Főnök úr kérem, a szobalány telefonál hazulról, hogy mért nem tetszenek jönni, elromlik a vacsora.

PAULA. Lássa . . . ne fáradjon velem.

JUHÁSZ. Nem, nem . . . *Szolgához.* Mondja meg neki, hogy nem jövünk haza. Vendéglőben vacsorázom.

SZOLGA *a nyíláson el.*

PAULA. Igaza van . . . az üres lakás és az a második teríték az asztalon . . .

JUHÁSZ. Nem az, hanem ... tudja ... a feleségem nagyon szereti a spárgát. Imádja ... és most még nagy ritkaság ez ... Ma délután ... megkaptam az első spárgát, ami Pesten egyáltalán létezik ... és titokban hazaküldtem, hogy most este, hogyha hazajövünk, ott várjon az asztalon. Hát ... most ... ha hazamegyek ... mit mondjak? Ott álljak és ... szégyeljem magam a spárga előtt? ... *Kis szünet.* Vagy pláne egyem meg?

Adolf belép és megáll.

ADOLF. Eloltok, főnök úr.

JUHÁSZ. Várjon fiam, ezt megígértem ... megmutatom ennek a gőzhajónak a szerkezetét ... *Előveszi a gőzhajót, felteszi a kalapját, leül a jobbpult mögött, elől, Adolf a jobbpult széle elé megy és nézi.* Hát nézze fiam. Hogy a gyerek ezt felhúzhassa, itt van egy kis fedél, ezt fel kell nyitni. Látja?

ADOLF. Igen.

JUHÁSZ. Na már most, itt van belül két kulcs. Az egyikkel felhúzom a kereket, akkor a földön szalad a hajó. A másikkal felhúzom a propellert, akkor a vízben úszik a hajó, ha van víz. A fődolog azonban, hogy a kulcsot sohse szabad visszafelé forgatni, mert akkor elszakad a rúgó. És ha előre forgatjuk, akkor is nagyon lassan kell forgatni, csak épen, amíg enged, épúgy, mint ahogy az órát szoktuk felhúzni, szépen, lassan . . . *Húzni kezdi*, óvatosan . . . így . . . csak lassan . . . *Csavarja a kulcsot, miközben Adolf feszülten figyel. Nem hallani mást mint a kulcs berregését és ezalatt nagyon lassan, szinte észrevétlenül, legördül a*

Függöny.

MÁSODIK FELVONÁS.

A grófi nagy dolgozószobája az uradalmi igazgatóság épületében. Hátul, középen, nagy, nyitott üvegajtó. Ugyancsak hátul, az ajtótól jobbra és balra egy-egy ablak. Az ajtó előtt terrasz. Azon túl nagy, régi kert. Jobbról, hátul, a sarokban a grófi nagy íróasztala. Ez előtt, jobbról elől kis asztal írógéppel és papircsomókkal. Balról elől, kis kanapé a falnál. Jobbról és balról középen ajtó, mindenik az irodákhoz vezet. Napfényes nyári délelőtt.

Mikor a függöny felgördül, a grófi az íróasztalnál ül. Domokos, idősebb hivatalnokforma ember az íróasztal előtt áll és írásokból referál.

Domokos. És itt van a Máté-féle ügy. Máté úr az uradalom legrosszabb hivatalnoka, a sajtüzem szégyene.

Gróf. Juhász úr kedvence és védence.

Domokos. Igen, kegyelmes uram. Már számtalanszor el akartam csapni ezt a Mátét, de Juhász úr nem engedi, mert sajnálja.

Gróf. Ezt a csirkefogót!

Domokos. Máté jól tud beszélni, ezzel mindig leveszi a lábáról. Most legutóbb egyszerűen Pestre szökött a Máté. Három napig ott dorbézolt, ma reggel jött haza teljesen lezüllötten. De most megfogtuk. Megszereztem ezt a levelet . . . *Levelet vesz elő*, amelyből kiderül, hogy a Máté fizetett kémje a mi konkurrensünknek, a báró Goldberger úrnak.

Gróf. A Goldbergernek

Domokos. Igen, a Goldberger úrnak.

Gróf. Nem úrnak. A Goldbergernek.

Domokos. Pardon. Igen. A Gold-

bergernek. Hátha ezek után se fogja elcsapni a Juhász úr . . .

GRÓF. Majd én teszek róla. Hol van az a Máté?

DOMOKOS. Fölrendeltem ide a kis irodába. *Balra mutat.*

GRÓF *csönget.* Adja csak ide azt a levelet. *Domokos átadja a levelet.*

Sántha belép.

SÁNTHA. *Öreg ember, félig szolga, félig hivatalnok. Balról jön, megáll.*

GRÓF. Jöjjön be a Máté.

SÁNTHA. Igenis, kegyelmes uram. *Balra el.*

DOMOKOS. A Juhász úr a jó szívéve minden emberünket elrontja.

Máté belép.

MÁTÉ. *Balról jön. Fiatal ember, rongyos fehér vászonkabát van rajta.*

GRÓF. Maga megszökött a hivatalból. Három napig Pesten lumpolt.

MÁTÉ. Családi ügyben voltam, kegyelmes uram. És Juhász úr . . .

DOMOKOS. Látták Önt háromszor a sörkabarében.

GRÓF. Az Ön szereplése nálunk befejeződött, Máté! De csak várjon ott künn, amíg hivatom. Majd a pártfogója, Juhász úr fog magával végezni. Most kimehet.

MÁTÉ. Kegyelmes uram, becsületszavamra . . .

GRÓF. Tessék kimenni.

Máté balra el.

GRÓF *feláll.* Köszönöm, Domokos úr, majd délután referál tovább. Most dolgom van. Ezt a levelet hagyja itt. *Csönget.* Juhász merre van?

DOMOKOS. Lent láttam az üvegháznál. A galambokat eteti.

GRÓF. Természetesen. *Sántha belép.* Kéretem Paula kisasszonyt.

DOMOKOS. Alázatos szolgája. *Elmegy hátul.*

Sántha a jobb ajtón ment ki, most jobbról belép Paula, mögötte Sántha, aki balra kimegy.

PAULA. Jó reggelt.

GRÓF. Jó reggelt, napsugár. Hamar, hamar. Most egy pár percig beszélgethetünk, a csősz messze van. A galambokat eteti az üvegháznál.

PAULA. Már nem is tud Juhász úrról máskép beszélni, mint gyűlölettel. *Leül az írógéphez.*

GRÓF. Pedig hogy szerettem. Mint a fiamat. *Kezet csókol Paulának.*

PAULA *a gépnél.* Úgy kell tennem, mintha dolgoznám. Ha bejön, munkánál találjon, mert kétségbeesik.

GRÓF. Most nem kell félni. Messze van.

PAULA. Mindegy. Valami drótnélküli távíró van az idegeiben, megérzi, ha Önnel vagyok. Csukott szemmel is megtalál. *Koppant egyet-kettőt a gépen.* Az Istenért, meg ne tudja, hogy nem dolgozom semmit.

GRÓF. Borzalmas állapot ez, Paulácska és ép azért kérettem, hogy megmondjam: én ma végre meg akarak szabadulni Juhász úrtól.

PAULA. Istenem . . . milyen rosszul esik ez nekem!

GRÓF. Van neki egy Máté nevű züllött hivatalnoka, akit nem akar elcsapni. Ez kitünő alkalom lesz. Ez nem megy tovább. Úgy őrzi magát, mint egy harapós komondor. Már teljesen tőle függök. Nem elég, hogy használhatatlan, a jóságával mindent elront . . . És a büszkeségemet, a sajtomat is tönkre tette . . . de hogy tönkretette! Még ráadásul itt a saját birodalmamban komédiáznom kell miatta. Hogy magácskával együtt lehessek, kénytelen vagyok diktálni. Hogy diktálhassak, beszédet kell mondanom a főrendiházban. A haza se tudja, mitől boldogul.

PAULA. És mért támadja a kormányt a beszédében?

GRÓF. Tulajdonképen mindegy . . . de ha az ember ellenzéki, tíz évvel fiatalabbnak látszik.

PAULA *felfigyel.* Ajtót hallottam csukódni. Már itt járkál a kis irodában. Kérek egy jó hangos politikai mondatot.

GRÓF. Kétségbeejtő. *Hangosan.* «Ha a tisztelt földmívelésügyi miniszter úr azt hiszi . . . *Paula kopogtat.* Hogy ezt az állapotot tűrni lehet, akkor alaposan téved». Ki fogom dobni. Ma fogom kidobni. De ezt ne írja le, ezt nem a miniszterre mondtam.

PAULA *kopogtatva.* Csak gyöngéden bánjon vele, olyan megható, amit csinál. Szegény, jó Juhász . . .

GRÓF *hangosan.* «Mert, méltóságos főrendek, a magyar birtokpolitika . . .

PAULA *kopogtatva.* Hálából, amiért idejöttem vele, kétségbeesetten őrzi az erényemet.

GRÓF. Négy hónap óta vannak maguk itt, négy hónap óta szenvedem

ezt az ő háláját. És maga miatta kínoz. Miatta halasztja életem legszebb napjait.

PAULA. Meg kell várni, míg magától elmegy. Majd elmegy, ha Berlinből megkapja az ötvenezer koronáját. Ennyi jóságot mégse szabad lábbal taposni. Már csak az én kedvemért se.

GRÓF. Azt a pénzt sohse kapja meg. És akkor örökké várjak . . . erre a késői boldogságomra? . . . mikor tudja, hogy milyen szerelmes vagyok, ötvenhat éves fejemmel . . . szeretem, mint egy kis diák . . . Szeretlek . . . *Hozzája megy.* Te szépség, te forró fiatalság!

Juhász belép.

JUHÁSZ *balról, egy nagy könyvvel.* Bocsánat, ebbe a marhaállományt is bevegyem?

GRÓF *dühösen.* Vegye be! *Paulához.* «A földmívelési kormány szánalmas politikája . . .» *Paula kopog.* Apropó,

kisasszony, a részletes kimutatást lemásolta?

PAULA. Kegyelmes uram, nagyon fájt a szemem, de az általános itt van. *Papirlapokat ad át.*

GRÓF *tettetett szigorral.* Ez nem szorgalom, kisasszony. Estére legyen meg a részletes kimutatás.

JUHÁSZ *balra elmegy.*

PAULA. Hangosan udvarolt, lássa, rögtön itt termett. Milyen rosszul esik ez nekem!

GRÓF. Mindegy. Én nem várhatok miatta. Nekem nincs már oly sok időm hátra és nincs már oly sok szerelmem hátra. Ki kellene fizetni az ötvenezer koronáját, hogy visszamehessen a boltjába.

PAULA. Azt nem fogadja el. Inkább éhenhal.

GRÓF. Érdekes, hogy sohse az ember barátai jellemesek, mindig az ellenségei.

PAULA. Látta, milyen rossz szín-

ben van? Ezt mind az aggódás teszi miattam.

GRÓF. Tudom. Egész éjjeleket sétál az ablakom alatt. Felteszi rólam azt az izléstelenséget, hogy magácskát, aki most még hivatalnokom, itt a házamban csábítom el. Pedig, ugy-e... napsugár, a mi szerelmünkhöz méltó keret kell . . . az a nagy . . . százlovas autó röpítsen Párisba . . . Onnan a tengerre . . . és a spanyol ég alatt kötünk ki valahol, a tündéri parton, amit az Isten is szerelemre szánt . . . *Hozzája lép.*

Juhász belép.

JUHÁSZ *balról.* Bocsánat. Ezeket az írásokat hoztam a kisasszonynak.

GRÓF *dühösen* Tessék, kérem.

JUHÁSZ *átadja Paulának az írásokat.* Itt van a részletes kimutatás, amit az imént kért a kegyelmes úr. Sántha úr volt oly szíves lemásolni éjszaka.

PAULA. Énhelyettem? *Az írást nézi,*

a grófra mosolyog. Negyven lap. Sűrűn teleírva. Oh, a kedves, jó Sántha úr. Nem is tudom, hogy hálájam meg neki. *Átadja a grófnak.*

GRÓF *az írást nézve.* Ezt Sántha úr írta le?

PAULA. Énhelyettem. Képzelje, egész éjszaka. Szegény.

GRÓF *másik írást vesz elő.* Érdekes. Ez az írás hogy' hasonlít az általános kimutatáshoz, amit Ön írt le.

PAULA. Kegyelmes uram, bevallom, azt sem én írtam le. Azt a Juhász úr írta le helyettem.

GRÓF. Igen? A Juhász úr?

JUHÁSZ. Három lap az egész. A kisasszonynak fájt a szeme.

GRÓF *két kezében a két írással.* Hát ezt a három lapot a Juhász úr írta le, ezt a negyven lapot pedig a Sántha.

PAULA. Igen.

A gróf csönget. Sántha balról belép.

GRÓF. Várjon egy kicsit, Sántha. *Juhászhoz.* Az Ön ablakában reggel

négy óráig világos volt. Mit csinált Ön reggel négyig?

JUHÁSZ. Kegyelmes uram én nem tudok hazudni. Írtam. Ezt a negyven oldalt írtam reggel négyig.

GRÓF. Köszönöm. Sántha, kimehet. *Az írásokat az asztalra dobja.*

Sántha balra el.

PAULA. Akkor . . . magának köszönöm meg ezt a nagy áldozatot, Juhász úr.

JUHÁSZ. Kérem, boldog vagyok, ha segíthettem. *Balra el.*

GRÓF. Mondja . . . nem szerelmes magába ez a Juhász?

PAULA *őszintén*. Hova gondol! Ez mind jóság, ez mind hála, az ő tulzó módja szerint. Azt hiszi, hogy segítenie, védenie kell engem, mert követtem a száműzetésbe.

GRÓF. Na hát, majd száműzöm én őt, megálljon csak.

PAULA. Csak . . . kérem . . . kíméletesen . . .

GRÓF. Ne féljen. Közlöm vele, ami panasz van ellene. És ráeresztem ezt a Mátét, akit nem akar elcsapni. Fel fogom vetni a kabinetkérdést: vagy Máté, vagy ő. És miután az az egy biztos, hogy ő nem tud elcsapni senkit, hát ő maga fogja belátni, hogy mennie kell. És akkor . . . *Szerelmesen.* mily öröm lesz . . . boldog királynőmmé tenni magát . . . elborítani egy utolsó szerelem minden forróságával . . . mint a lemenő nap . . . ami csupa tűz és arany . . . *Mohón közeledik hozzá.*

Juhász belép.

JUHÁSZ *balról.* A sertéseket nem találom a könyvben.

GRÓF. Nahát . . . mindennek van határa. *A balajtóhoz siet, dühösen kiszól.* Sántha úr! Nem megmondtam, hogyha a beszédemet diktálom, ne

zavarjon senki? Hol a titkár? *Kimegy. Az ajtó nyitva marad.*

JUHÁSZ *hirtelen Paulához.* Szegény gyermekem. Megint üldözi a szerelmével. Folyton figyelek, vigyázok . . . De ez most már rettenetes.

PAULA. Képzelődik, Juhász úr.

JUHÁSZ. Nem, nem. Borzasztó szavakat hallok ebből a szobából. És ennek én vagyok az oka. Én hoztam ehhez a szörnyeteghez.

PAULA. De Juhász úr!

JUHÁSZ. Én vittem vásárra. Pénzt kínál önnek. Utazást, jólétet. Kétségbe vagyok esve. Én . . . én szólni fogok neki.

PAULA. Az Istenért! Mit gondol?

JUHÁSZ. Úgy is kidob. Tudom, hogy útjában állok . . . mert magát akarja, de ne féljen, kis lányom, ez az úr nem fog tőlem megszabadulni. Nem. Én tudom, mivel tartozom magának. Itt maradok én, magát őrizni, még ha bottal akar is kiverni!

GRÓF *balról belép.* Nézze meg az ember! *Juhászhoz.* Kérem, hagyjon most a sertésekkel. Jöjjön később.

Juhász balra el.

GRÓF. Tűrhetetlen. Azelőtt még hagyott egy pár mondatot beszélni magával, de most már kétpercenként indul, mint a propeller.

PAULA. Úgy látszik, kihallatszott innen valami.

GRÓF. Szólt magának?

PAULA. Célzást tett . . . hogy most még jobban fog őrizni.

GRÓF. Mért nem kéri ezt ki magának? Hiszen ez sértő!

PAULA. Már gondoltam erre. De rámnéz . . . azokkal a szelid szemeivel.

GRÓF. Ez az! Olyan szeme van, mint egy kedves lónak. Én se birom. De most már nincs tovább. Ma megpróbálom. Ha még egyszer bejön, maga menjen ki, angyalom, hagyjon vele magamra.

PAULA. Most nem fog bejönni. Ön nagyon is éreztette vele, hogy ne jőjjön.

GRÓF. Akkor nem ismeri. Rögtön bejön az, ha a kellő szavakat hallja. Fülel az most is. Fülel. Figyeljen csak ide. *Hangosan.* Aranyos, szép kis Paula . . . gyönyörűség . . . szerelem . . . *Az ajtó felé megy.*

Juhász belép.

JUHÁSZ *balról.* Jöhetek a sertésekkel?

GRÓF. Jöhet. *Paulához szigorúan.* Kérem kisasszony írja le, amit eddig diktáltam.

PAULA. Igenis. *Föláll, papirokat szed össze.*

GRÓF *szigorúan.* De tisztán, pontosan és hibák nélkül.

PAULA. Igenis, kegyelmes uram. *Jobbra el.*

JUHÁSZ. Ezek a sertések kegyelmes uram . . .

GRÓF. Hagyjuk ezeket most Juhász

úr. Most másról van szó. Az ön helyzete itt nálam tarthatatlan.

JUHÁSZ. Érzem, kegyelmes uram.

GRÓF. Panasz van Ön ellen. Sok panasz van ön ellen.

JUHÁSZ. Tudom, hogy a kegyelmes úr nincs velem megelégedve. Pedig én teljesítem a kötelességemet. És fogom is teljesíteni, szigorúan.

GRÓF. De csak . . . amíg itt lesz, kedves Juhász.

JUHÁSZ. Ha vétettem valamit, tessék megmondani.

GRÓF. Jóllaktak a galambok?

JUHÁSZ. Ha ezért méltóztatik haragudni . . .

GRÓF. Ön egy kicsit sokat ad nekik enni. Már olyan kövérek, hogy nem tudnak repülni. És ha egyet le akarok vágatni, ön közbelép.

JUHÁSZ. Bocsánat, ha . . .

GRÓF. A multkor gyengélkedtem, galambot akartam enni, Juhász úr nem engedte levágni a galambot.

Juhász úr azt mondta, inkább őt vágják le.

JUHÁSZ. Tetszik tudni, sajnálom a kedves, szelid galambot.

GRÓF. És a kedves, szelid ökröt nem sajnálja?

JUHÁSZ. Azt nem ismerem személyesen, kegyelmes uram.

GRÓF. Nagyon szép.

JUHÁSZ. Mert én nem tudnám egy személyes ismerősömet megenni.

GRÓF *jelentősen*. Én igen!

JUHÁSZ. Ha ez az egyedüli bűnöm...

GRÓF. Nem ez. Van más is. *Dühösen*. Igenis, van más is. Mi meg fogunk válni egymástól. De ahányszor erről elkezdek beszélni, rámnéz . . . azokkal a szemeivel . . .

JUHÁSZ. Ha a kegyelmes úr tud jobbat . . . én nézek, amivel parancsolja.

GRÓF. Volt egy lovam, a Trafalgar. Az volt ilyen.

JUHÁSZ. Köszönöm alássan.

GRÓF. Kitörte a lábát és nem birtam agyonlőni, mert rámnézett, mint maga.

JUHÁSZ. Borzasztó is lehet valakit kivégezni, aki hozzánk csak jó volt.

GRÓF *egyre dühösebben.* Mi rendes emberekhez vagyunk szokva! Nem ilyen kivételekhez! Ne nézzen rám! Ilyen szimpatikusnak lenni, az már neveletlenség!

JUHÁSZ. Nem tehetek róla, kegyelmes uram, én mindent megpróbálok, hogy komisz ember legyek. De ha ilyen szerencsétlen vagyok!

GRÓF *egy írást néz.* Itt fel vannak írva a bűnei. Steiner Mórnak, a túrókereskedőnek, aki 8000 koronával tartozik, egy évi haladékot adott. Miért?

JUHÁSZ. Túróért, kegyelmes uram.

GRÓF. Azt tudom.

JUHÁSZ. És . . . aztán ez a Mór egy heroikus kereskedő.

GRÓF. Hát az mi?

JUHÁSZ. Rosszul megy neki.

GRÓF. Becsapják magát, kunyorálnak és maga enged, az én bőrömre.

JUHÁSZ. Én azt hiszem, más kifogása van ellenem a kegyelmes úrnak.

GRÓF. Van más is. *Az írásba néz.* Ön egy éjjeli kávéházban háromszázharminc koronával tartozik.

JUHÁSZ. Nem magamért, kegyelmes uram.

GRÓF. Tudom. A védencének, a Máténak a tartozását vállalta el. És az most tovább iszik, mert megint van hitele.

JUHÁSZ. Oh, kegyelmes uram, nem italért tartozik.

GRÓF. Hát miért?

JUHÁSZ. Csupa kemény tojásért.

GRÓF. Maga ezt elhitte neki. Az hatszáznegyven tojás lett volna egy hónap alatt. Akkor Máté úr naponta huszonegy tojást evett volna.

JUHÁSZ. Huszonkettőt evett, de én kiegyeztem a kávéssal.

GRÓF. Így fosztják ki. Biztosan most sincs egy krajcárja se.

JUHÁSZ. Jelenleg . . .

GRÓF. Elég. Ismerem ezt a szót. «Jelenleg» — az annyi, mint «nincs». Ha volna pénze, úgy kezdte volna: «most».

JUHÁSZ. Azt hiszem, ez se az igazi kifogása ellenem a kegyelmes úrnak.

GRÓF. Csak várjunk. Egyre súlyosabbak jönnek. Itt van ez a levél, Londonból kaptam, az én lord Dewonshire barátomtól. Ez aztán lesujtó. Figyeljen ide. *Olvas.* «A királynő őfelsége kérdezősködött felőled . . .» ez nem az. *Mormog.* «Azt hiszem szolgálatot teszek . . .» ez az. «Sajtod nagyon hanyatlik. Több előkelő személyiség, mint lord Aghan, Earl of Briberanty és Sir James Brésil . . . velem együtt úgy vélik, hogy ez a sajt, amelynek sikere erősen csípős és keserű ízében rejlett, az utóbbi időben valami szelid és édes

kés karaktert vett fel, ami az angol izlésnek egyszerűen utálatos». Hallotta ezt?

JUHÁSZ. Igenis.

GRÓF. Ez a szelid és édeskés, ami az angol izlésnek oly utálatos, ez már ön, Juhász úr. Kétségbe vagyok esve. Ez egy olyan csípős sajt volt, hogy az angol urak könnyeztek tőle, mint a tormától, Juhász úr és ezért vittük mi ezt vaggonszámra Londonba. És most jön ön a jó szívével és megszelidíti nekünk ezt a sajtot.

JUHÁSZ. Észre se vettem, kegyelmes uram, hogy édesedik.

GRÓF. Azt elhiszem. Ez a sajt egy inzultus volt és ön csinált belőle egy bocsánatkérést. Egy szomorú kenőcsöt csinált belőle Juhász úr.

JUHÁSZ. Mikor nyakkendőt árultam, azt kínáltam, ami nekem legjobban tetszett. Tehetek én róla, ha olyan szelid az izlésem?

GRÓF. Nahát, fiam, ne kínozzuk

egymást, ez nem megy. Kénytelen vagyok a végsőre rátérni. Itt van ez a Máté-ügy. Erről a züllött fráterről, a maga védencéről kisült, hogy a Goldbergernek a fizetett kémje.

JUHÁSZ. Azt csak ráfogják szegényre, kegyelmes uram.

GRÓF *előveszi a levelet.* Ez a levél, Máté úr sajátkezű írása, meg fogja győzni önt. Az ön védence pénzért elárulta a mi vevőink címeit a Goldbergernek, aki az ellensajtot csinálja. *Olvassa.* «Köszönettel nyugtázom a 200 koronát és állok tovább is rendelkezésére.» Ezt az embert a jószág-igazgató el akarta csapatni és ön nem engedte. Hát ez nem áruló?

JUHÁSZ. De áruló, kegyelmes uram, nem tudtam, hogy ez a levél létezik.

GRÓF. Ez volt eddig az ön mentsége. De most itt a levél, megszereztük. Most tehát elcsapandó, ugy-e?

JUHÁSZ. Hát bizony akkor . . . bele-

egyezem . . . csapja el a jószágigazgató úr.

GRÓF. Hohó, az nem úgy van. Máté úr az ön osztályába tartozik, Máté urat ön fogja elcsapni.

JUHÁSZ *rémülten.* Én?

GRÓF. Ez lesz az ön utolsó próbája. Itt a levél. *Átadja.* A Máté itt vár künn. Ön ezt a frátert most el fogja csapni. Én innen kimegyek és öt perc mulva visszajövök. Ha ön a Mátét elcsapta, akkor megmutatta, hogy nem végzetes ez a beteg lágyszívűsége. De ha nem, akkor bucsúzzék el tőlem, édes fiam. *Csönget.*

Sántha belép.

GRÓF. Bejöhet a Máté. *Sántha balra el.* Öt perc.

JUHÁSZ. Kegyelmes uram, csak egyet kérek.

GRÓF. Nos!

JUHÁSZ. Ne öt perc . . . Tíz perc. Nem megy az nálam úgy egyszerre.

GRÓF. Hát jó. Tíz perc. *Kiveszi az óráját.* Hány óra magánál?

JUHÁSZ *kiveszi az óráját.* Tíz óra harminc.

GRÓF. Tíz óra negyvenkor a Máté ki legyen végezve, vagy ön távozik még ma ebből a házból. *Hátul el.*

Juhász egy pillanatra egyedül marad. A tarkóját vakarja. Paula belép jobbról.

JUHÁSZ. Az Istenért, Paulácska . . . most hagyjon magamra . . . minden perc drága . . . *Szeliden tolja kifelé, jobbra.*

PAULA. Mi az?

JUHÁSZ. Most . . . sietnem kell . . . embert kell ölnöm, hogy a maga védelmére itt maradhassak. Ne kérdezze! *Tolja jobbfelé.*

PAULA. De mi történt. *Máté balról belép.*

JUHÁSZ. A gróf nagyon is jól ismer engem, de most nem fog győzni! Adja a kezét. Adjon erőt. *Kezét fogja.* Menjen drága Paula, bízzék

bennem . . . meglássa most milyen erős leszek! Tíz perc az egész. *Paula el jobbra. Juhász beteszi utána a jobb ajtót, azután onnan nagyot ordít Mátéra:* Na, itt van maga!!!

MÁTÉ. Üdvözletet hozok kedves igazgató úrnak Pestről. Voltam az üzletében.

JUHÁSZ. Hagyjuk ezt most kérem.

MÁTÉ. Egy nyakkendőt is vettem ott. *Mutatja a nyakkendőjét.* Talán ráismer. Az öreg segéd úr tiszteltteti.

JUHÁSZ. Kérem, hagyjuk ezt most. *Megfogdossa a nyakkendőt.* Köszönöm, nagyon kedves, de hagyjuk ezt, most másról van szó.

MÁTÉ *élénken.* Az üzlet kitünően megy, engem csak az érdekel, képzelheti. És nagyon várják Önt.

JUHÁSZ. Kérem, ne szavaljon most. kedves Máté, itt nagy baj van. *A levéllel.* Nekem nagy kellemetlenségem van ön miatt.

MÁTÉ *hamis páthosszal.* Ezt ne

mondja, igazgató úr, ezt nem élném túl. Inkább haljak meg.

JUHÁSZ *kínlódva*. Kérem, ne mondjon nekem ilyeneket.

MÁTÉ. De ha . . .

JUHÁSZ *erélyesen*. Egyáltalán, kérem, ne beszéljen most. Most én beszélek.

MÁTÉ *sértődötten*. Kérem.

JUHÁSZ. Vagy . . . akart valamit mondani?

MÁTÉ *sértődötten*. Kérem. Egy szót se szóltam.

JUHÁSZ. Ne haragudjék, egy kicsit izgatott vagyok. *A levéllel*. Itt ma produkáltak nekem egy levelet . . . *nézi* . . . amelyben ön elismeri, hogy Goldberger úrtól kétszáz koronát kapott. *Felmutatja*. Az ön írása ez?

MÁTÉ. Kérem, ha ön is azt mondja...

JUHÁSZ. Kérem, ne kínozzon engem Máté úr. Higyje el, ez nekem nagyon fájdalmas. És nekem nincs időm. Ez csak az Ön írása?

MÁTÉ. Hát igenis az enyém.

JUHÁSZ. Na lássa. *Kis szünet. Juhász az órájára néz.*

MÁTÉ. Kérem, tessék velem végezni. Úgyis tudom mit akarnak.

JUHÁSZ. Ön áruló volt, Máté úr, ez be van bizonyítva ezzel a levéllel.

MÁTÉ. Kérem, mehetek . . .

JUHÁSZ. Ne kínozzon, engem Máté úr. Ez borzasztó, amit itt rámbíztak. Mondjon legalább egy szót a mentségére.

MÁTÉ. Minek beszéljek? Látom, hogy mennem kell.

JUHÁSZ. Miért tette ezt? Mért fogadta el a pénzt?

MÁTÉ. Ha megmondom, úgyse hiszi el. Én vagyok a híres hazug.

JUHÁSZ. Ne legyen olyan csökönyös. Talán . . . van családja?

MÁTÉ. Szegény nyomorék apám van.

JUHÁSZ. Na lássa. Na lássa. Mért olyan vad? Mért nincs bizalma hoz-

zám. *A nyakkendőjét nézi.* Mit kértek ezért a nyakkendőért?

MÁTÉ. Négy koronát.

JUHÁSZ. Ez egy három koronás nyakkendő.

MÁTÉ. Ne féljen, csak két koronát adtam érte. Az emberek nagyon komiszak Juhász úr, én jobb anyag voltam, de itt elvadítottak. Ki akartak túrni és ez most sikerült.

JUHÁSZ *hévvel.* Még nem sikerült kérem. Ne essék kétségbe. *Önmagát biztatva.* Önnek nyomorék apja van.

MÁTÉ. Igen. Szegény apám . . .

JUHÁSZ. Itt úgy tudják, hogy ön árva gyerek.

MÁTÉ. Rágalom. Az apám Szentesen él. Ha ugyan azt életnek lehet nevezni. *Nekihevülve.* Na és kérem, ha éppen tudni akarja, neki küldtem el a kétszáz koronát.

JUHÁSZ *mohón.* És ezt tudja bizonyítani?

MÁTÉ. Igen.

JUHÁSZ. Mivel?

MÁTÉ. Ezzel itt. *Kivesz és átad egy fényképet.*

JUHÁSZ. Ezzel? Hiszen ez egy arckép.

MÁTÉ. Igen. Az apám arcképe. Az én szegény jó édesapám arcképe.

JUHÁSZ. De hiszen ez Tisza Kálmán.

MÁTÉ. Csak hasonlít hozzá. Mondták már sokan.

JUHÁSZ. És mit bizonyít ezzel?

MÁTÉ. Azt, hogy ez az, . . . akinek én azt az átkozott pénzt elküldtem.

JUHÁSZ *kiábrándultan.* Nem, Máté úr, hát én kezdem látni, hogy sokban igazuk lehet ezeknek az uraknak. *Visszaadja a képet.* Ezek borzasztó dolgok és énnekem meg kell keményítenem magamat . . . nekem meg kell hajolnom az igazság előtt. *Az órájára néz.* Ön el van csapva Máté úr és gyerünk, gyerünk. *Tolja balfelé.*

MÁTÉ *megcsókolja a képet.* Szegény jó apám. Nem lesz, aki neked egy

kis pénzecskét küldjön, minden elsején.

JUHÁSZ *nagy kínban.* Kérem, hagyja ezt, ne gyilkoljon engem, menjen ki.

MÁTÉ. És a kis törvénytelen szőke lányom . . . majd nem kap tejecskét.

JUHÁSZ. Az is van? Nem akarom hallani, kérem.

MÁTÉ. Kérem. Nem szóltam semmit *indul* . . . szegény kis betegem.

JUHÁSZ *visszahúzza. Nagy kínban.* Beteg?

MÁTÉ. Mit érdekli az önt?

JUHÁSZ. Hány éves?

MÁTÉ *szemét törli.* Kettő. Az anyja meghalt. Azt hiszi, van egy szál virág a sírján?

JUHÁSZ. Ez rettenetes . . . amit csinál velem . . . Biztos, hogy hazudik, de nem birom . . . *Az órájára néz.*

MÁTÉ. Olyan szőke haja van, mint az arany.

JUHÁSZ. Tíz óra harminchat. Ön el van csapva. *Befogja a fülét.*

MÁTÉ. Már mondja nekem, hogy «papa». Azt mondja : «papa, küldj pénzt.»

JUHÁSZ. Nem hallom, kérem. Hazudik, de nem hallom.

MÁTÉ. Gyönge, vézna kis angyal. Hogy tartsak én el egy öreg nyomorék embert és egy beteg gyermeket, havi nyolcvan koronából?

JUHÁSZ *fülét befogva.* Beszélhet, én önt nem hallom, én az ön főnöke vagyok.

MÁTÉ *hangosan.* Hagyjam őket elpusztulni? Hiszen csupán orvosságra mi kell!

JUHÁSZ *leveszi kezét a füléről.* Én önt nem hallom, én önt elcsapom.

MÁTÉ. Az orvos foszfort rendelt neki . . . és tejecskét.

JUHÁSZ. Nem hallom.

MÁTÉ. Egy kis gyerek haldoklik a nyomor miatt . . . Azt mondja : «papa, papa» . . . Hát lehet ezt nem hallani?

JUHÁSZ *kitörve, nagy kínban.* Nem lehet. Igaza van. Nem lehet. Az ember mégse vadállat. Azaz kérem . . . hát ez rémes, ez a kínlódás! Ez borzasztó! Én önt elcsapom! *Bosszusan javítja ki magát.* Én önt nem csapom el! Hogy tudom én, hogy hazudik-e, vagy sem? Hagyjanak engem békén. Én egy nyomorult szegény ember vagyok, mint ön! Tessék helyet foglalni! Tessék rágyujtani! Ott a cigaretta!

MÁTÉ *szemét törli.* Köszönöm, csak szivart szívok.

JUHÁSZ. Van ott szivar is. Ne azt! Havannát vegyen! Csak ne sírjon, kérem. Inkább mondja, hogy hazudott.

MÁTÉ. Bocsánat, nyolcvan koronából. . .

JUHÁSZ. Abban igaza van . . .

MÁTÉ. Negyvenet küldök az apámnak, harmincat a kis beteg fiamnak . .. *Juhász mozdulatára.* Azaz, leányomnak. Éljen ön meg tíz koronából, ha tud.

JUHÁSZ. Rettenetes. *Kínosan vigyorogva vakarja a fejét.* Hogy tud bánni velem, azt a ragyogóját!

MÁTÉ. Ha még volna valamim, amit zálogba tegyek. De semmim sincs.

JUHÁSZ *az óraláncához kap.* Hiszen, ha nekem volna pénzem . . . De jelenleg . . . szégyelem, igazán.

MÁTÉ *Juhász óraláncát fixirozva.* Ha órám volna, vagy láncom.

JUHÁSZ *kiveszi az óráját.* És mi baja annak a gyereknek?

MÁTÉ. Vérszegény. Angolkóros.

JUHÁSZ. Szegényke. *Lecsatolja az órát a láncról.*

MÁTÉ *nézi ezt.* Mert nem táplálhatom rendesen.

JUHÁSZ *átadja neki az órát.* Pedig az a fő, tejet adni neki, minél több tejet.

MÁTÉ *kezében az órával.* Mi ez, kérem?

JUHÁSZ. Aranyóra.

MÁTÉ. De kérem . . . *Vissza akarja adni.*

JUHÁSZ. Kérem, ne bántson meg. *Dulakodva vele.* Erre kap száz koronát, azután, ha lesz pénze, kiváltja.

MÁTÉ. Ugyan, kérem!

JUHÁSZ. De tegye el kérem. A láncot is odaadtam volna, de az lószőrből van.

MÁTÉ *síró hangon, az órát zsebretéve.* Az ilyen emberek visszaadják az ember hitét.

JUHÁSZ. Csak ne sírjon, kérem. Ha tudná, mit csinált velem. Majd megpróbálom a kegyelmes úrnál . . .

MÁTÉ. Annak van szíve, hiszen én beszéltem volna vele, de . . . *a kabátját mutatja* . . . nem mehetek így elébe! Ezt a kabátot a borbély adta kölcsön, mert az egyetlen kabátomat eladtam a főpincérnek. Így nem mehetek a gróf elé!

JUHÁSZ *megfogja saját kabátját. Keservesen vigyorog.* Le fogja rólam húzni a kabátot.

MÁTÉ *odaugrik.* Az istenért . . . csak nem akarja . . .

JUHÁSZ. Nem, nem. De ne folytassa fiam, mert lehúzom. Maga már nagyon ismer engem! Istenem . . . hogy ilyen nyomor is van a világon!

MÁTÉ. Ön engem megjavított, Juhász úr. *Sír.*

JUHÁSZ. Szegény, kedves, fiatal barátom . . . nem birom . . . nem, nem fogom magát elveszni hagyni. Nem! Így még nem bántak el velem! Bízzék bennem, édes fiam! Emelkedjék az élet sanyaruságai fölé! Legyen jó és erős! *Megöleli. Érzékeny hangon.* Én segíteni fogok magán! *A gróf megjelenik a hátsó ajtóban.* Lesz, ahogy lesz, de én megbocsátok magának . . . és én fel fogom emeltetni az ön fizetését!

A gróf belép.

Juhász meglátja a grófot, elereszti Mátét. Máté odább lép. Kis szünet.

GRÓF. Na, ezt szépen elcsapta, Juhász úr.

JUHÁSZ *nagy zavarban.* Kegyelmes uram . . .

GRÓF. Azt mondtam, tíz perc alatt végezzen vele. Most hány óra?

JUHÁSZ *kotorász a zsebében.* Megvan a tíz perc, kegyelmes uram.

GRÓF. Hol az órája?

JUHÁSZ *kotorász a zsebében.* Nem tudom, kegyelmes uram.

GRÓF. Az előbb még megvolt. *Mátéhoz.* Takarodjék innen. *Máté balra el.* Neki adta.

JUHÁSZ *hallgat.*

GRÓF. Megbocsátott neki és fölemelte a fizetését.

JUHÁSZ *hallgat.*

GRÓF. És ráadásul nekiadta az aranyóráját. Amit tőlem kapott, tíz évvel ezelőtt.

JUHÁSZ. Ha négyfelé vág is a kegyelmes úr, én nem birom nézni a szenvedést. Ha az ember egészen belenéz valakinek a lelkébe, nem tudja elítélni.

GRÓF. De hát minek néz bele?

JUHÁSZ. Mit csináljak, ha mutatja?

GRÓF. Nem, Juhász. Maga egy automata. Magába be kell dobni egy pár könnyet és kijön a megbocsátás. Csakhogy rossz automata, mert nadrággombért is kiadja a csokoládét.

JUHÁSZ. A Máté sorsa kegyelmes, uram . . .

GRÓF. Az a nadrággomb. Én mélyen el vagyok szomorodva, de ön nem maradhat itt. Én önnek nagy végkielégítést adok.

JUHÁSZ. A kegyelmes úr nem adhat nekem olyan pénzt, amit én nem szolgáltam meg.

GRÓF. Meg van ez szolgálva, Juhász, azzal, hogy ön elmegy.

JUHÁSZ. Éppen azért.

GRÓF. Behozom én ezt azon, hogy visszakeserítem a sajtot.

JUHÁSZ. Énnekem még sohse fizettek azért, hogy elmenjek. Megyek én ingyen is.

GRÓF *dühösen.* De így nem engedem el! Mondom, hogy magánál nem szuperálnak a rendes módszerek! Más az ön helyében már nem is volna itt! De ön . . . *kiáltva* . . . Dobjam ki azért, mert könyörületes és lágyszívű?

JUHÁSZ. Csakis ezért tessék kidobni. Igaza van . . . a lágy szívemmel tönkreteszem a gazdaságot. Ne tessék kímélni engem, igazán nem érdemes.

GRÓF *mint fent.* Maga kitünő ember, csak egy más emberiség kellene maga köré!

JUHÁSZ *kedvesen.* Ne tessék kínozni magát, kegyelmes uram, nem tudom nézni, hogy így kínozza magát . . . én elrontom a sajtexportot, tetszik mondani. Tessék kidobni a Juhászt.

GRÓF *mint fent.* Én is tudom, milyen kéj az, megbocsátani. De az ember férfi és nem kéjenc.

JUHÁSZ. Tessék útjára engedni a szegény vándort. Igaza van. Aki ilyen súlyos terhet cipel egy életen végig,

egy túlérzékeny szívet, az nem való üzletbe, gazdaságba. Belátom én ezt, kérem.

GRÓF *kiáltva.* Ne nézzem rám, kérem! Ez borzasztó! Azzal a feltett szándékkal léptem ide be, hogy egy perc alatt hidegen elküldöm. *Még dühösebben.* Ez borzasztó. Most én vagyok a Juhász! *Ordít.* Dobjam ki, mert magához öleli a nyomorultakat?

JUHÁSZ. Hogyne. Az ilyen ember csak árt. Rosszabb az ilyen, mint száz lusta hivatalnok. Ki vele, hogy a lába se érje a földet.

GRÓF. Mit beszél! Mit gondol felőlem? Az én családom kilencszáz év óta keresztény. Hát mi vagyok én? Hóhér vagyok? Az én családomban húsz püspök volt, nekem kellett volna lenni a huszonegyediknek! És hogy néz rám!

JUHÁSZ. Majd meghúzódom valahol és ott várom be a pénzemet . . . Berlinből. A szememtől se tessék befolyá-

soltatni magát. Pardon . . . *Hátat fordít neki.*

GRÓF. És ez a bizalom! Ez az optimizmus! *Hozzája lép.* Magából a gyermekkor minden naivsága sugárzik . . . Már rám nézhet . . . maga jó bolond . . . *Juhász ránéz* maga vén bárány . . . magával úgyse lehet egyebet csinálni, mint . . . megölelni, ahogy az ember egy gyereket magához szorít . . . *Megöleli.*

Paula jobbról belép.

GRÓF *elereszti Juhászt. Kis szünet.* Én is kitünő elcsapó vagyok. *Juhászhoz.* Menjen, fiam . . . menjen a galambokhoz . . . és mondja meg nekik, hogy az öreg úr se tudta megenni a személyes ismerősét.

JUHÁSZ *Paulához megy, kezet fog vele és balra büszkén el.*

PAULA. Ha egy pillanattal később jövök be, meg is csókolta volna.

GRÓF. Nincs kizárva. Nem bírok vele. Nem hittem, napsugár, hogy ennyit fogok még küzdeni magáért.

PAULA. Mialatt maga küzdött, nekem jutott eszembe valami.

GRÓF. Nos?

PAULA. Egy módszer, amivel ezen az egész bajon segíteni lehet. Félek, hogy úgy küldi el, hogy fájni fog neki. Törtem a fejemet . . . hogy kieszeljek valami gyöngéd módot és most azt hiszem, megvan. Ha ügyesen csinálja, Juhász úr még ma örökre eltávozik innen, még pedig boldogan.

GRÓF. Istenem, hát lehetséges ez?

PAULA. Oh, igen. De pénzbe kerül. Sok pénzbe.

GRÓF. Bánom is én. Egy millióig elmegyek.

PAULA. Annyi nem kell. Juhász úr ötvenegyezer koronáért visszakapja az üzletét.

GRÓF. Ugyan, édesem . . .

PAULA. Várjon, várjon. A pénzt nem ön adja neki.

GRÓF. Hát ki?

PAULA. Az, akitől várja. Az a Mezei Oszkár. Azt mondjuk, hogy ő küldi neki Berlinből.

GRÓF. Kezdem érteni. Ez nem rossz.

PAULA. A pénztáros beküld neki ötvenegyezer koronát és csinál hozzá egy írást, amiben az van, hogy ezt a pénzt a Mezei Oszkár küldte neki egy berlini bank útján.

GRÓF *örömmel*. Ha ő megkapja ezt a pénzt . . .

PAULA. Vissza kell mennie Pestre... a hitelezőit kifizetni, a boltját visszavenni . . . és ottmarad.

GRÓF. Nagyszerű. Milyen gyöngéd . . . igazi asszonyi gondolat . . . És lehetne ezt . . . most mindjárt?

PAULA. Csak annyi idő kell, amíg a pénztáros fabrikál egy ilyen levelet. Tíz perc.

GRÓF *boldogan*. Tíz perc! Tíz perc mulva a Juhásznál lesz a pénz. Boldog vagyok, kislány, nemcsak azért, mert ilyen okos, hanem, mert ebből azt látom, maga is szabadulni akar tőle.

PAULA. Szabadulni, ez csunya szó.

GRÓF. Hogy én türelmetlen vagyok, az természetes. De hogy maga is . . . kezd . . . ez boldoggá tesz.

PAULA. Nem, ez talán még nem az... Inkább az, hogy megzavar ez a derék ember . . . egészen felforgat ez a hősies küzdelme . . . És a lelkiismeretem bánt. Ha már el kell mennie, úgy menjen el, hogy neki is jó legyen. Csak, kérem ügyesen csinálják, hogy ne vegyen észre semmit.

GRÓF. Már megyek is a pénztároshoz. Bízza csak rám. Azonnal megcsinálják az írást és pénzben kapja az összeget . . . készpénzben . . . azonnal . . . Megengedi, hogy a kezét megcsókoljam?

PAULA. Igen.

GRÓF *kezet csókol.* És a homlokát... ezt a szép okos homlokot . . .

PAULA. Nem lesz sok egyszerre?

GRÓF. Drága . . . aranyos . . . *Meg akarja csókolni a homlokát.*

Juhász belép.

JUHÁSZ *balról.* Az összes galambok elrepültek valahova.

GRÓF *vígan.* Nem baj, Juhász, majd visszajönnek. *Balra el.*

Szünet.

JUHÁSZ. Hozzányúlt. Hozzányúlt a kezével.

PAULA. Kezet csókolt.

JUHÁSZ. Az arcán? Ha nem nyitok be, az arcán is kezet csókolt volna. Most már a testét is érinti.

PAULA. A testemet. Micsoda szó ez, kérem?

JUHÁSZ. Paulácska . . . ez nem megy tovább. Én nem bírom a lelkiismere-

tem nyomását. Nekem a jóisten egy nagy, kövér lelkiismeretet adott, aki álmatlanságban is szenved. Folyton ébren van és mindig rajtam ül, úgy, hogy a csontjaim ropognak belé. Én ezt nem bírom. Eddig nem szóltam, de most megmondom: maga végső veszedelemben van, szegény gyermekem.

PAULA. Ugyan micsoda túlzás ez!?

JUHÁSZ. Ez a zsarnok . . . igenis kimondom . . . a szeretőjévé akarja tenni.

PAULA. Az kettőn áll, Juhász úr.

JUHÁSZ. Előbb kettőn áll, — aztán egyen múlik. Én látok itt mindent és úgy kínlódom, mint egy kutya. Észre se veszi, fiam, mit csinál magával.

PAULA. Finom, úri módon beszél velem.

JUHÁSZ. Ez a borzasztó a gazdag embereknél, ez az úri modor. Ez olyan finoman száladzik, csavarodik, mint a selyemszál a kis szürke selyem-

bogár köré, — az ilyen szegény lány nem is tudja, csak egyszerre azon veszi magát észre, hogy — selyembe van öltözve. Én ezt nem bírom. A gróf meg érzi, hogy én vagyok az akadály, hát ki akar engem innen dobni.

PAULA. Ugyan! Hisz úgy szereti, mint a fiát. Az előbb is megölelte.

JUHÁSZ. Mindegy. Én innen repülni fogok, tudom. És ha arra gondolok, hogy én nem leszek itt és maga milyen tapasztalatlan . . . Nem, édes fiam. Fülöp úr táviratozott, hogy ma délben meglátogat. Vele fogok Pestre menni. Elmegyek, mielőtt kidobnak. De maga is velem jön.

PAULA. Én?

JUHÁSZ. El kell mennünk innen. Mi ügyetlen, szegény emberek vagyunk. Ő meg gazdag, erőszakos és ügyes.

PAULA. Erőszakos?

JUHÁSZ *megijedve*. Hogyan, Paulácska? Mi ez? Maga még védi?

PAULA. Nem védem, mert nem tudom, mi a bűne.

JUHÁSZ. Nem tudja, mi a bűne? *Összecsapja a kezét.* Hát nem hallja az udvarlását, az ajánlatait? Én még itt a másik szobában is hallom! Látott már kis madarat az oroszlánketrecben, mikor olyan kedvesen ugrál? . . .

PAULA. Nem.

JUHÁSZ. Én se láttam, de az épen ilyen lehet. Megyünk innen, fiam, megyünk mind a ketten.

PAULA. Ne haragudjék, Juhász úr, én régóta ismerem önt, mindig túlzó volt a jóságában. Ne haragudjék, de most is túloz.

JUHÁSZ. Maga itt akar maradni?

PAULA. Ne így mondja. Nem látok okot arra, hogy elmenjek.

JUHÁSZ. Akkor édesem . . . azért vagyok én tapasztalt férfi, hogy ne sokat kérdezzem magát . . . Ne ijedjen meg, most nagyot mondok . . .

édes fiam, én magát innen egyszerűen el fogom vinni.

PAULA. Ez nagyon kedves, Juhász úr, de ne vegye rossz néven, ehhez önnek nincs joga.

JUHÁSZ. Nincs jogom? Önt, akit én hoztam ide buta fejjel a veszedelembe? . . .

PAULA. Honnan tudja, hogy ön hozott ide? Hátha . . . magamtól jöttem?

JUHÁSZ. Szent isten . . . hát én ezt kezdem nem érteni, Paulácska . . Úgy látszik, későn jöttem . . . előbb kellett volna . . . most már, úgy látom, megmérgezte magát avval a cukros méreggel . . . Elkéstem egy kicsit . . . de csak egy kicsit késtem el . . . Még maga engem sohse látott erélyesnek, nem is voltam az soha. De most, Paula . . . *nekidurálja magát* most szent küldetésben érzem magam . . . és kijelentem, hogy azonnal, de azonnal itt fogja hagyni ezt

a házat és velem jön. Ha vonakodik, erőszakkal viszem el.

PAULA. Még egyszer mondom, ehhez nincs joga.

JUHÁSZ. De van.

PAULA. Kicsoda ön? Apám? Anyám? Gyámom?

JUHÁSZ. Én . . . én . . .

PAULA. Ön a főnököm volt . . . ön egy áldott jó ember . . . és ezenkívül?

JUHÁSZ. Szeretem magát, kis Paula.

PAULA. A szeretet címén? . . .

JUHÁSZ. Nem, Paula. Nem a szeretet címén. *Szünet.* Én szerelmes vagyok magába, kis Paula. *Szünet.* Azért mertem ilyeneket mondani.

Szünet.

PAULA. Kedves jó Juhász úr.

JUHÁSZ. Tudniillik . . . én . . . én egy svindler vagyok, Paulácska. Eleinte nem voltam az, mert becsülettel őriztem . . . önzetlenül. És igazán csak a lelkiismeretem küldött sétálni éjjel

a grófi ablaka alá. Fáradt voltam, álmos voltam, de ott voltam az ablak alatt, kötelességből . . . Aztán lassan kezdtem észrevenni, hogy szívesen megyek oda virrasztani . . . és se fáradt, se álmos nem vagyok . . . Így változott meg a dolog és én most már egy szegény svindler vagyok, aki még mindég a régi nótát fújja . . . De most már azért fújom, mert . . . szerelmes vagyok. Most aztán . . . elküldhet, ha akar.

PAULA. De Juhász úr . . . nem tudom . . . nem is tudom mit mondjak.

JUHÁSZ. Őriztem, őriztem . . . de egy nőt őrizni . . . és félteni egy férfitől . . . anélkül, hogy az ember végül féltékennyé ne váljék, ahhoz vagy apának kell lenni, vagy eunuchnak. Most kezdem érteni a törököket. Okos emberek azok!

PAULA. Milyen furcsa ez, Juhász úr..

JUHÁSZ. Nem érezte meg rajtam?

PAULA. Lehet, hogy éreztem . . . de nem hittem. Drága jó Juhász úr . . . nekem boldognak kellene lennem, hogy egy ilyen ember, mint maga . . . ezt mondja nekem.

JUHÁSZ. Nem akartam . . . de kibuggyant belőlem . . . mert azt mondta, hogy nincs jogom. Hát becsületesen megmondtam mindent.

PAULA. Milyen furcsa . . . hogy egyszerre ilyen csöndesen beszél.

JUHÁSZ. Amíg csaló voltam, kiabáltam. De a tisztességes emberek csendesen beszélnek. És . . . nagyon csendesen mondom, kis Paula . . . jöjjön el velem . . . ha akar . . . a feleségemnek.

Szünet.

JUHÁSZ. Nem is felel?

PAULA. Én is csaló voltam, Juhász úr.

JUHÁSZ. Maga?

PAULA. Nem bírom ezt, Juhász úr...

én nem csalhatom magát tovább. Én azért vagyok itt, én azért akarok itt maradni . . . mert gonosz és romlott vagyok . . . én megutáltam a nyomort, Juhász úr, én élni akarok, élni akarok . . . Nem akarok a kis boltok mögött . . . meg a sötét irodákban kinlódni. Én tele vagyok élettel, Juhász úr . . . drága jó Juhász úr . . . én fiatal vagyok és szép vagyok . . . én nagyszerűen akarok élni . . . én gyönyörű selymekben akarok járni . . . messzire utazni . . . szép zenéket hallani . . . tengert látni . . . Én addig gondolkoztam a boltban, amíg így elromlottam, aranyos Juhász úr . . . Rossz vagyok . . . és szinte csudálom, hogy most úgy fáj a szívem . . . nem is tudtam, hogy így fog fájni, ha egyszer magának ezt mind bevallom.

JUHÁSZ. Szereti . . . a kegyelmes urat.

PAULA. Nem.

JUHÁSZ. Megmondhatja . . . most már megmondhatja.

PAULA. Ő nekem most még . . . nem férfi. Ő nekem most még csak az élet kapuja . . . Finom és gyöngéd, és gazdag, drága Juhász úr, gazdag, gazdag . . . *Juhász vállára hajol, szégyenkezve, mint egy gyerek.*

JUHÁSZ *elfogódottan.* Én . . . dolgozni fogok . . . dolgoznám . . . elmennék segédnek . . . igyekezni fogok . . . gyűjteni fogok . . . és vállalkozni fogok . . . vannak emberek, akikhez fordulhatok, csinálunk valamit . . . Istenem . . . milyen szégyen szegénynek lenni.

PAULA. Ne mondja ezt. Az olyan szép, hogy maga szegény.

JUHÁSZ. A szegénység lehet szép is, de nem férfias dolog. De ha maga velem jönne . . . én még nagyon-nagyon gazdag ember lehetnék. Dolgozni, kínlódni, gyűjteni magáért, kis Paula . . . A régi lovagok meghaltak

a nőért, akit szerettek . . . én majd a takarékba rakok.

PAULA. És mire valamire visszük... mi leszek én már akkor?

Kopogtatnak.

JUHÁSZ. Tessék.

SÁNTHA *balról belép, egy borítékkal és két írással.* Bocsánatot kérek, Juhász úr. A pénztáros úr küldi ezt. Alá kell írni.

JUHÁSZ. Kérem . . . rögtön jövök.

SÁNTHA. De csak ezt kell átvenni.

JUHÁSZ. Kérem, látja, hogy most el vagyok foglalva, hagyjon most. Tessék megmondani a pénztáros úrnak, rögtön bejövök hozzá.

SÁNTHA. Nem kell, kérem. Csak ezt kell átvenni és aláírni. *Átadja.*

JUHÁSZ. Ejnye kérem . . . *Megnézi.* Nem tévedés ez?

SÁNTHA. Ott az írás.

JUHÁSZ *olvassa:* « . . . berlini . . . Deutsche Bank útján . . . a Magyar

Általános Hitelbankhoz . . . gróf Rehborn-uradalom . . . Juhász Péter úr számlájára . . . Mezei Oszkár úrtól, Berlin . . .» *Leereszti a levelet.* Le kell ülnöm, Sántha úr. *Leül, fáradtan újra a szeme elé tartja az írást.* «. . . Oszkár. úrtól . . . Berlin . . . ötvenegyezer korona . . .» *A nyitott boritékba belenéz.* Istenem, kedves Sántha úr . . . úgy-e, úgy-e — mondtam? . . . Úgy-e mindig mondtam? Úgy-e bíztam? Úgy-e kinevettek?

SÁNTHA. Tessék ezt aláírni.

JUHÁSZ *kábultan.* Hogyne. *Aláírja.*

SÁNTHA *elveszi az aláírt papirt, egy másikat otthagy.* Ez itt marad. *Indul.*

JUHÁSZ. Hova megy?

SÁNTHA. Visszaviszem a nyugtát.

JUHÁSZ. De hát . . . ne hagyjon itt így . . . a nagy örömömben . . . *kotor a boritékban.* Fogadjon el kétszáz koronát . . .

SÁNTHA. De uram!

JUHÁSZ *kotorászva.* Ötszázat!

SÁNTHA. Hova gondol, uram! *El balra.*

Szünet.

Juhász balról áll, Paula jobbról, távol tőle. Most Juhász lassan Paulára néz.

JUHÁSZ. Paula kisasszony . . . mit szól? Nézze . . .

PAULA. Az Oszkár . . . mégis . . .

JUHÁSZ. Úgy-e?

PAULA. Nem hittem volna.

JUHÁSZ. Úgy-e? És milyen jókor, Paula.

PAULA. Alig négy hónap után.

JUHÁSZ. De hogy most . . . épma . . .

PAULA. Mégis . . . volt benne becsület.

JUHÁSZ. De hogy ép most . . . nem érti? Drága Paula kisasszony, hát jöhetett volna ez a rongyos pénz jobbkor, mint épen ebben a percben? *Közeledik feléje.* Tegyen boldoggá, Paula . . . Itt van most a kezemben

minden: a gyönyörű selyem, utazás, a tenger . . . Most én is gazdag ember vagyok. Fogadja ezt el tőlem.

PAULA. Juhász úr . . . a hitelezői . . . az üzlete!

JUHÁSZ. Kell is nekem a bolt, Paula! Nekem az kell, hogy maga úgy éljen, ahogy kitervelte . . . nagyszerűen éljen . . . Nézze: itt van, a magáé! Ha maga olyan okos . . . hogy nem akar boltosné lenni, ha magának csak ez kell, hát most mivel különb a kegyelmes úr, mint én?

PAULA. Ne is mondja . . . hiszen ez a pénz a maga boltja, a maga kenyere, a jövője . . .

JUHÁSZ. Vegye el, édes fiam . . . majd jön utána a többi is . . . lesz kétszer ennyi, százszor ennyi . . . Most már lesz, ha egyszer elkezd jönni! . . . Vigyék el a boltomat a hitelezők . . . de maga legyen az enyém . . . költse ezt el . . . *A kezébe erőszakolja.* Így . . . szorítsa össze az ujjait . . . most nem

kell magának senki pénze . . . most maga is gazdag . . . és én is . . . Én mindenemet odaadom magának, — ezt csinálja utánam a kegyelmes úr, ha olyan nagy gavallér.

PAULA *bámulva, mélyen meghatva áll, kezében a pénzzel.* De hát . . . hogyan . . . hogy képzeli ezt?

JUHÁSZ. Úgy, hogy most aztán rögtön megyünk.

PAULA *némán nyujtja feléje a pénzt.*

JUHÁSZ. Egy percig se maradunk, a déli vonattal megyünk. Drága fiam . . . én látom, hogy magát megmentettem . . . látom a szeméből . . . látom a könnyeiből . . . most aztán megyek a holmimért . . . csak a kalapom kell . . . mindent itthagyok, csak innen gyerünk . . . és engedje meg nekem, hogy ezt a könnyet, ezt az első könnyet, ami a megtisztulást jelenti . . . hogy ezt lecsókoljam arról a szép szeméről . . . *Hozzája lép.*

A gróf belép. Szünet.

GRÓF. Na, csakhogy egyszer én is.

JUHÁSZ. Kegyelmes uram, nagyon jó hírt mondok. A déli vonattal elutazom innen örökre . . . és . . . **és . . . és . . . a többit majd elmondja a kisasszony!** *Sietve el hátul, boldogan, büszkén.*

Szünet.

GRÓF. Mi az? Mi van a Juhásszal?

PAULA *mutatja a pénzt.*

GRÓF. Nem értem.

PAULA. A pénz . . . amit beküldött neki . . . itt van. Nekem adta.

GRÓF. Nem értem.

PAULA. Nekem ajándékozta.

GRÓF. Mondtam, úgy-e, hogy szerelmes magába.

PAULA. Istenem . . . *Nyujtja a pénzt a gróf felé.*

GRÓF. Mi az? Mit akar?

PAULA. Ez . . . az öné . . .

GRÓF. Pardon. Ez a Juhászé volt . . .

és ha önnek adta . . . és ha ön elfogadta . . .

PAULA. Dehogy fogadtam el . . . csak nem tudok szólni még most se . . . Az egész életét, a boltját, a jövőjét, a neve becsületét jelenti ez a pénz . . . és úgy adta ide, mint egy krajcárt. Én nem is tudtam . . . sohse tudtam, hogy így lehet szeretni . . . ilyen nagyon . . .

GRÓF. Édes fiam, épen ezért, ezt nem lehet tőle elfogadni.

PAULA. Hogyne . . . hiszen visszaadom neki.

GRÓF. Azt nem. Mert akkor megint odaadja magának, vagy összetépi, Mondtam én, hogy ez szerelmes, úgy-e. Hanem azonnal el kell küldetni, táviratilag a hitelezők ügyvédjének. Ott aztán jó helyen van. Erőszakkal kell neki visszaadni a boltját, ha máskép nem megy.

PAULA. Igaza van. Persze, hogy ezt kell. Azonnal viszem a pénztároshoz...

hogy rögtön küldje el . . . Istenem . . . milyen rossz volt ez az ötlet. De így . . . visszakapja, ez jó lesz . . .

GRÓF *ránéz.* Maga sírt, Paula?

PAULA. Nem nevettem, kegyelmes uram. Ez a meglepetés . . . ez az önfeláldozás . . . és az én rosszaságom . . . és az ő büszkesége . . . és ahogy megcsaltuk, becsaptuk . . .

Juhász belép.

JUHÁSZ *hátul jön, kezében kalap.* Kegyelmes uram . . . már bizonyára tud mindent.

Paula jobbra el.

GRÓF. Nem, Juhász, csak annyit tudok, hogy megjött a pénze Berlinből.

JUHÁSZ. Hála Istennek, megjött. Ép a kellő pillanatban. Épen akkor, amikor egy ártatlan, szegény lányt meg kellett vele menteni a kegyelmes úr pénzétől. És most már merek

lélegzeni és merek beszélni, kegyelmes uram, mert most már ez a lány nem az a senki, akit meg lehet vásárolni, akit el lehet kábítani, — mert most én kivettem a puskát a kegyelmes úr kezéből, mert megjött a pénzem, az én pénzem, az én keserves munkával keresett pénzem és most *ebből* lesz Páris és hajó és tenger és Spanyolország, — és nem a kegyelmes úr pénzéből!

GRÓF *gúnyosan*. Ha így van, nagyon szép.

JUHÁSZ. És én megköszönöm alássan a kegyelmes úr jóságát és búcsút veszek ettől a szép fényes háztól, mert még ez órában megyek innen és viszem magammal a lányt is.

GRÓF. A kis Paula magával megy?

JUHÁSZ. Igenis, kegyelmes uram.

GRÓF. Maga a pénzét a kis Paulának adta?

JUHÁSZ. Azt csinálok vele, amit akarok. Vagyok én olyan gavallér,

mint a kegyelmes úr, csak pénzem nem volt eddig hozzá. Pardon.

GRÓF. Kedves Juhász, maga egy erős hangot kezd megütni . . . Csak azért szólok, mert olyan létrán mászik felfelé, amelyikről fájdalmas lenne leesni. Maga még nem tudja, hogy a kislány elfogadta-e ezt a maga szép áldozatát.

JUHÁSZ. Neki adtam . . . nála van...

GRÓF. Hogy nála van-e, az ebben a percben már nem is olyan bizonyos.

Paula belép.

JUHÁSZ. Nem értem, kérem . . .

GRÓF. Talán legjobb, ha megkérdezi.

JUHÁSZ. Paula kisasszony . . . a kegyelmes úr valamit mondott itt . . . amit én nem értek.

PAULA. Kérem . . . drága Juhász úr . . . én nem tehettem másként . . . maga be fogja látni, hogy nagyon hirtelenül cselekedett . . . ez az egész

dolog olyan gyorsan jött . . . úgy meglepett bennünket . . Én a maga könnyelműségét jóvá tettem, Juhász úr.

JUHÁSZ. Mit csinált?

PAULA Én az ön pénzét . . . elküldöttem Pestre . . . táviratilag . . . doktor Singernek . . . az ön hitelezői számára.

Szünet. A grófj lábujjhegyen el, hátul.

PAULA. Nem hagyott szóhoz jutni az imént. De én nem fogadhatom el önnek . . . így . . . az egész életét. A vérét nem vehetem . . . Engem minden nő megirigyelhet azért, amit maga velem tesz . . . de én nem tehetem magát tönkre azért, amiért szeret.

JUHÁSZ *rosszat sejtve.* Hát így vagyunk!

Szünet, kopogtatnak.

SÁNTHA *balról belép, mögötte belép Fülöp úr.* Tessék, kérem itt van. *El.*

FÜLÖP. Jónapot kívánok, főnök úr. Meg tetszett kapni a táviratomat? *Meghajlik Paula felé.*

JUHÁSZ. Megkaptam, Fülöp. Hozta Isten.

FÜLÖP. A kegyelmes úrral találkoztam a kertben, ő mondta, hogy itt keressem. Bocsánat, ha zavarom.

JUHÁSZ. Nem zavar, Fülöp. Én most épen búcsúzom a kisasszonytól.

PAULA. Haragszik még rám, Fülöp úr?

FÜLÖP. Igen, kérem. *Juhászhoz.* Örülök, mert hallom, hogy utazni készül. Én is azért jöttem, hogy Pestre vigyem, legalább egy napra.

PAULA. Hogy megy a kis bolt?

FÜLÖP *rá se néz.* Ez az épen, főnök úr. Remélem, nem esik rosszul, ha megmondom . . . bizony a kis bolt kitünően megy. Az új üzletvezető . . .

JUHÁSZ. A Geiringer úr.

FÜLÖP. Igen . . . a Geiringer úr igen kíméletlenül inkasszál, de rendet

tart. És épen ő miatta jöttem, főnök úr. Ez a Geiringer úr beleszeretett az üzletbe és most meg akarja kaparítani. Addig vigyázott rá, míg megszerette.

JUHÁSZ. Már ez így szokott lenni. Elég baj.

FÜLÖP. Hát kérem, mikor ez a Geiringer úr most megtudta, hogy az Oszkárék tönkrementek Berlinben, akkor fogta magát . . .

JUHÁSZ. Pardon. Mit tudott meg Geiringer úr?

FÜLÖP. Hogy az Oszkárék tönkrementek, hát azonnal elszaladt dr. Singerhez . . .

JUHÁSZ *izgatottan*. Várjunk, kérem, egy kicsit. Maga azt mondja, hogy az Oszkárék Berlinben tönkrementek.

FÜLÖP. Hogyan, ön ezt nem tudta?

JUHÁSZ *Paulára néz*. Nem.

FÜLÖP. Akkor . . . sajnálom, hogy tőlem hallotta először . . . de Pesten mindenki tudja.

JUHÁSZ. Mondja, kérem, biztos ez?

FÜLÖP. Az asszony már két hete Pesten van az anyjánál, az Oszkárt meg mindennap látom.

JUHÁSZ. Szétváltak?

FÜLÖP. Nem. De úgy tönkrementek, hogy kénytelen az asszony anyjánál lakni.

JUHÁSZ. Fülöp úr, ha ez így van, akkor itt mi valami rettenetes tévedéssel állunk szemben. *Paulára néz, írást vesz elő, Fülöpnek adja.* Olvassa ezt el.

PAULA. Én magukra hagyom önöket. *Indul.*

JUHÁSZ *megfogja a kezét.* Nem, Paula, most az egyszer itt marad.

FÜLÖP *átfutva az írást.* «. . . A Deutsche Bank . . . Mezei Oszkár . . . ötvenegyezer korona . . .» *Nagyot bámul.* Nahát, ezt nem értem. Mert a tény az, hogy a vállalatuk megbukott, ép csak, hogy be nem csukták őket és Oszkár úr Pesten elég rongyos ruhában jár koronákat pumpolni,

tegnapelőtt én neki két koronát adtam. *Szünet.* És a pénz is megjött?

JUHÁSZ *Paulát nézve.* Meg.

FÜLÖP. Ezt igazán nem értem.

PAULA. Juhász úr . . . ezt én önnek úgyis megmondtam volna, ha Fülöp úr most nem jön ezzel a hírrel . . . Én most már önnek mindent megmondtam volna. Azt a pénzt nem a Mezei Oszkár küldte, az a pénz nem Berlinből jött . . .

JUHÁSZ. Hanem?

PAULA. A kegyelmes úr segíteni akart magán . . . úgy szereti magát, mint a fiát . . . és ezt a pénzt ő küldette be magának . . . ezt az írást itt csinálták . . .

JUHÁSZ. Itt . . . csinálták . . .

PAULA. Ezért . . . nem fogadhattam el öntől.

JUHÁSZ. Maga ezt mind tudta?

PAULA. Boldog voltam, hogy visszakapja a boltját.

JUHÁSZ. Maga tudta . . . hogy a

gróf ezt csinálja velem . . . mert máskép nem tud megszabadulni tőlem . . . hogy így akar elküldeni . . . alattomosan kifizetni, megcsalni . . . kinevetni . . .

PAULA. Jót akart magával.

JUHÁSZ. És mikor ezt a pénzt itt behozták . . . és én úgy megörültem neki . . . akkor maga tudta, hogy ez csalás . . . hogy . . . ez nem is az én pénzem . . . Tudta ezt?

PAULA. Tudtam.

JUHÁSZ. És mikor magának adtam . . . mikor úgy kihúztam magam, olyan büszkén . . . és hős akartam lenni, először életemben . . . mikor azt hittem, hogy férfi vagyok . . . maga tudta, hogy paprikajancsi voltam, aki kiabál, nagylelkűsködik, áldozatokat hoz . . . a más pénzével, amivel becsapták, kicsúfolták . . . Maga nem nevetett a szemembe?

PAULA. Én sírtam akkor, Juhász úr.

JUHÁSZ. Minden nevetés helyett le-

hetne sírni, Paula kisasszony. Sajnált, mert szánalmas voltam, figura voltam. Így . . . ezt kieszelték, hogy elmenjek az útjukból.

Hátul a terraszon egy cseléd jelenik meg egy bőrönddel és Juhász felsőkabátjával a karján.

JUHÁSZ. Jőjjön, Fülöp úr, jőjjön hamar innen, Fülöp úr. Jókor jött értem. Megyünk ebből a házból, jó öreg Fülöp úr. Megvan a kis bolt, Fülöp úr, de nagyon megcsúfoltak bennünket vele. Jőjjön. *Indulnak.*

PAULA. Juhász úr . . . hát egy szót... a kezét . . .

JUHÁSZ. Isten megáldja, kisasszony.

PAULA. Juhász úr . . . hát mindent elfelejt, amit mondott? Én most . . . egyedül maradok itt, Juhász úr . . . a kísértésben . . . a gyöngeségemmel.. itt hagy . . . magamra hagy?

Juhász megáll az ajtóban.

PAULA. Idehozott . . . és most itt hagy!

Juhász tétovázva Paula felé fordul.

PAULA. Maga nélkül sohse jöttem volna ide!

Szünet.

JUHÁSZ *elkeseredve ordít a bámuló Fülöpre.* Mit bámul itt? Lökjön már ki innen! Nem látja, hogy kezdek itt maradni?!

Fülöp karonragadja, el, Fülöppel, hátul azután balra. A cseléd csatlakozik hozzájuk, utolsónak.

Szünet. Paula utánuk néz, aztán lassan a gróf íróasztalához megy. Ekkor a gróf jobbról jövet, megjelenik hátul, künn, az ajtó előtt és a távozók után néz.

GRÓF *az ajtóban.* Jól látok, Paulácska? A Juhász siet ott az állomásra?

PAULA *nem felel.*

GRÓF *belép, még egyszer utánuk néz a küszöbről.* Ha szaladnak, még elérik a gyorsvonatot . . . most érkezett meg.

Néz egy kicsit, aztán belép. Nos, napsugár?

PAULA *szomorúan néz rá, azután lesüti a szemét.*

GRÓF. Magunkra maradtunk.

PAULA. Magunkra.

GRÓF. Nem merem hinni, hogy ez az ember elment, hogy nincs itt a szomszéd szobában, hogy nincs itt az ablak előtt, hogy nincs itt az asztal alatt . . . nem merem hinni, hogy szabad vagyok . . . hogy szabadok vagyunk

PAULA *szomorúan.* Szabadok vagyunk.

GRÓF. Nem merem hinni, hogy még vissza nem jön . . . hogy elindul vele a vonat és viszi el, örökre . . . és hogy most . . . Isten hozott, te szép szabadság és te szép utolsó szerelem . . . és nem kell többé diktálni, hogy láthassam, nem kell beszédet mondani . . . a kormány se tudja, mitől menekült meg! Most már csak az

autót kell felszereltetni . . . most már csak táviratozni Bécsbe, Salzburgba, Párisba! . . . a legszebb szobákért, a legszebb toalettekért, a legszebb kajütért az angol hajón . . . a legszebb tündérkertért Spanyolországba . . . *Szerelmesen közeledik Paulához.*

A vonat hosszút fütyül.

PAULA *a füttyre felriad, az ajtó felé mozdul, néz.*

GRÓF. Ez a Juhász vonatja! Hát nem megzavar még utóljára is! Még onnan is, mintha visszakiáltana!

PAULA *a jobbajtó felé indul.*

GRÓF. Mi az, Paulácska . . . nem marad itt velem?

PAULA *ép az írógépnél áll meg.* Csak ha a kegyelmes úr . . . diktálni akar.

GRÓF. Diktálni? Komolyan diktálni.

PAULA. Igen.

GRÓF. Hogyan . . . csak nem történt itt maguk közt valami?

PAULA *halkan.* Nem történt semmi. *Indul.*

GRÓF. Nem . . . nem . . . maradjon, inkább diktálok.

PAULA *leül a géphez.*

GRÓF *gépiesen ismétli, gyanakodva.* . . . inkább diktálok . . . *Nézi Paulát jegyzetet húzva elő.*

PAULA *elfogódott hangon.* A birtokpolitikánál hagytuk el.

GRÓF. A birtokpolitikánál. Igen. *Jegyzetébe néz.* Hát . . . ha muszáj . . . írja kislány. *Sóhajt.* Mert, méltóságos főrendek . . .

PAULA *kopogtat.* Főrendek.

GRÓF. A miniszter szereti a birtokost . . . de a birtokos nem szereti a minisztert.

PAULA Minisztert.

GRÓF. A birtokos teljesen magára maradt . . . és úgy érzi, hogy ki van szolgáltatva a miniszternek.

PAULA. Miniszternek.

GRÓF. De ahogy én a kegyelmes

urat ismerem . . . ő még azok közé a régi magyar urak közé tartozik . . . akik nem élnek vissza azokkal . . .

PAULA. Azokkal . . .

GRÓF. Akik az ő lovagiasságukban bíznak.

PAULA. Bíznak.

GRÓF. Neki csak olyan rokonszenv kell, ami magától jön. Ő azt hiszi, hogy meghódíthatja a birtokost. De van-e erre remény?

PAULA *őszintén, szomorúan.* Nincs erre remény, kegyelmes uram.

GRÓF. Nem, Paulácska . . . ezt csak írja le, ez a beszédemben van. És írja hozzá, hogy én is azt hiszem, nincs erre remény.

PAULA *ráhajol az írógépre.*

GRÓF. Mi az, gyermekem? Nem jól érzi magát?

PAULA *feláll.* Bocsásson meg, kegyelmes uram . . . én olyan nagyon furcsán érzem magamat . . . mióta innen . . . mióta valaki innen el-

ment . . . én nem is tudom, hogy' mondjam . . . nem, mintha hiányoznék nekem, hanem . . . ennél talán valamivel több . . . Én azóta egyre vizsgálom magamat és . . . csudálkozom magamon . . . és én nem tudom, pedig én nagyon pontosan szoktam tudni, hogy mi van velem . . . és most . . . mintha . . . nem tudnám, mi van velem . . . *egészen elfogódott hangon* . . . én őszintén bocsánatot kérek a kegyelmes úrtól, de én azt hiszem . . . én szerelmes vagyok ebbe a Juhászba, mint egy kis kutya. *Jobbra elsiet.*

Kis szünet.

A gróf utána néz.

Függöny.

HARMADIK FELVONÁS.

Ismét Juhász boltja. Napfényes őszi délelőtt.

Mikor a függöny felgördül, Fülöp a bejáratajtót tartja nyitva, Juhász pedig jobbról elölről kíséri az ajtó felé Aggódó hölgyet.

AGGÓDÓ HÖLGY *menet közben.* Nagyon köszönöm, ön igazán nagyon kedves. De én aggódom, hogy a szövet nem jön meg idejére.

JUHÁSZ. Tessék bizalommal lenni, minden szövet késik, de minden szövet megjön.

AGGÓDÓ HÖLGY. Hát akkor én csütörtökön délben telefonálok és ha megjött a szövet, akkor nem aggódom, hanem estefelé bejövök. Isten áldja meg.

JUHÁSZ. Kezeit csókolom.

FÜLÖP *az ajtónál.* Csókolom a kezeit, nagyságos asszony.

AGGÓDÓ HÖLGY *Fülöphöz.* Jónapot. *El.*

FÜLÖP *becsukja mögötte az ajtót.*

JUHÁSZ *visszamegy jobb előre és rakja vissza a szöveteket.* És maga még azt mondja, hogy ezért ne legyek dühös?

FÜLÖP. Tud is maga dühös lenni. Csak eszi magát. Ahelyett, hogy boldog volna.

JUHÁSZ. Nem vagyok boldog. Érti? Nem vagyok boldog.

FÜLÖP. Ha bántja, hogy a gróf ilyen kerülő úton tett jót magával . . .

JUHÁSZ. Igenis bánt. Két hete nem tudok aludni.

FÜLÖP. Hát fizesse neki szép lassan vissza a pénzét.

JUHÁSZ. Fogom is! Fogom is! Fejbe tudnám magamat ütni!

FÜLÖP. Ne tegye azt. Örüljön: két hete, hogy visszakapta a boltot és

két hét alatt több forgalmat csinált, mint tavaly két hónap alatt. Maga érdekes ember lett. Mindenki rohan ide, hogy segítse. Valósággal divat lett magánál vásárolni. Maga ma a Belváros primadonnája.

JUHÁSZ. Elképzelni, hogy Oszkár úr otthon ül a volt feleségemmel és nevet rajtam . . . és a gróf otthon ül . . . Paulával . . . és nevetnek rajtam . . .

Oszkár az ajtón belép.

OSZKÁR *kopottan, de élénken.* Jónapot.

Szünet.

JUHÁSZ. Jónapot.

OSZKÁR. Jónapot, Fülöp úr.

FÜLÖP. Álásszolgája. *El a nyíláson, tüntetőleg.*

Szünet.

OSZKÁR. Ez haragszik rám. *Szünet.* Remélem, . . . te nem.

JUHÁSZ. Én nem. *Rakosgat.*

OSZKÁR. Ne vedd rossz néven, hogy idejöttem, de több okom volt rá! Először is kötelességemnek tartom . . .

JUHÁSZ *idegesen.* Kérlek szépen . . . velem szemben neked már nincs kötelességed.

OSZKÁR. De van!

JUHÁSZ. Jó, tudom már. Tudok mindent. Tönkrementél.

OSZKÁR. Csakis. Tehát az ötvenegyezer koronádat egyelőre nincs módomban, kérlek alássan. Másodszor . . . Fülöp úrnak tartozom kettő koronával . . . *kaparász* . . . ezt elhoztam neki, az apróbb dolgaimat szeretem rendezni. És harmadszor, ismerve a te áldott szívedet . . .

JUHÁSZ *türelmetlenül.* Kérlek, mondd meg röviden, mit akarsz, mert nekem dolgom van.

OSZKÁR *szétnéz.* Nem igen veszem észre. *Az üres boltra mutat.*

JUHÁSZ. Ez csak véletlen . . . *Nyomatékkal.* Az üzlet kitünően megy! Két

hét alatt annyi forgalmat csináltam, mint tavaly két hónap alatt! Igen! Ha tudni akarod.

OSZKÁR. Kérlek . . . kérlek . . . én ennek csak örülök.

JUHÁSZ *türelmetlenül.* Hát mondd meg, kérlek, mit akarsz.

OSZKÁR. Rövid legyek? Állást akarok.

JUHÁSZ. Hol?

OSZKÁR. Itt.

JUHÁSZ. Nálam? Itt akarsz állást?

OSZKÁR. Igen.

JUHÁSZ. Engedj meg, édesem . . . *Járkál.*

Szünet.

OSZKÁR. Ha tudnád, milyen nyomorban vagyunk . . .

JUHÁSZ. No de engedj meg . . . ez már talán mégis . . . Engedj meg, kérlek. Úgylátszik, már az a hírem van, hogy hülye vagyok.

Oszkár. Bocsáss meg, ilyet ne mondj!

Juhász. No de engedj meg!

Oszkár. Voltam mindenütt. Voltam a László és Barnánál, az Ohellinél, a Semlinger és Weisznél, a Steinnél, a Brunnernál, a Krémernél, a Goldnál, a Radónál, a Kelemennél . . . mindenütt voltam állásért . . . ezek mind tudják, hogy prima ember vagyok a szakmában . . . de mind kidobtak . . . te miattad!

Juhász *felháborodva*. Én miattam dobták ki!

Oszkár. Igen. Mind azt mondják, aki egy ilyen áldott jó ember bizalmával visszaélt, az nem kell. Igen, nézhetsz, ez így van. Én a te áldozatod vagyok!

Juhász. Te . . . az én áldozatom?

Oszkár. Bocsáss meg, ha te egy rendes, tisztességes komisz ember volnál, mint a többi, senkise haragudna rám.

JUHÁSZ. Na hát, ez igazán . . .

OSZKÁR. Valósággal bojkottálnak. Hát tehetek én róla, hogy te egy szent vagy? Én beleszerettem volna a feleségedbe akkor is, ha gazember vagy. Miért tesznek engem felelőssé a te buta jóságodért?

JUHÁSZ. Hát *ez* nem is igazságos tőlük.

OSZKÁR. Én korrekten jártam el veled szemben.

JUHÁSZ. Mondjuk.

OSZKÁR. De Adél bizonyára.

JUHÁSZ. Ami igaz, az igaz.

OSZKÁR. És most itt állok, és ha akarod tudni, tegnap nem vacsoráztunk. Se én, se a feleséged.

JUHÁSZ. Mikor nem tudsz neki vacsorát adni, akkor az én feleségem. Mi?

OSZKÁR. Csak gúnyolj. Vacsora nélkül feküdtünk le.

JUHÁSZ. De akkor aztán . . . a te feleséged volt.

OSZKÁR. Hiába viccelődől, ezért te vagy felelős.

JUHÁSZ. Miért?

OSZKÁR. Azért, hogy éhezünk. És azért, hogy rongyos vagyok. És ezért... *felhúzza a nadrágját* ...a lyukas fuszekliért... az egész bojkottért! és ha el tudod viselni, hogy a volt feleségednek nincs mit ennie...

JUHÁSZ *a zsebébe nyul.*

OSZKÁR. Nem, öregem, nem. Alamizsnát nem fogadunk el. Hidd el, hogy az utolsó voltál, akihez állásért fordultam. Képzelheted, mi mindenen mentem át, amíg ide benyitottam. És ha te is visszautasítasz...

JUHÁSZ *kínban.* Már vetkőztet ez is... már dobja belém a nadrággombot... Az istenért, hát ez már mindig így lesz? *Jobbra előre megy a pult mögé.*

Fülöp a nyílásból belép.

Oszkár *Juhász után megy.* Hát . . . remélhetek?

Juhász. Ne kívánj tőlem ilyet . . . nem birom. Megteszek mindent, de ezt ne kívánd. Ne gyilkolj . . . lásd be, édes fiam . . . nem birom, ezt nem tehetem.

Oszkár. Hát akkor adj legalább hat pár fekete fuszeklit. *Nadrágját felhúzza.* Rongyokban járok.

Juhász. Istenem!

Oszkár. Még ezt se adsz?

Juhász. Dehogy nem adok . . . *Skatulyát vesz elő, elébe teszi.*

Oszkár. Ezt az L B-t adod?

Juhász. Hát mit akarsz?

Oszkár. Legalább is K M-et.

Juhász. K M nincs. Elfogyott. *Másik skatulyát tesz le.* Itt van B S. *Kinyitja.* Ez nagyon jó. *Mutatja.*

Oszkár. Ez nagyon jó? Ezt nekem mondod? *Fogdossa.* Ez a rongy?

Juhász. Ez nem rongy. *Fogdossa ő is.*

OSZKÁR *fogdossa*. Ez a pókháló? Ha ebben innen hazamegyek, már az úton két darabra szakad.

JUHÁSZ. Acéldrótból nem csinálnak fuszeklit.

Alapos hölgy belép az ajtón.

ALAPOS HÖLGY. Jónapot.

JUHÁSZ } *egyszerre*. Kezét csókolom.
FÜLÖP }

OSZKÁR *meghajol a hölgy felé*. Kezeit csókolom. *Mosolyog.*

ALAPOS HÖLGY *Oszkárhoz*. Szeretnék egy pár tucat nagyon finom férfizsebkendőt.

OSZKÁR *Fülöpre mutat*. Oda méltóztassék.

ALAPOS HÖLGY. Igen. *Fülöphöz megy*.

OSZKÁR. Megreped a szívem. *Fájdalmasan néz oda, kezében a fuszeklivel.*

ALAPOS HÖLGY *Fülöphöz*. De olyat kérek, ami nem veszti el a színét a mosásban.

FÜLÖP. A mi zsebkendőink mind

színtartók, nagyságos asszonyom. *Skatulyát dob elébe.* Tessék helyet foglalni.

ALAPOS HÖLGY. Köszönöm. Mutassa. *Leül.*

FÜLÖP. Ez batiszt, nagyságos asszonyom, ez francia vászon.

ALAPOS HÖLGY. Nagyobb forma nincs?

FÜLÖP. Dehogy nincs, nagyságos asszonyom. *Skatulyái dob eléje.* Ez nagyobb.

ALAPOS HÖLGY. Még nagyobb nincs?

FÜLÖP. Talán lepedőt méltóztatik parancsolni . . . *Mutat.*

JUHÁSZ *türelmetlenül.* Kérlek, hát kell ez a fuszekli, vagy nem?

OSZKÁR *Fülöpöt nézve.* Megreped a szívem. A rumburgit nem is mutatja.

JUHÁSZ. Majd mutatja. Bízd azt csak rá! És kérlek . . . ne tartóztass. Vidd ezt, ha akarod.

OSZKÁR *tépdesi.* Ezt a rongyot?

JUHÁSZ. Ne kínozz, kérlek!

OSZKÁR. Ilyen piszkot akarsz nekem adni, amit senkire se lehet rásózni? Hiszen ezt én ismerem . . . ez a legrosszabb, ami az üzletben van!

Elégedetlen hölgy belép az ajtón.

JUHÁSZ. Kezét csókolom. *Otthagyja Oszkárt, a jobbpult hátsó részéhez megy.*

ELÉGEDETLEN HÖLGY *Juhászhoz lép.* Jónapot, Juhász úr. Az uramnak holnap van a születésnapja és én nyakkendőkkel akarom meglepni.

JUHÁSZ. Parancsoljon, nagyságos asszonyom.

ELÉGEDETLEN HÖLGY. Az uram pontosan megmondta, milyet akar és 100 koronát adott rá.

JUHÁSZ. Szóval, születésnapi meglepetés.

ELÉGEDETLEN HÖLGY. Igen.

ALAPOS HÖLGY. Nem, nem, nem, nem, lilát egyet se.

JUHÁSZ. A legjobb volna nem készet venni, hanem csináltatni.

FÜLÖP. Ez egy egészen új szín: jeruzsálemi kék.

ELÉGEDETLEN HÖLGY. Gondolja?

JUHÁSZ. Vannak direkt rezervált nyakkendőselymeink.

ALAPOS HÖLGY. Azokat a reizend halavány színeket szeretem.

ELÉGEDETLEN HÖLGY. És szépek azok?

FÜLÖP. Olyat is mutathatok.

JUHÁSZ. Rezervált selymek. Minden mintából csak egy unikum van. Ha parancsolja megnézni őket, itt vannak. *A nyílásra mutat.*

Ideges úr belép az ajtón.

FÜLÖP. Van szerencsém.

IDEGES ÚR. Jónapot.

JUHÁSZ *idegeshez.* Van szerencsém. Azonnal, nagyságos uram.

FÜLÖP. Ez itt, kérem, a híres rumburgi.

JUHÁSZ. Parancsoljon nagyságos

asszonyom. *Oszkárhoz.* Na látod, hogy mutatja a rumburgit. *Elégedetlen a nyíláson el, Juhász utána el.*

FÜLÖP *idegeshez.* Azonnal, nagyságos uram, méltóztassék helyet foglalni.

IDEGES ÚR. Köszönöm. *Állva marad a bolt közepén.*

FÜLÖP. Pasztellzöld, pasztellbarna, pasztellkék, pasztellsárga.

ALAPOS HÖLGY. Nem is tudom, mi az, pasztell.

FÜLÖP. Pasztell, az négy korona ötven, nagyságos asszonyom.

ALAPOS HÖLGY. Félpasztell nincs?

FÜLÖP. Az is van. *Skatulyát dob eléje. Idegeshez.* Méltóztassék helyet foglalni, azonnal.

IDEGES ÚR. Kérem, csak csinálja.

FÜLÖP. Ez halványabb . . . darabja két koronával halványabb.

IDEGES ÚR *a jobbpult eleje felé sétál, ahol Oszkár szomorúan áll kezében egy fuszeklivel, a nyitott skatulya előtt.*

ALAPOS HÖLGY. És ez a sötétebb?

IDEGES ÚR *piszkálni kezd a fuszeklis skatulyában.*

FÜLÖP. Ez egy korona ötvennel sötétebb.

ALAPOS HÖLGY. A kettő közt szeretnék valamit.

FÜLÖP. A kettő közt. *Létrára lép, levesz egy skatulyát és elébe teszi.*

OSZKÁR *szerényen.* Ezek fuszeklik, kérem.

IDEGES ÚR. Látom.

OSZKÁR *mint fent.* Uraság talán fuszeklit keres?

IDEGES ÚR. Igen.

OSZKÁR *mutatja azt, ami a kezében van.* Fekete Fil d'Écosse.

ALAPOS HÖLGY. Ja édesem ez nagyon drága. Akkor kezdjük elölről az egészet.

IDEGES ÚR *ezt hallva, órájára néz.* Annyi időm nekem nincs.

FÜLÖP. Azonnal nagyságos uram, a főnök úr rögtön jön.

IDEGES ÚR. Tudom én, mi az a rögtön. *Fölemel egy fuszeklit.*

OSZKÁR *szerényen.* Azonnal jön a főnök, de ez egy nagyon kitünő minőség. *Mutatja a sajátját.*

IDEGES ÚR *a kezében egy fuszeklivel.* Ez ugyanaz?

OSZKÁR. Ugyanaz, nagyságos uram. Elsőrendű Fil d'Écosse.

IDEGES ÚR. Ön . . . az üzlethez tartozik?

OSZKÁR. Hát igen is, nem is . . . Ha parancsolja . . .

IDEGES ÚR *a pulton levő fuszeklit mutatva.* Ez jó?

OSZKÁR. Kitünő, nagyságos uram. *Már a pult sarkán áll.*

IDEGES ÚR. Mert így elég jól néz ki.

OSZKÁR *be a pult mögé.* Ez egy kitünő minőség, nagyságos uram, ezt csak ajánlhatom.

FÜLÖP *dühösen néz oda.* Azonnal nagyságos uram, egy perc.

IDEGES ÚR *odanéz, aztán Oszkárra.* Ön . . . az üzletben van?

OSZKÁR. Izé . . . hogy is mondjam ... Rokon vagyok, nagyságos uram.

IDEGES ÚR. Mert én nem érek rá annyi ideig.

OSZKÁR. Tessék parancsolni velem addig is, amíg a főnök jön. Ez mesés jó anyag, mesés.

IDEGES ÚR. Nem szakad?

OSZKÁR *mosollyal.* Ez? Nagyságos uram, ez a legerősebb Fil d'Écosse, ami csak létezik. *Tépi.* Ez olyan, mintha acélból volna.

IDEGES ÚR. Így szemre nem rossz!

OSZKÁR. És lábra milyen jó!

IDEGES ÚR. Fő az anyag.

Fülöp kimegy.

OSZKÁR. Amit mi adunk, nagyságos uram, az mind elsőrendű dolog. Ez a legtartósabb Fil d'Écosse, ami csak van. Ezt direkt Angliából kapja a . . . a sógorom.

IDEGES ÚR. Ilyen fuszekli kell nekem, aztán magas fekete harisnya.

OSZKÁR. Ebből mennyit parancsol?

IDEGES ÚR. Hát ha olyan jó, egy tucatot félre tehet.

Fülöp bejön.

OSZKÁR. Tizenkét darabot, igenis. *Serényen rakosgat.*

ALAPOS HÖLGY. Most nézzük meg megint elölről valamennyit.

Elégedetlen hölgy és Juhász belépnek a nyíláson.

ELÉGEDETLEN HÖLGY *beszélve jön be.* . . . és az uram szereti azokat az egészen divatos, kicsit feltünő, erősebb színű slipszeket. *Előre jön, balra.*

JUHÁSZ *utána, majd sietve megelőzi és a baloldali asztalhoz megy, anélkül, hogy Oszkárt észrevette volna.* Itt vannak a slipszek, nagyságos asszonyom. Ezek itt a legújabbak és ezekből se adunk el többet, mint két-három darabot egy mintából, jól tudom,

az urak nem szeretik máson látni . . . *Megakad benne a szó, a levegőben marad a keze egy nyakkendővel, mert meglátta Oszkárt.*

Oszkár *aki eddig szorgosan rakott. Igen gyorsan.* Ha nagyságos uram olyan nagyon siet, hogy el akart menni, csak nem hagyhatom elmenni, én hamarosan mutathatok többfélét is. A nagyságot körülbelül kell tudnom. Szabad kérnem mutatni a kezét.

Ideges úr *nyujtja a kezét.*

Oszkár *meglátja a bámuló Juhászt, zavarában kezet szorít Idegessel.* Jónapot kívánok. *Mereven nézi Juhászt.*

Ideges úr. Mi az?

Oszkár. Oh, pardon. Tessék ökölbe szorítani a kezét.

Ideges úr *öklét nyujtja, de Juhászra néz.*

Oszkár *az öklére mér egy fuszeklit.*

Fülöp. Ezeket nagyon ajánlom, ebből sokat adunk el.

ALAPOS HÖLGY. Kérdés, hogy tartós-e.

JUHÁSZ *a hölgyhöz, remegő hangon.* Az urak nem szeretik máson látni ugyanazt a mintát. *Oszkárra néz.*

OSZKÁR. Ez kettő és fél *nyomatékkal.* Hát ebből . . . *mutatja Juhásznak* . . . ebből a tartósból meg tetszett venni egy tucatot . . . és most *a polcra néz.* Hosszú fekete Fil d'Écosse-harisnya, kettő és feles . . . itt van! *Egy skatulyát vesz le és a pultra dobja.* Ezek aztán igazán mesések. *Lázasan nyitja, mutatja.* Ez egész Budapesten csak nekünk van, ennek nem árt a legordinárébb mosás sem, ezt az a bestia tépheti, húzhatja, nyuzhatja, szakíthatja, ezt főzheti lúgban, vitriolban . . . parancsoljon méltóztatni, szabad kérnem az öklét.

ELÉGEDETLEN HÖLGY *aki eddig a skatulyákban piszkált.* Ezek nem rosszak.

IDEGES ÚR *öklét nyujtja.* Mintha boxversenyen volnék.

OSZKÁR. Hahaha! Kitűnő, nagyságos uram. *Méri.* Ez épen megfelel.

IDEGES ÚR. Nem lesz szűk?

OSZKÁR. Akkor egy fél számmal nagyobbat . . . *nézegeti a polcot.*

FÜLÖP. Ha nem mossák lúgban, nagyságos asszonyom, akkor nem veszti el a színét.

ALAPOS HÖLGY. Gondolja?

IDEGES ÚR *a kezébe veszi a harisnyát.*

ELÉGEDETLEN HÖLGY. Ez se az igazi, de megveszem. Mi az ára?

JUHÁSZ *remegő hangon.* Hét korona és ezek itt öt korona ötven . . . ezek a hosszúak . . . kilenc korona és tizenegy korona.

ALAPOS HÖLGY. Maguk mindent agyondícsérnek.

ELÉGEDETLEN HÖLGY. Az uram agyon fog ütni.

ALAPOS HÖLGY. Nem bánom, mutassa ezt.

IDEGES ÚR. És kellene néhány pár, valami mintával. De ne nyíllal.

OSZKÁR. Csillagocskákkal, pontocskákkal, pettyecskékkel, kockácskákkal.

JUHÁSZ. Kockácskákkal!

IDEGES ÚR. Valami diszkrét minta.

OSZKÁR *a polcot nézve*, a legdiszkrétebb, ami létezik. *Néz, néz.* Bocsánat, azonnal. Hozom, rögtön. *Elrohan a nyiláson.*

Fülöp ezalatt — és ezután — skatulyákat rakott le, sőt kétszer kívülről is hozott öt-hat skatulyát, minden skatulyánál nézegették az Alapos hölggyel a tartalmat, de megint újat kellett hozni, úgy, hogy egyre magasabbra tornyosul ott a sok skatulya.

ELÉGEDETLEN HÖLGY. Ez jó volna, de ebből itt csak egyet látok. Ilyet mutasson. *Kutat a skatulyákban.*

ALAPOS HÖLGY. Legjobb lesz, ha megint sorra vesszük előlről az egészet.

FÜLÖP. Ahogy parancsolni méltóztatik.

Oszkár *bevohan a nyiláson, skatulyákhoz.* Nem tudom, nagyságos uram, ezek megfelelnek-e. *Leteszi.*

Ideges úr. Ez feltűnő. Gigerlinek való. Mondtam, hogy egészen diszkrét minta legyen.

Oszkár *izzad.* Csak tudnám, hol van. Diszkrét, diszkrét, diszkrét . . . *megfordul* . . . csak tudnám, merre vannak ezek a . . . *hangosan* . . . azelőtt itt voltak . . . *mutatja* . . . a harmadik polcon.

Juhász *izgatottan.* Most . . . negyedik polc, a szélén.

Fülöp *dühösen csap le egy skatulyát.*

Oszkár *boldogan.* Istenem . . . *a szívéhez kap* óh, köszönöm! Oh köszönöm neked! Negyedik polc! A szélén! Te drága arany szív! *Majdnem pityeregve.* Negyedik polc, a szélén . . . *Odanyul, skatulyát vesz le, nyitja, dobja.*

Ideges úr. Ez már jobb.

Oszkár *kitörve, szívvel.* Hát persze,

hogy jobb! Negyedik polc! Ennél a világon nincs jobb . . . diszkrét minta.. hát persze . . . a szélén . . . negyedik polc . . . milyen boldogság! És milyen diszkrét!

IDEGES ÚR. Maga jobban örül neki, mint én. *Fülöp kimegy.*

OSZKÁR. Hát hogyne örülnék, nagyságos uram, mikor ilyen diszkrét! *Halkan tárgyalnak tovább.*

ELÉGEDETLEN HÖLGY *kezében egy csomóval, amit eddig összeválogatott.* Hát kérem, akkor ezt a tíz darabot. *Átadja Juhásznak.*

JUHÁSZ. Majd elküldjük, nagyságos asszony, még ma délután.

ELÉGEDETLEN HÖLGY. Mit fizetek?

JUHÁSZ. Ötször hét . . . és ötször öt ötven . . . az hatvankettő ötven.

ELÉGEDETLEN HÖLGY *százast ad neki.* Tessék.

JUHÁSZ *belépett a pénztárba.* Hatvankettő ötven. *Csönget. Visszaad.* És ötven az hatvanhárom . . . hetven,

kilencven, száz, köszönöm szépen, kezeit csókolom.

ELÉGEDETLEN HÖLGY. Hát ma délután.

OSZKÁR *felkapja a fejét.* Nádor-utca 16., negyedik emelet 1.

ELÉGEDETLEN HÖLGY. Igen. Jónapot. *El.*

JUHÁSZ *aki ajtót nyitott, meghajolt, most beteszi az ajtót. Oszkárra néz, lassan közeledik feléje.*

FÜLÖP. *bejön fürdőköpenyekkel.*

OSZKÁR *rémülten.* Vegyünk egyet halványkék csillagocskákkal, egyet ezekkel a fehér kockácskákkal és talán ezt a violapettyeskéset, még ezt a diszkrét nyilacskásat és talán ezt a leggyönyörűbbet, ezt a meséset, ezekkel a kis kicsike karikácskákkal . . . és tessék hozzá még ezt a . . .

IDEGES ÚR. Hó, hó, megálljunk, csak hármat veszek, több nem kell. Mutassa. *Nézeget, fogdos.*

JUHÁSZ *már az Ideges úrhoz ért,*

most átmegy az Alapos hölgyhöz, akinek Fülöp egy színes fürdőköpenyt mutat.

ALAPOS HÖLGY. Ez olyan, mint a kínai császár slafrokja.

IDEGES ÚR. Ezt a hármat tegye félre.

JUHÁSZ *visszasétál az Idegeshez. Fülöphöz.* Mutassa a nagyságos asszonynak azokat a kapucnis köpenyeket.

IDEGES ÚR *feláll.* És most nagyon hamar, mert nincs időm, egy tisztafehér sportsapkát, evezéshez.

OSZKÁR *Juhászra néz.* Fehér sportsapkát, evezéshez.

IDEGES ÚR. Egyszerű fehéret.

OSZKÁR. Egyszerű fehéret. *Körmét rágja.* Nem tudom, ezeket a nyáron hova tették.

JUHÁSZ. Azonnal hozom, nagyságos uram. *El a nyiláson.*

OSZKÁR. Azonnal hozza a főnök úr.

Szünet.

IDEGES ÚR *órájat nézi, leül.*

OSZKÁR. Vannak nagyon szép apart nyakkendőink.

IDEGES ÚR. Köszönöm, nem kell.

OSZKÁR. Tennisz-cipő.

IDEGES ÚR. Nem kell, köszönöm.

OSZKÁR. Tennisz-ingek.

IDEGES ÚR *idegesen.* Nem kell. Egy fehér sportsapka kell. Más nem kell.

Kis szünet.

OSZKÁR. Tennisz-övek.

IDEGES ÚR *nemet int.*

OSZKÁR *Fülöpre néz.* Fürdőköpeny.

IDEGES ÚR. Köszönöm.

OSZKÁR. Fehér kamásli.

IDEGES ÚR *élesen.* Kérem, köszönöm, semmi nem kell. *Feláll.* Egy fehér sapkát kértem.

Kis szünet.

OSZKÁR. Szép sétabotot.

IDEGES ÚR *gorombán.* Kérem, nem kell semmi. Sapkát kértem.

Oszkár *sértődötten.* Kérem. — Azonnal itt lesz. *Elől átmegy az asztalhoz, amely mellett a bottartóban botok vannak. Egyet kivesz. Méregeti.* Ez egy nagyon apart, könnyű sétabot.

Ideges úr. Már mondtam egyszer, hogy nem kell.

Oszkár. Kérem. Pardon. *Méregeti a botot, hogy milyen könnyű.*

Ideges úr *dühösen odanéz.*

Oszkár *kacérkodik a bottal, hajlítgatja.*

Ideges úr. Mutassa.

Oszkár *átadja.* Mint a toll . . .

Ideges úr *kipróbálja.* Nem kell. *Visszaadja.* Annyi botom van otthon.

Oszkár. Kérem. *Visszateszi, de nem a többihez, hanem az asztalra.*

Juhász *jön a sapkákkal.* Tessék . . . tiszta fehér sapka.

Ideges úr. Ez jó lesz. *Leteszi.* Hát akkor ez a tucat rövid harisnya, egy tucat hosszú, ez a három cifra és ez a sapka.

JUHÁSZ. Elküldjük, nagyságos uram.

IDEGES ÚR. Sas-utca 4., Lissauer. A számlával. *Indul.*

JUHÁSZ *írva.* Ott lesz, nagyságos uram.

IDEGES ÚR *az asztalhoz lép, kezébe veszi a botot, dühösen.* Hogy ez a bot, a fene egye meg.

OSZKÁR. Huszonnégy korona.

IDEGES ÚR *rátámaszkodik.* Írják ezt is hozzá. Jónapot. *El a bottal.*

Egyszerre:

ALAPOS HÖLGY. Nem is monogrammot, csak két betűt.

FÜLÖP *ír.* Milyen betűt.

ALAPOS HÖLGY. K és S.

FÜLÖP. K. S. *Felírta.*

ALAPOS HÖLGY. Minden zsebkendőbe fehérből kérem.

FÜLÖP. Igenis. *Irja.* Fehér betű.

OSZKÁR. *Elől, némán a pult mögé rohan, összenyalábolja a fehér sapkákat és kilohol velük a nyíláson, el.*

JUHÁSZ *felírja a diktált címet és kezdi visszarakni a fuszeklis és harisnyás skatulyákat, a jobb elülső polcra.*

Paula belép az ajtón.

PAULA *igen jól öltözve.* Jó napot *Megáll a bolt közepén.*

FÜLÖP. *Felnéz és bámul rá.*

JUHÁSZ *egy nagy skatulyával a kezében.* Kezét . . . csókolom.

Szünet.

ALAPOS HÖLGY. És most utoljára nézzük meg sorra valamennyit, hogy megvan-e. Hány darab van?

FÜLÖP *hirtelen odanéz.* Parancsol?

ALAPOS HÖLGY. Hogy hány darab van összesen.

FÜLÖP. Ja, hogy hány darab van. Negyvennyolc.

ALAPOS HÖLGY. Hát vegyük sorra

Sorra veszik, halkan . . .

PAULA *Juhászhoz megy.* Jónapot, Juhász úr. *Kezet nyujt.*

JUHÁSZ *leteszi a skatulyát.* Hozta isten, itt nálam. *Kezet fog.*

PAULA *leül jobb elől.*

JUHÁSZ *már ezután.* Tessék leülni.

PAULA. Már két hete, hogy nem láttuk egymást.

JUHÁSZ. Nagy idő.

PAULA. Nagy idő. *Nézi Juhászt.* Én . . . azért jöttem . . . Én bevásárolni jöttem.

JUHÁSZ *zavarban.* Milyen különös.

PAULA. Különös.

JUHÁSZ. Hogy itt, ahol . . .valamikor . . . velünk volt . . . most egyszerre, mint vevő . . .

PAULA. Igen, mint vevő.

Szünet.

JUHÁSZ. Nagyon fogok örülni, ha mint vevő is . . . meg lesz elégedve . . . Igyekezni fogok . . . olcsóbban . . .

PAULA. Nem kell . . . olcsóbban. Miért néz úgy?

JUHÁSZ. Hogy ily egyszerre betoppant. Szabadságot kapott?

PAULA. Oh, már nem vagyok Gerelypusztán. Pesten vagyok. A gróf is itt volt. Most Montecarloban van.

JUHÁSZ. Montecarlo. Nagy vasuti gócpont. Játékbank.

PAULA. Nem. A galamblövészetre ment.

JUHÁSZ. Ezt azelőtt nem szerette.

PAULA. Mióta maga úgy etette a galambokat . . . azóta minden galamblövészetre elutazik, galambokat gyilkolni. Engem is hívott, de nem mentem.

JUHÁSZ. Nem ment.

PAULA. Nem. Itthon rengeteg dolgom van a berendezkedéssel. *Lehúzza a kesztyűjét, cédulát vesz elő.* Annyi speciális dolog kell és Pesten oly nehéz.

JUHÁSZ. Pesten nagyon nehéz. Nagyon nehéz Pesten. Csak Pesten

nehéz. *Szünet.* És . . . mire volna szüksége, Paula kisasszony.

PAULA *a cédulát nézi.* Vannak magának itt ezek a nagyon finom női pyjámái. Mennyit nézegettem én azokat. Azok a párisiak. Azt hiszem, háromszáz korona volt darabja.

JUHÁSZ. Igen.

PAULA. Hány van még abból?

JUHÁSZ. Még mind megvan. Nyolc darab.

PAULA *gyorsan.* Kérem, küldje el nekem mind a nyolcat.

JUHÁSZ *rémülten.* Önnek?

PAULA. Igen, nekem. Legjobb lesz, ha ceruzát vesz és felírja ezeket a dolgokat. Még egy pár napig itthon vagyok és kérem majd mindjárt a számlát is. Andrássy-út 128.

JUHÁSZ *írja.* Emelet?

PAULA. Az egész földszint.

JUHÁSZ *írja.* Nyolc pyjáma. Az egész földszint.

PAULA *céduláról.* Fehér nyakkendő, huszonnégy darab.

JUHÁSZ. Önnek?

PAULA. Nem. Az öreg inasomnak. Szeretem, ha mindig tiszta.

JUHÁSZ *remegő hangon, írva.* Huszonnégy inasnyakkendő.

PAULA. Huszonnégy fehér cérnakesztyű.

JUHÁSZ. Az öreg inasnak. *Ír.*

PAULA. Nem. A kis inasnak.

JUHÁSZ Kis inasnak. *Ír.*

PAULA. És kesztyű nekem. Olyan speciális autókesztyű, tölcsérrel, mint a lovagkesztyű.

JUHÁSZ. Stulpni.

PAULA. Az, az.

JUHÁSZ *írja. Fájdalmasan.* Stulpni.

PAULA *sóhajtva.* Stulpni.

JUHÁSZ. De kérem . . . ilyet csak soffőrök szoktak . . .

PAULA. Magam vezetem a gépemet.

JUHÁSZ *széket hoz, leül.* Nagy gép?

PAULA. Itt áll künn a ház előtt. Ötven lóerős.

JUHÁSZ. Ötven? *Ír.* Stulpni. Hány pár? Ötven pár?

PAULA. Azt hiszem, Párisig elég lesz hat pár . . . ha oda érek, ott majd veszek. Ott mindent kapni.

JUHÁSZ. Párisban . . . mindent kapni . . . Páris . . . gyönyörű város.

PAULA. Csak egy kicsit mégis fárasztó lesz . . . autóval . . . odáig.

JUHÁSZ. Nem lesz unalmas. Nem megy egyedül . . .

PAULA. Nem, nem.

JUHÁSZ. A mama?

PAULA. Nem. A mama már Bécsben van, de Wiesbadenbe megy és ott vár meg bennünket. Visszafelé jövet megállunk nála.

JUHÁSZ. Csak nem beteg a mama?

PAULA. Nem, hál' Istennek. Kúrázni megy Wiesbadenbe.

Szünet.

PAULA *cédulából.* Ezt aztán külön kell beszereznie. A portásnak sapka kell.

JUHÁSZ. Milyen portásnak?

PAULA. Ez épen a nehéz a sapkában. Ő hozott egyet, de az olyan vastagon aranyozott volt, mint a hotelportásoké. Evvel persze kidobtam. Maga biztosan talál olyat, ami megfelel . . . egy kis diszkrét magánpalota portásának.

JUHÁSZ. Magánpalota. . .

PAULA. Ahol egy hölgy egyedül lakik.

JUHÁSZ *remegve ír.* Portás . . . sapka. Majd a kalaposnál nézek.

PAULA. Nagyon köszönöm. Igazán nagyon kedves. *Feláll.*

Szünet.

JUHÁSZ. Kérem, minden rendben lesz.

PAULA. *Fixirozza Juhászt.* Mért néz olyan furcsán?

JUHÁSZ *írását nézi.* Örülök, Paula, hogy ilyen okosan . . . Inas, autó, palota. Nem is tudtam.

PAULA. Ön nem tudta?

JUHÁSZ. Nem.

PAULA. De hisz ezt . . . az egész város tudja . . .

JUHÁSZ. A kegyelmes úr jól van?

PAULA *idegesen.* Ő igazi úr.

JUHÁSZ. De még mennyire.

PAULA. Miután megvette nekem azt a kis házat, a Belvárosban . . . bizonyára ismeri . . . a volt gróf Schattenheim-palota. Az a kicsi, Biedermeyer.

JUHÁSZ. Igen, igen.

PAULA. Berendezte . . . Nekem akkor rossz kedvem volt és ő gyöngédségből elutazott Montecarloba és onnan küldött nekem egy ezerszavas sürgönyt.

JUHÁSZ. Ezer szó? Sok szó.

PAULA. Az volt a tartalma, hogy ő elutazott, mert én ő neki csak a sza-

bad akaratomból kellek. A palota az enyém . . Ha egy napon . . . szabadon határozok az életem sorsa fölött . . . hurcolkodjam be oda. Ott az íróasztalomon elő van készítve az ő címére egy sürgönyblanketta ezzel az egy szóval : «jöjjön». Ha én ezt a táviratot elküldöm, ő negyvennyolc óra mulva bekopogtat abba a szobába. Eddig . . . *ez* az egész. Úri ötlet.

JUHÁSZ. Úri.

PAULA. Ennek most már tíz napja.

JUHÁSZ. És . . .

PAULA. Nem küldtem még el.

Szünet.

JUHÁSZ. Pedig, képzelem, hogy várja.

PAULA. Két hétig vár. Még négy napom van.

JUHÁSZ. Ezekből a rendelésekből . . . úgy látom . . .

PAULA *élesen*. Még nem küldtem el a sürgönyt.

Szünet.

JUHÁSZ. Mindenhez idő kell.

PAULA. Még van négy napom. *Idegesen.* De most úgy érzem . . . és ide oly közel van a főposta . . . mondja . . . Érdekel, mert mindig oly jó volt hozzám . . . Mit szólna hozzá?

JUHÁSZ. Azt mondanám, okosan tette.

PAULA. Rábeszél?

JUHÁSZ. Csak belenyugszom.

PAULA *idegesen.* Maga . . . nem fog engem megvetni, Juhász úr?

JUHÁSZ. Hogy mondhat ilyet?

PAULA. Belátja, hogy? . . .

JUHÁSZ. Belátom. Maga okos, mint a nap. És boldog lesz.

PAULA. Ma délben . . . elküldöm a sürgönyt.

JUHÁSZ. Estére megkapja a gróf.

PAULA. Meg.

JUHÁSZ. Képzelem . . . azt a boldogságot.

PAULA. Igen. Nagyon szeret. Nagyon, nagyon.

JUHÁSZ. Tudom.

Szünet.

TÜRELMES HÖLGY *belép.* Jó napot.

FÜLÖP. Kezét csókolom . . . azonnal . . .

PAULA *dacosan.* Nem tartóztatom. Adja a kezét, Juhász úr.

JUHÁSZ *kezet ad.* Isten vele.

Oszkár belép a nyíláson, Türelmes hozzálép.

PAULA *dacosan.* Még valamit elfelejtettem.

JUHÁSZ. Parancsoljon.

PAULA. Magának voltak különleges francia parfümjei.

JUHÁSZ. Igen.

PAULA. Volt egy nagyszerű . . . ha jól tudom . . . «Pour troubler» volt a neve. Az a kábító, izgató, nagyon érzéki, az a rossz nőknek való.

JUHÁSZ. Oh, kérem.

PAULA. Maga mondta, hogy ez csak rossz nőknek való, azoknak is csak az érzelmes pillanatok számára.

JUHÁSZ *elfogultan.* Igen, van belőle.

PAULA. Adjon abból egy üveggel. Két üveggel.

JUHÁSZ. Maga egy kicsit kegyetlen, Paula. Ezt máshol is megkapta volna.

PAULA. De én itt akartam megvenni.

JUHÁSZ. Kérem. *Oszkárhoz.* Őnagysága valami parfümöt kér. *Oszkár az ő helyére lép.* Azt az érzéki izét. Pour troubler. *Élesen.* Azt a kokott parfümöt. *Türelmeshez.* Parancsol, báróné?

OSZKÁR. Igenis.

TÜRELMES HÖLGY. Sálokat szeretnék, Juhász úr, egy pár színes sált és valami jó szvetert.

JUHÁSZ. Nézzük talán előbb a szvetert. *A nyílásra mutat.* Parancsol talán ide befáradni. *Türelmes el a nyíláson, ő utána, ott el.*

PAULA *nézte ezt, utána mereng.*

OSZKÁR. Pour troubler?

PAULA *felriad.* Szent Isten . . . nézd csak . . . maga az?

OSZKÁR. Én vagyok.

PAULA. Oszkár úr . . . maga itt van?

OSZKÁR. Itt vagyok, csak nem vagyok úr. Megint csak Oszkár vagyok. *Elől átmegy a bal asztalhoz, onnan parfümöt vesz elő. Átadja.* Pour troubler. *Bemegy jobbra a pult mögé.*

PAULA *kezében a parfümmel.* Hogy kerül ide vissza?

OSZKÁR *vígan.* Tönkrementünk egy kicsit.

PAULA. És az asszony?

OSZKÁR. Már a feleségem.

PAULA. És maga mégis itt van?

OSZKÁR. Csakis.

PAULA. Addig könyörgött a Juhásznak . . .

OSZKÁR. Akkor nem volnék itt. Nála cselekedni kell. Mikor sokan voltak a boltban, egyszerűen beálltam

kiszolgálni. Ismerni kell a Juhászt, *kidobni* nem tud, az az ő pszichológiája. Parancsol még valamit?

PAULA *leteszi a parfümöt, feláll.* Köszönöm, nem.

Öreg úr belép.

ÖREG ÚR. Jó napot.

OSZKÁR. Van szerencsém, tanár úr. *Paulához.* Kezét csókolom. *Öreghez.* Méltóztatik parancsolni, tanár úr?

ÖREG. Olcsó kesztyűt kérek.

OSZKÁR. Olcsót, de milyet. Tessék helyet foglalni.

ÖREG ÚR. Svédet. Nyolc és felest. Sötétszürkét. *Leül a jobbpult közepe elé.*

OSZKÁR. *Skatulyát dob eléje.* Tessék parancsolni, sötétszürke svéd kesztyű. Nyolc és fél. *Paulához, aki az ajtó felé sétál.* Kezét csókolom. Majd kitágítok egyet. *Tágít egy kesztyűt.*

ÖREG ÚR. Ez svéd?

OSZKÁR. Tiszta svéd. Maga az öreg Ibsen nem volt ilyen svéd.

ÖREG ÚR. Ibsen norvég volt.

OSZKÁR. Mondom, hogy nem volt ilyen svéd. Parancsoljon. *Átadja.*

Juhász és Türelmes hölgy belépnek.

TÜRELMES HÖLGY *beszélve jön be.* És a sálok?

JUHÁSZ *az asztalhoz megy.* Itt vannak, méltóságos asszony . . . *Egyet felmutat.* Ezek egészen új minták.

TÜRELMES HÖLGY. A Braunnál láttam ilyet Bécsben.

OSZKÁR. Ne éljek, méltóságos asszonyom, ha a Braunnak ilyen van. *Kínozza a kesztyűt az öregre.* Tessék jobban nyomni.

JUHÁSZ *ezalatt a jobbpult elejére ment.* És itt vannak egyszínűek . . . *Skatulyát dob le.* Ezek sokkal diszkrétebbek. Parancsoljon helyet foglalni. *Türelmes hölgy leül, jobbról elől.*

PAULA. *Visszajön az ajtóból, dacosan néz Juhászra.*

OSZKÁR. Tessék jobban nyomni, tanár úr. *Segít neki.*

ÖREG ÚR. Ha jobban nyomom, megreped.

OSZKÁR. Repedjen meg.

Együttes, halkan.

ÖREG ÚR. Tágítsa ki jobban.

OSZKÁR. Akkor reped meg, tanár úr, a tágítót nem szereti. A kézhez alkalmazkodik.

JUHÁSZ. Ez a sötétzöld nem is rossz, vagy talán ez a sötétszürke, fekete csíkkal, méltóztassék talán ezt megnézni.

Paula leveszi és földhöz vágja a kalapját. Mindenki odanéz.

OSZKÁR *nagyon hangosan, gyorsan.* Akkor vegyünk talán egy fél számmal nagyobbat, tanár úr, tessék egyszer...

Egyszerre hangosan.

FÜLÖP *erősen vág be.* Azt ne méltóztassék mondani, hogy drága, mert ez elsőrendű minőség . . .

OSZKÁR. Megpróbálni a kilencest, nem baj, ha egy kicsit

kényelmes, annál kellemesebb . . .

FÜLÖP. Nem is volna igazi, ha nem kerülne legalább enynyibe. Volt egy vevőnk, egy kedves öreg úr, az mindig azt mondta, hogy «ami olcsó, az drága és ami drága, az olcsó». És igaza is volt, én is azt tartom, hogy . . .

Együttes, hangosan.

OSZKÁR. . . . vagy talán maradjunk meg a nyolc és felesnél, az se szorít nagyon . . . Én a kesztyűben azt szeretem, ami eleinte szorít egy kicsit, mert az ilyen kesztyűből lesz aztán az az igazi jó passzend kesztyű, amit öröm viselni . . .

JUHÁSZ *erősen vág be.* Ez is tiszta gyapju és nagyszerűen tartja a meleget és ez most a legdivatosabb . . . Ez megvan mindenféle színben. Az anyag ugyanaz, de vannak egyszerűek

és vannak hosszú csíkosak, két színben, de mind nagyon ízléses sötét színek. Ez mind . . .

Paula ezalatt ***belépett a kasszába, ott dobbant a lábával.***

Együttes, halkan. Egyszerre kezdik.

FÜLÖP. Mindig inkább a drágábbat, mert az sokáig tart . . . *Hirtelen elhallgat, mert látja, hogy Paula beül a kasszába.*

OSZKÁR. Egy-két napig talán kényelmetlen, de aztán bele szokik a kéz és jól érzi magát benne, jobban, mint . . . *Hirtelen elhallgat, mert meglátta Paulát.*

JUHÁSZ. Praktikus ősszel és pláne télen a korcsolyázáshoz nagyszerű, ezt most urak és hölgyek egyformán . . . *Hirtelen elhallgat, de rögtön folytatja.*

Paula Fülöp szavára: «az sokáig tart», elszántan és dacosan beül a kasszába.

Fülöp után Oszkár hallgat el, mert ezt meglátta, Juhász tovább beszél.

JUHÁSZ *nagy zavarban* . . . vásárolják . . . ilyenből igazán elkel kettő-három, vagy akár több is, méltóságos asszonyom, ezt igazán nagyon ajánlhatom.

Szünet. Paula dacosan ül a kasszában.

OSZKÁR. Tessék jobban nyomni. *Segít az öregnek.* Tessék nyomni, mint egy őrült.

Szünet, mint fenn.

TÜRELMES HÖLGY. Hát kérem ezt a hármat. Mi ezeknek az áruk?

JUHÁSZ *remegő hangon.* Negyven korona, méltóságos asszonyom.

TÜRELMES HÖLGY *feláll.* Hát majd küldjék el. *A retiküljében kotorász.* Háromszor negyven, az százhúsz.

JUHÁSZ. Százhúsz korona, igenis.

TÜRELMES HÖLGY. Mutassa . . . mégis, az egyiket itthagyom . . . Ki-

választok a három közül kettőt . . . *Válogatnak*

ALAPOS HÖLGY *feláll.* Mennyi az összesen? *Kezében pénz van.*

FÜLÖP. Háromszáztíz korona, nagyságos asszonyom.

ALAPOS HÖLGY *a kassza felé fordul.* Háromszáz és tíz . . . *Indul.*

FÜLÖP *hangosan.* Nem, nem, nem. Pardon, nagyságos asszonyom. *Alapos hölgy megfordul.* Nálam méltóztatik fizetni.

ALAPOS HÖLGY. Nem a kasszánál?

FÜLÖP *nyomatékkal.* Nem!

ALAPOS HÖLGY *fizet.*

FÜLÖP. Köszönöm alássan, háromszáztíz. Csütörtökre meglesz.

ALAPOS HÖLGY. Ha valami még eszembe jut, holnap délelőtt bejövök. Jónapot.

FÜLÖP. Állunk rendelkezésére. *Ajtót nyit neki.* Kezét csókolom.

PAULA *igen hangosan.* Kezét csókolom.

FÜLÖP *rettenetesen néz Paulára, aztán visszarakja a torony skatulyát.*

TÜRELMES HÖLGY. Hát nem bánom, egyik szebb, mint a másik . . . küldje el mind a hármat. Szóval háromszor negyven . . . *pénzt vesz ki*, az százhúsz.

JUHÁSZ *izgatottan*. Százhúsz.

TÜRELMES HÖLGY *Paulára néz*. A kasszánál?

JUHÁSZ *nagyon izgatottan*. Tessék .. talán itt nálam . . . hiszen teljesen mindegy.

TÜRELMES HÖLGY *leteszi a pénzt*. Százhúsz.

JUHÁSZ. Kezeit csókolom. Százhúsz. *Zsebreteszi*. Délután hat és hét közt ott lesz.

TÜRELMES HÖLGY. Jó. Isten áldja meg. *Ajtóhoz megy*.

JUHÁSZ. Kezeit csókolom.

FÜLÖP *az ajtót nyitva*. Kezét csókolom.

PAULA *m. f.* Kezét csókolom!

TÜRELMES HÖLGY *el az ajtón.*

Fülöp és Juhász némán rakják vissza a holmit.

Méltóságos asszony belép az ajtón.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. Jónapot. *Megáll és vadul nézi Paulát.*

PAULA. Kezét csókolom, méltóságos asszony.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY *Fülöphöz.* Mi van az esőköpönyegemmel?

FÜLÖP. Minden percben várjuk Bécsből, méltóságos asszony.

ÖREG ÚR *átveszi a kis csomagot, amit Oszkár csinált neki.* Mit fizetek?

OSZKÁR. Huszonnégy koronát.

ÖREG ÚR *pénzt vesz ki.* Nem fizetnek rá?

OSZKÁR. Nem, tanár úr. De majdnem.

ÖREG ÚR *Paulára néz.* Ott fizetek?

OSZKÁR. Főnök úr kérem . . .

PAULA *öreg úrhoz.* Méltóztatik?

JUHÁSZ *nagy zavarban.* Mennyi marad?

OSZKÁR. Huszonnégy.

ÖREG ÚR *a kassza felé megy.*

JUHÁSZ. Huszonnégy marad.

ÖREG ÚR *fizet Paulának.*

PAULA *felviharzó örömmel.* Huszonnégy marad! *Rántja, vágja a fizetőgépet, csönget, fiókot ránt ki boldogan.* Huszonnégy marad! *Visszaad.* Huszon négy és hat az harminc. Köszönjük szépen.

ÖREG ÚR. Jónapot. *Az ajtóhoz megy.*

PAULA. Legyen szerencsénk máskor is.

ÖREG ÚR *a pénzt nézi.* Pardon . . . ön tizenhatot adott vissza, nekem csak hat jár. *Pénzt ad vissza.*

PAULA. Ezer bocsánat, tanár úr.

ÖREG ÚR. Én nem haragszom, ha többet adnak vissza. *El.*

OSZKÁR. Nem baj. Előfordul. *El a nyíláson.*

FÜLÖP *Méltóságos asszonyhoz.* Nézzük meg a Burberryket.

JUHÁSZ *Méltóságos asszonyhoz.* A bécsi kabát estére itt lesz, bizonyos.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. Mondja kérem, nem csalódom? Az az úr ott az előbb . . . az Oszkár úr volt?

JUHÁSZ. Igenis.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. Hát ő megint itt van?

JUHÁSZ. Kisegít.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY *Paulára néz.* Kisegít . . . És . . . a régi Paula kisasszony, ugyebár?

PAULA. Igen, méltóságos asszonyom, a régi Paula.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY. Na jöjjön be Fülöp úr, a Burberry kabátokhoz, maga ezt mind el fogja nekem mesélni. *Indult, most visszatolja az utána induló Juhászt.* Maga maradjon itt, magára nincs szükség . . . *El Fülöppel a nyíláson.*

Juhász némán áll.

Kocsis *ostorral jön be az ajtón.* Nagyságám, kezit csókolom . . . a konflist el tetszett felejteni. Azt tetszett mondani, hogy nem fogok várni.

Juhász *a zsebébe nyúl.* Mi jár magának?

Kocsis. Három korona.

Juhász. Itt van hat korona.

Paula. Szó sincs róla. *A fiókot kihúzza.* Elég lesz három korona ötven is. *Átadja.* Elmehet.

Kocsis *nézi a pénzt, Juhászt, Paulát.*

Paula. Elmehet, nem hallotta?

Kocsis. Jól van kérem, jól van, megyek én, még pedig köszönés nélkül. *El.*

Kis szünet.

Juhász. És az autó?

Paula. Ez volt az.

Juhász. Ötven lóerő.

Paula. Csak . . . egy lóerő.

Juhász *a kasszához megy.* Az autó a garázsban van?

PAULA. A holdban van.

JUHÁSZ. Az messze van.

PAULA. Messze.

JUHÁSZ. Megyek, telefonálok a portássapka miatt.

PAULA. Hagyja. A portásnak már van sapkája.

JUHÁSZ. Van?

PAULA. Csak állása nincs.

JUHÁSZ. Hogyan . . .

PAULA. Nincs ház, ami előtt a portás álljon. Amikor ott ültem . . . *jobbra mutat* még megvolt.

JUHÁSZ. Azóta . . . elveszett?

PAULA. El. Azon a hosszú úton.

JUHÁSZ. Onnan . . . idáig?

PAULA. Nagyon hosszú út volt.

JUHÁSZ. Tölcséres soffőrkeztyű?

PAULA. Nem kell.

JUHÁSZ. Huszonnégy pár fehér cérnakeztyű?

PAULA. Huszonhárom nem kell. Egy kell.

JUHÁSZ. Egy pár?

PAULA. Nekem.

JUHÁSZ. Nyolc darab . . . selyem női pyjáma . . .

PAULA. Ahogy gondolja.

JUHÁSZ. Kell, Persze, hogy kell. Érzéki parfüm . . . Pour Troubler?

PAULA. A világért sem.

JUHÁSZ. Dehogy nem. Nem két üveg, hanem három üveg.

PAULA. Én utálom.

JUHÁSZ. Én imádom. Ez a legjobb illat a világon. Négy üveg.

PAULA. Ha szereti, akár egy hordóval.

Kis szünet.

JUHÁSZ. És . . . a sürgöny . . .

PAULA. Mért, hogy némely embernek, akinek olyan lágy a szíve, olyan kemény a koponyája? *Feláll a kasszában.*

JUHÁSZ *kis szünet után elkapja a fejét. Megcsókolja.*

Fülöp és Méltóságos asszony belépnek.

Fülöp. Kassza, kétszáznegyven.

Juhász és Paula *szétugranak. Juhász jobb előre sompolyog.*

Méltóságos asszony *csomaggal.* Érdekes. *A kasszához megy.* Az uram Wiesbadenben van, hallom a kedves mamája Bécsben van és odamegy.

Paula. A mamám az Üllői-úton van . . . és a gőzfürdőbe megy, méltóságos asszonyom.

Méltóságos asszony *Fülöphöz.* Hogy informált maga engem?

Paula. Rosszul. Méltóztatik fizetni?

Méltóságos asszony. Most nem. Majd legközelebb.

Paula. A számlát holnap elküldöm, méltóságos asszonyom és nagyon kérem, szíveskedjék kiegyenlíteni, hogy ne legyünk kénytelenek az ügyvédhez fordulni.

Méltóságos asszony. Kihez, kérem?

Juhász *rémült mozdulatot tesz.*

Paula. Az ügyvédhez. A mai napon

itt megszünt a könnyelmü hitelezés, méltóságos asszonyom.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY *felháborodva.* Juhász úr, mit szól ehhez?

JUHÁSZ *felelni akar.*

PAULA *parancsolóan.* Juhász úr ki se nyitja a száját.

JUHÁSZ *lehorgasztja a fejét.*

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY *sértődötten.* Jónapot.

MIND. Kezeit csókolom.

MÉLTÓSÁGOS ASSZONY *el.*

FÜLÖP *becsukja utána az ajtót és a hátsó pult mögé megy.*

PAULA. Itt más világ lesz.

Szünet.

OSZKÁR *írással jön a nyilásból.* Kérem, *nagyságos asszonyom,* most látom, hogy impregnált köpenyek még mindég nem lettek rendelve. Azonnal fogok intézkedni, csak becses hozzájárulását . . . *Leteszi a levelet a kasszára*

PAULA. Oszkár úr . . . remélem, tudja.

OSZKÁR *vigyorogva*. Tudom. Veheetem a kalapomat. *A zsebéből kalapot húz ki.*

PAULA. Eltalálta. Itt most, mint láthatja más világ kezdődik. És ez nem az ön világa.

OSZKÁR. Magamat ajánlom, kezeit csókolom, nagyságos asszonyom. *Elegánsan meghajlik az urak felé.* Uraim!

JUHÁSZ. Legalább vigyél el egy tucat fuszeklit.

OSZKÁR *zsebére mutat*. Voltam bátor.

JUHÁSZ. Vigyél két tucatot.

OSZKÁR. Hármat voltam bátor. Kisztihand. *El az ajtón.*

JUHÁSZ. Az istenért . . . Paulácska.. mit csinál?

PAULA. Rendet csinálok! *Élesen.* Fülöp úr!

FÜLÖP *veszi a kalapját és a botját.*

PAULA. Nem, kérem, ön velünk

marad. *A zsebéből elővesz valamit.* Mit adnak ma este az operában?

FÜLÖP. Lohengrint.

PAULA. Ön hat órakor szabad. És fogadja ezt el tőlem.

FÜLÖP *megnézi.* Földszint . . . nyolcadik sor . . .

PAULA. Jobbat már nem kaptam.

FÜLÖP *vesztelkedve.* Látni fogom a hattyut.

JUHÁSZ. Meg se köszöni?

FÜLÖP. Jól van, jó, mit kiabál? Köszönöm.

Alapos hölgy belép.

ALAPOS HÖLGY. Hát persze, hogy elfelejtettem valamit . . . Kérem, a zsebkendőkben a Kezdőbetűk után ne hímezzenek pontot, csak magát a két betűt.

PAULA *élénken.* De ez csak természetes, nagyságos asszonyom, tudjuk nagyon jól, most nem divat se a monogramm, se a pont.

FÜLÖP. Úgy lesz, kérem.

PAULA. Más valamit nem parancsol, nagyságos asszonyom, igazán nagyon szép . . . *kijön a kasszából az asztalhoz,* apart női öveket kaptunk Párisból, egészen eredeti modern és antik csatokkal . . . *Magasra emel egyet . . .*

ALAPOS HÖLGY. Mutassa!

PAULA. Még csak ez a pár darabunk van, nagyságos asszonyom és ezt is már többen nézték, de ha méltóztatik parancsolni . . .

ALAPOS HÖLGY. Hiszen, ha volna most pénzem!

JUHÁSZ. Kérem, nem baj, méltóztassék . . .

PAULA *élesen, gyorsan.* . . . valami olcsóbbat nézni, mert ezt mi csak készpénzért adjuk, magunknak is készpénzzel kellett ezt fizetni, ez nem olyan közönséges tömegárú, ezek mind különlegességek, egy új párisi műteremből, de van másféle is, az lénye-

gesen olcsóbb és csak a szakember látja meg rajta, hogy nem igazi párisi, ezeket mostanában kitünően utánozzák, de tessék elhinni, nem érdemes ilyesmiből az utánzatot venni, az igazi mégis csak a legjobb . . .

Miközben beszél, és miközben Juhász elragadtatva nézi és lassan a szeméhez emeli a zsebkendőjét, legördül a

Függöny.

610103

LaEur
M7276uri

Molnár, Ferenc
Uri divat.

DATE | NAME OF BORROWER

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET